

Załącznik do Uchwały Nr XXIII/153/2020

Rady Powiatu w Bełchatowie

z dnia 28 października 2020r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Bełchatowskiego
na lata 2020-2026

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE.....	6
II. ANALIZA I DIAGNOZA.....	11
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU	11
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	13
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	14
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	14
5. SYTUACJA GOSPODARCZA	17
6. EDUKACJA.....	19
7. KULTURA	20
8. SPORT I REKREACJA	23
9. TURYSTYKA.....	24
10. OCHRONA ZDROWIA.....	26
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	27
12. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA.....	28
12.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH.....	28
12.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.....	32
13. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	40
14. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	43
15. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	45
16. SEKTOR POZARZĄDOWY	50
17. ANALIZA SWOT	51
18. PODSUMOWANIE.....	58
III. PROJEKTOWANE CELE I DZIAŁANIA.....	61
1. WIZJA I MISJA	61
2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	62
3. PROGNOZA ZMIAN.....	76
4. RAMY FINANSOWE	77
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA	79
6. PROGRAMY I PROJEKTY.....	80
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	92
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	93
ZAŁĄCZNIK: POWIATOWY PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA NA LATA 2020-2026	

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej na danym terenie. Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych jest pod tym względem dokumentem szczególnym, gdyż zawiera założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, ale też bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dokument sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w skład powiatu i prezentuje rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie przez zespół powołany Zarządzeniem Nr 69/2019 r. Starosty Bełchatowskiego z dnia 30 sierpnia 2019 r., przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych–Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, sportu, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych i mieszkańcy powiatu.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w powiecie. Mieszkańcy, którzy wypowiadali się za pośrednictwem specjalnie w tym celu przygotowanych ankiet, nie stanowili, w sensie formalnym, próby reprezentatywnej. W przeprowadzonym badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Respondentami ankiety byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 75 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 73% kobiet i 27% mężczyzn. Dominujące grupy stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (ponad 33% uczestników) i 36-45 lat (32% uczestników). Znacznie mniej respondentów było w wieku 56-65 lat (13,3%), oraz 26-35 lat (10,6%). Nielicznie reprezentowane były grupy wiekowe: 20-25 lat oraz powyżej 65 lat (odpowiednio: 2% i 4%). 3 osoby nie podały swojego wieku. Jeśli chodzi o poziom i rodzaj wykształcenia, to najliczniejsza była ta grupa uczestników badania, która

zadeklarowała posiadanie wyższego wykształcenia (blisko 55%). Jedna czwarta respondentów miała wykształcenie średnie, bardzo nieliczni podstawowe. 13 osób spośród badanych nie ujawniło swojego wykształcenia.

Prezentowany dokument został przygotowany na lata 2020-2026. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Zgodnie z wymaganiami art.19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2019. poz. 1507 z późn. zm.) projekt strategii został skonsultowany z poszczególnymi gminami Powiatu Bełchatowskiego.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Na treść i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 511 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1062);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 217 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);

- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2133);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 668 z późn. zm.);
- Uchwała Nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 (M.P. z 2014 r. poz. 118);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz.U. z 2015 r., 1705);
- Uchwała Nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych do 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ;

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury czy ochrony zdrowia.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym (poniżej przedstawiono te, które obowiązywały w trakcie prac nad strategią). Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014–2020 (WRF)

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi (Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014–2020), które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014–2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, będzie wspierał innowacje społeczne oraz współpracę

ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. Strategia Rozwoju Kraju wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014–2020. ŚSRK wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, swoistych „wąskich gardeł”, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione będą stymulowały rozwój.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach obszaru strategicznego III Spójność społeczna i terytorialna oraz służących jego osiągnięciu celów.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W KSRR zostały ustalone następujące cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

3. Tworzenie warunków do skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Pierwszy cel polityki regionalnej do 2020 roku dotyczy całego obszaru Polski. W ramach drugiego celu, ukierunkowanego na promowanie spójności w różnych wymiarach przestrzennych, zaplanowano pomoc polityki regionalnej w przezwyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie, które zlokalizowane są na obszarach charakteryzujących się najniższymi w skali kraju wskaźnikami gospodarczymi, społecznymi, instytucjonalnymi i wyposażenia infrastrukturalnego. Cel trzeci KSRR nakierowany jest na kreowanie warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności ukierunkowanych terytorialnie.

Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014–2020 trzech polityk unijnych w Polsce–Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Dokument powstał na bazie Założeń Umowy Partnerstwa 2014–2020 przyjętych przez Radę Ministrów 15 stycznia 2013 roku. W dokumencie uwzględniono opinie partnerów społecznych i gospodarczych oraz przygotowane na potrzeby procesu programowania analizy. Dużą wagę przypisano też do efektów prac różnego rodzaju grup roboczych, spotkań bilateralnych oraz prowadzonej regularnie debaty strategicznej z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych w ramach Krajowego Forum Terytorialnego oraz debat eksperckich.

Wskazane cele rozwojowe do 2020 roku, wskaźniki monitorujące ich realizację oraz zakres proponowanych interwencji stanowią punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości poszczególnych programów operacyjnych, zarówno krajowych, jak i regionalnych.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2020

Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2020 określa wizję rozwoju regionu oraz strategiczne cele i kierunki działań w odniesieniu do polityki horyzontalnej i terytorialno-funkcjonalnej. W ramach polityki horyzontalnej, realizowanej na terenie całego województwa, działania prowadzone są w obrębie 3 filarów: filarze

gospodarczym obejmującym zaawansowaną gospodarkę wiedzy i innowacji, kapitał ludzki i rynek pracy oraz przedsiębiorczość, filarze społecznym obejmującym kapitał społeczny, usługi publiczne i reintegrację społeczną oraz w filarze przestrzennym obejmującym infrastrukturę transportową i techniczną, środowisko przyrodnicze i system osadniczy. W ramach polityki terytorialno-funkcjonalnej działania ukierunkowane są na obszary miejskie i wiejskie oraz 5 wyspecjalizowanych obszarów funkcjonalnych.

REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO LORIS 2030

Strategia stanowi końcowy efekt prac prowadzonych w ramach projektu Przeprowadzenie badania sytuacji technologicznej Województwa Łódzkiego wraz z przygotowaniem 5 raportów tematycznych oraz opracowanie Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”. Głównym celem RSI LORIS 2030 jest analiza potencjału innowacyjnego województwa łódzkiego oraz wskazanie strategicznych kierunków rozwoju regionu, a tym samym wytyczenie ścieżki, która pozwoli osiągnąć, w założonym horyzoncie czasu, tj. do roku 2030, silną pozycję województwa łódzkiego w zakresie tworzenia innowacyjności i rozwoju przedsiębiorczości (w tym przede wszystkim małych i średnich przedsiębiorstw). Ważnym celem dokumentu było wskazanie–zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej–specjalizacji regionalnych (smart specialisation).

PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PUBLICZNEGO TRANSPORTU ZBIOROWEGO DLA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Celem opracowania „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego”, opublikowanego 18 listopada 2015 roku w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego, jest wskazanie rozwiązań w obszarze przewozów pasażerskich na terenie województwa łódzkiego, w tym przede wszystkim określenie sieci transportowej, na której organizator (województwo łódzkie) będzie organizował przewozy o charakterze użyteczności publicznej.

Wskazane kierunki działań prowadzić będą do poprawy dostępności, efektywności funkcjonowania oraz bezpieczeństwa użytkowników transportu. Wdrożenie zaplanowanych działań przyczyni się też do racjonalnego kształtowania

środków publicznych przeznaczanych na publiczny transport zbiorowy poprzez dopasowanie oferty przewozowej i kierunków rozwoju do aktualnych i przyszłych oczekiwań pasażerów w oparciu o dostępne możliwości finansowe Województwa Łódzkiego.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat bełchatowski to region zajmujący powierzchnię 968 km², położony jest w centralnej Polsce, w południowej części województwa łódzkiego. Powiat graniczy z sześcioma innymi powiatami województwa łódzkiego: wieluńskim, pajęczańskim, łaskim, pabianickim, piotrkowskim ziemskim i radomszczańskim. Stolicą powiatu jest Bełchatów–miasto położone na Wysoczyźnie Bełchatowskiej nad rzeką Rakówką (prawy dopływ Widawki), które stanowi główną bazę mieszkaniową i usługową wybudowanego w latach siedemdziesiątych XX wieku największego w Europie Zespołu Górniczo Energetycznego Bełchatów. Obecnie PGE GiEK SA Oddział Elektrownia Bełchatów o mocy 5298 i PGE GiEK SA Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego z średniorocznym wydobywaniem 33 mln węgla wchodzi w skład największego koncernu energetycznego w Polsce PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Akcyjna z siedzibą w Bełchatowie.

Strukturę administracyjną powiatu tworzą: miasto (gmina miejska) Bełchatów, miasto i gmina Żelów oraz sześć gmin wiejskich z siedzibami w Bełchatowie, Drużbicach, Kleszczowie, Klukach, Szczercowie i Ruścu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	rodzaj jednostki	powierzchnia (w km ²)
1.	Bełchatów	gm. miejska	35,0
2.	Żelów	gm. miejsko- wiejska	168,2
3.	Bełchatów	gm. wiejska	179,8
4.	Drużbice	gm. wiejska	113,3
5.	Kleszczów	gm. wiejska	124,8
6.	Kluki	gm. wiejska	118,5
7.	Rusiec	gm. wiejska	98,9
8.	Szczerców	gm. wiejska	129,0

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Atuty powiatu bełchatowskiego ujawnione w badaniu lokalnym skierowanym do mieszkańców, związane są z położeniem geograficznym i dobrymi połączeniami z głównymi arteriami komunikacyjnymi kraju. Jednak czynniki wpływające na rozwój i status powiatu oraz jego mieszkańców wiążą się przede wszystkim z uprzemysłowieniem. Duże zakłady pracy i sporo mniejszych firm zapewniają zatrudnienie i wpływają na zamożność mieszkańców i regionu. Rozwój przemysłu, jaki miał miejsce w tym regionie w latach 70. XX w. oznaczał także rozbudowę infrastruktury mieszkaniowej, drogowej, technicznej. Powstały osiedla mieszkaniowe, a wraz z nimi szkoły, przychodnie, obiekty handlowe, placówki kultury i miejsca rekreacji. Mieszkańcy wypowiadający się w badaniu ankietowym chwalili efektywne zarządzanie powiatem, gdzie z pożytkiem dla mieszkańców rozwija się aktywność instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych. W wypowiedziach do ankiety doceniono ofertę edukacyjną oraz kulturalną, a także bogatą ofertę i infrastrukturę w zakresie sportu i rekreacji. Respondenci dostrzegli coraz niższy poziom bezrobocia wśród mieszkańców powiatu. Powiat bełchatowski to również region charakteryzujący się pięknem krajobrazu, co z dumą podkreślają jego mieszkańcy; rozległe obszary leśne i liczne zbiorniki wodne stwarzają dobre warunki do uprawiania różnych form wypoczynku, sportu i rekreacji, odpowiednio zagospodarowane mogą przyczynić się do rozwoju turystyki i promocji regionu.

Mieszkańcy uczestniczący w badaniu ankietowym pozytywnie postrzegają komunikację między władzami samorządowymi a społeczeństwem (21% ocen dobrych i 41% dostatecznych), chociaż blisko jedna czwarta ankietowanych wspomnianą komunikację ocenia negatywnie, ok. 10% nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii. Większość respondentów jest zadowolona z faktu bycia mieszkańcem powiatu bełchatowskiego (36% badanych poziom tego zadowolenia ocenia dobrze, a 48% dostatecznie), odmienne odczucie wyraża blisko 11%, a ponad 5% ankietowanych nie potrafi tej kwestii rozstrzygnąć.

Mieszkańcy dostrzegają także występujące w różnych obszarach sfery społecznej niekorzystne zjawiska i problemy rzutujące na jakość życia i ograniczające w istotny sposób możliwości rozwojowe powiatu. Te wypowiedzi respondentów zostały szczegółowo omówione w dalszej części niniejszego dokumentu dotyczącej problemów społecznych w opinii środowiska lokalnego.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna w powiecie jest dobrze rozwinięta, aczkolwiek jej stan jest zróżnicowany; najwyższy poziom rozwoju został osiągnięty na terenach miejskich, w Bełchatowie i Żelowie. Pewne niedobory występują jeszcze na terenach wiejskich powiatu, jednakże dzięki między innymi, wykorzystaniu funduszy unijnych, i tu infrastruktura komunalna i techniczna ulega systematycznej poprawie.

W Bełchatowie rozwinięta jest sieć ciepłownicza i gazowa. Znacząca większość mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, działa oczyszczalnia ścieków. Samorząd powiatu bełchatowskiego, doceniając wagę i potrzebę ochrony środowiska naturalnego, stawia także na odnawialne źródła energii; na Górze Kamieńsk funkcjonuje od kilkunastu lat farma wiatrowa składająca się z 15 turbin, każda o mocy 2 MW, a w pobliżu Elektrowni Bełchatów powstaje wielka farma fotowoltaiczna. Inwestycja jest częścią programu, którego celem jest osiągnięcie do 2030 roku ok. 2,5 GW mocy z energii słonecznej.

Powiat posiada w 100% możliwość pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną. Stan techniczny istniejących linii jest na ogół zadowalający; miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wymuszają wymianę linii napowietrznych na kablowe oraz rozbudowę sieci na obszarach przeznaczanych pod budownictwo. Układ drogowy w powiecie oparty jest o strukturę, na którą składają się drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe. Stan techniczny dróg jest zróżnicowany, są one sukcesywnie remontowane i modernizowane. Przez Bełchatów przebiega linia kolejowa z Rogowca do Piotrkowa Trybunalskiego, która obsługuje ruch towarowy na potrzeby kopalni węgla brunatnego i elektrowni.

Wśród najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w ostatnich trzech latach w powiecie, są m. in.:

- przebudowa 18 odcinków dróg powiatowych
- budowa ciągu pieszo – rowerowego na ul. Cegielnianej (Bełchatów)
- przebudowa Centrum Kształcenia Praktycznego w Bełchatowie
- budowa parkingu i chodnika na terenie Bursy Szkolnej
- rozbudowa instalacji i budynku SOSW w Bełchatowie
- przebudowa Sali gimnastycznej Zespołu Szkół w Żelowie
- przebudowa dachu w II LO w Bełchatowie
- przebudowa dachu w DPS w Zabłotach

- przebudowa ogrodzenia Domu Dziecka w Dąbrowie Rusieckiej
- przebudowa boiska i kortów przy I LO w Bełchatowie
- sale gimnastyczne w szkołach w Kaszewicach i Klukach.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Usytuowanie w centralnej części kraju, w odległości 50 km od Łodzi i 150 km od Warszawy, nieomal na przecięciu najważniejszych szlaków z północy na południe i ze wschodu na zachód, sprawia, że powiat bełchatowski jest dobrze skomunikowany z wieloma głównymi arteriami drogowymi Polski. Sama sieć dróg powiatowych to ponad 350 kilometrów. Bełchatów położony jest na szlaku drogi krajowej nr 74, która łączy węzeł wieluński na drodze ekspresowej 58 oraz Kielce z Zamościem i przejściem granicznym z Ukrainą. W pobliżu przebiega droga krajowa ekspresowa Warszawa–Katowice, tak zwana popularna „gierkówka”. Ważnym szlakiem drogowym w rejonie Bełchatowa jest droga wojewódzka nr 484 relacji Kamieńsk–Buczek oraz droga wojewódzka nr 485 relacji Pabianice–Bełchatów.

Transport publiczny funkcjonuje przede wszystkim na obszarze Bełchatowa. Deficyty w zakresie transportu zbiorowego odczuwają natomiast mieszkańcy terenów wiejskich powiatu i, jak wynika z wypowiedzi mieszkańców udzielonych dla badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby niniejszej Strategii, stanowi to istotne ograniczenie i problem dla lokalnej społeczności.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2019 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, powiat bełchatowski liczył 112 779 mieszkańców, z czego 49% stanowiły kobiety, których było 55 581. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 116,6 osoby na km². Dane szczegółowe w odniesieniu do sytuacji demograficznej poszczególnych gmin powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	liczba ludności	gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)
1.	Bełchatów (gm. miejska)	56 973	1 645
2.	Zelów	14 955	89
3.	Bełchatów (gm. wiejska)	11 575	64
4.	Drużbice	5 237	46
5.	Kleszczów	6 335	51
6.	Kluki	4 372	37
7.	Rusiec	5 080	51
8.	Szczerców	8 255	64

Dane Starostwa Powiatowego w Bełchatowie.

Na koniec 2019 roku połowa ludności powiatu mieszkała w Bełchatowie, gdzie zanotowano największą gęstość zaludnienia. Najmniejszą gęstością zaludnienia charakteryzowała się gmina Kluki.

W latach 2016–2019 struktura wiekowa mieszkańców powiatu nie ulegała znaczącym zmianom. Jeśli zaś chodzi o procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w populacji powiatu, to wzrost odnotowano w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co zdaje się potwierdzać powszechną tendencję demograficzną, jaką jest niewątpliwie starzenie się społeczeństwa.

Dane szczegółowe na temat struktury wiekowej mieszkańców powiatu bełchatowskiego oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2016–2019

zakres danych	2016	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	20 765	20 887	21 010	18 093
liczba osób w wieku produkcyjnym	72 982	71 906	70 696	72 320
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	19 257	20 235	21 291	22 366
ogółem	113 004	113 028	112 997	112 779

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2018 r.

lp.	nazwa jednostki	liczba mieszkańców według wieku i w %		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Bełchatów	10 103 - 17,6	36 461 - 63,4	10 868 - 18,9
2.	Zelów	2 909 - 19,5	8 723 - 58,7	3 220 - 21,6
3.	Bełchatów	2 285 - 20,0	7 127 - 62,4	1 992 - 17,4
4.	Drużbice	1 044 - 19,9	3 224 - 61,5	970 - 18,5
5.	Kleszczów	1 750 - 26,9	3 997 - 61,5	750 - 11,5
6.	Kluki	871 - 20,2	2 677 - 62,3	745 - 17,3
7.	Rusiec	928 - 17,9	3 194 - 61,9	1 036 - 20,0
8.	Szczerców	1 528 - 18,8	5 147 - 63,6	1 410 - 17,4

Dane Starostwa Powiatowego w Bełchatowie.

Proces starzenia w największym stopniu dotykał mieszkańców gminy Zelów, w której na koniec 2018 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 21,6%. Warto w tym miejscu podkreślić, że mniejszy był udział najmłodszej grupy wiekowej w ogólnej liczbie mieszkańców Zelowa (19,5%).

Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminie Kleszczów, w której udział seniorów w ogóle mieszkańców wynosił 11,5%. Także w tej gminie odnotowano największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (26,9%).

Wpływ na sytuację demograficzną w powiecie miały m.in. takie wskaźniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja. Saldo migracji było dla powiatu w ostatnich latach ujemne. Dane dotyczące przyrostu naturalnego zawiera poniższa tabela.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2017–2019

zakres danych	2017	2018	2019
współczynnik urodzeń żywych	10,90	10,29	9,94
współczynnik zgonów na 1000 ludności	9,14	9,15	9,16
przyrost naturalny	1,76	1,14	0,8

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Biorąc pod uwagę prezentowane dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich, korzystna, dotyczy rosnącej liczby dzieci i młodzieży. Druga z kolei, niekorzystna, odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych, a należy mieć na uwadze, iż w przyszłości ta ostatnia grupa

będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dopasowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Położenie powiatu w istotny sposób definiuje jego sytuację gospodarczą i określa jej charakter. Powiat bełchatowski przez wiele lat zaliczany był do powiatów rolniczych, w którym połowa ludności utrzymywała się z pracy na roli. Obecnie użytki rolne, głównie z gruntami ornymi i łąkami, stanowią niewiele ponad połowę powierzchni powiatu. Od kilkudziesięciu lat życie gospodarcze powiatu skupia się przede wszystkim wokół przemysłu wydobywczego i energetycznego, a to za sprawą największych w Europie: kopalni odkrywkowej węgla brunatnego i elektrowni.

Zespół Górniczo-Energetyczny Bełchatów ma strategiczne znaczenie dla rozwoju regionu i bezpieczeństwa energetycznego kraju ze względu na najnowocześniejsze turbozespoły produkujące najczystsza w świecie energię konwencjonalną. Obecnie łączna moc zainstalowana w Elektrowni Bełchatów wynosi 5298 MW, a moc osiągalna 5472 MW, co stanowi możliwość około 22% średniorocznie dostarczanej energii do krajowego systemu energetycznego nawet w najtrudniejszych warunkach klimatycznych zarówno zimowych (spadki temperatur poniżej -25 °C), jak i letnich (długotrwałe okresy suszy, niski stan wody w rzekach). W obliczu naukowych prognoz długotrwałych susz warto wdrożyć program wykorzystania odwadniania wyrobisk PGE GiEK S.A. oddział Kopalnia Bełchatów. Ilość pompowanej w ciągu roku i odprowadzanej czystej wody do rzek, wynosi średniorocznie około 300 mln m³. Zasoby wodne zalegające w obrębie KWB Bełchatów zaliczane są do największych w Europie i mogą w pełni pokryć zapotrzebowanie okolicznych aglomeracji łącznie z miastem Łódź. Bardzo dobra współpraca pomiędzy wieloma jednostkami naukowo-badawczymi i przemysłem, przy znaczącym współudziale specjalistów z KWB Bełchatów, zaowocowała

innowacyjnymi rozwiązaniami, które aktualnie pozwalają na efektywną i energooszczędną eksploatację tych zasobów wodnych istniejącymi zespołami pompowymi. Podobnie z ciepłociągiem biegnącym od PGE GiEK S.A. OEB w Rogowcu do ogrzewania północnej części Bełchatowa. Powinien być wykorzystany do ogrzewania miejscowości na terenie których jest zbudowany. Taka inwestycja jak wykorzystanie wymiennikowni w Zamościu przewidzianej do włączenia wraz z Grocholicami do miejskiej sieci leży również w interesie całego powiatu bo znacznie przyczyni się do stanu czystości powietrza w okresach intensywnego ogrzewania obiektów mieszkalnych

O potencjale gospodarczym powiatu bełchatowskiego stanowi również sektor małych i średnich przedsiębiorstw liczący ponad 8 tysięcy podmiotów gospodarczych. Większość z nich to firmy powiązane z przemysłem wydobywczym i szeroko pojętym zagłębiem energetycznym, ale z powodzeniem funkcjonują w powiecie także firmy budowlane, gastronomiczne, medyczne, kosmetyczne, produkcyjno-handlowe i usługowe.

Gospodarka powiatu ma w większości charakter usługowo-produkcyjny; rozwija się sektor usług dla biznesu, a zdominowana jest przez podmioty prywatne, głównie są to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, ale nie brak też dużych spółek handlowych. Dobry układ komunikacyjny, bliskość dróg krajowych i autostrady, znaczny procent obszaru objęty planem zagospodarowania przestrzennego, wysoki poziom informatyzacji, wszystko to daje wielkie możliwości rozwoju, transportu towarów i usług, a tym samym stanowi o atrakcyjności regionu dla przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów. W przeciwieństwie do innych powiatów województwa łódzkiego, powiat bełchatowski charakteryzuje się stosunkowo niewielkim udziałem rolnictwa i hodowli zwierząt w gospodarce. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów na terenie powiatu.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

zakres danych		powierzchnia (ha)
użytki rolne ogółem		584
w tym:	grunty orne	396
las i grunty leśne		291
pozostałe grunty i nieużytki		93

Dane Starostwa Powiatowego w Bełchatowie.

6. EDUKACJA

W roku szkolnym 2019/2020 w powiecie bełchatowskim działało 39 szkół podstawowych, w tym jedna niepubliczna, 18 żłobków i klubów dziecięcych, 42 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 12 placówek niepublicznych, 13 liceów ogólnokształcących, 6 techników, 9 zespołów szkół, 10 szkół policealnych, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, szkoła specjalna przysposabiająca do pacy, państwowa szkoła muzyczna, a ponadto ośrodki kształcenia ustawicznego, doskonalenia zawodowego, kształcenia praktycznego oraz centra szkoleniowe.

Wśród placówek oświatowych znalazły się szkoły dla dorosłych różnego szczebla, w tym szkoła podstawowa dla dorosłych, ośrodek doskonalenia nauczycieli, a także filie szkół wyższych: Społeczna Akademia Nauk Filia w Bełchatowie, Wyższa Szkoła Menadżerska w Warszawie Filia w Bełchatowie. W Bełchatowie działała bursa szkolna dla młodzieży. Ponadto funkcjonowała Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz dwie Niepubliczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.

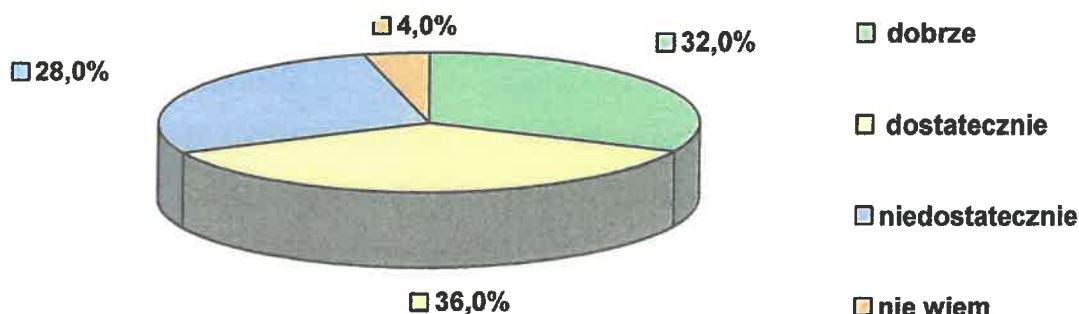
Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców powiatu na temat oferty edukacyjnej szkół oraz oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do dzieci, młodzieży i rodzin z terenu powiatu.

Wykres 1. Jaka jest według Pani/Pana jakość i adekwatność do potrzeb oferty edukacyjnej szkół w powiecie?

Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia ofertę spędzania czasu wolnego adresowaną do rodzin, dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie powiatu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zarówno oferta edukacyjna, jak i ta dotycząca spędzania czasu wolnego zostały dobrze ocenione przez mieszkańców, chociaż w tym drugim przypadku blisko 30% badanych wyraziło opinię negatywną.

7. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury ma niezmienny wpływ na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie powiatu bełchatowskiego działa Miejskie Centrum Kultury w Bełchatowie (MCK) – miejski dom kultury w Bełchatowie funkcjonujący od 1972. Formalnie stanowi samorządową jednostkę organizacyjną Miasta Bełchatów. Działalność placówki ma na celu tworzenie warunków do wszechstronnej edukacji kulturalnej oraz kreowanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Bełchatowa, a także umożliwienie bełchatowianom dostępu do jak najbogatszej oferty kulturalnej, a artystom – amatorom rozwijanie uzdolnień i prezentowanie własnej twórczości.

W MCK organizowane są seanse filmowe, koncerty, wystawy, warsztaty, przeglądy oraz spektakle teatralne. W placówce działa również interaktywna Ekspozycja PGE Giganty Mocy. MCK jest miejscem działalności grup filmowych, muzycznych, tanecznych, teatralnych, plastycznych oraz miejscem spotkań hobbyistów i seniorów.

W MCK bardzo prężnie działa Bełchatowski Amatorski Teatr (zrzeszający kilka grup teatralnych w różnym wieku), Pracownia Ceramiczna dla dorosłych i dzieci, Pracownia Mozaiki dla dorosłych, Grupa plastyczna KOLOR i KRESKA. Posiadamy także cieszące się niezwykłym zainteresowaniem zajęcia taneczne w tym Zespół Tańca Współczesnego PROGRESS czy też Grupę Folklorystyczną „Rajka”.

Muzycznie można rozwijać swoje pasje, uczestnicząc w zajęciach gry na różnych instrumentach oraz kształcąc się wokalnie w grupie CANTABILE, A'VISTA czy Promienie Bełchatowa. Prężnie działa również klub kobiecy – Strefa Kobiet (rozwój przez sztukę), Klub Podróżnika, Ferajna Filmowa „Kapok”, Pracownia Modelarska, Bełchatowskie Towarzystwo Fotograficzne, Klub Znaczka Poczтового czy Regionalny Związek Pszczelarzy.

Wszelkie inicjatywy i działania mają służyć integracji mieszkańców Bełchatowa i wspierać proces budowania tożsamości lokalnej. Miejskie Centrum Kultury współpracuje z innymi placówkami kulturalnymi na terenie Bełchatowa i województwa łódzkiego, współorganizuje oficjalne wydarzenia, a jego pracownicy wspierają instytucje i stowarzyszenia w organizacji imprez o charakterze kulturalnym. Artyści z MCK aktywnie uczestniczą we współpracy kulturalnej na arenie międzynarodowej.

W Miejskim Centrum Kultury w Bełchatowie bardzo prężnie działa Uniwersytet Trzeciego Wieku, który zrzesza 330 studentów, uczestniczących w 15 formach różnych zajęć edukacyjnych, artystycznych oraz ruchowych. Uniwersytet Trzeciego Wieku jest miejscem ustawicznego rozwoju osób starszych z całego naszego powiatu. MCK jest inicjatorem międzypokoleniowych wydarzeń artystycznych, które cieszą się niezwykłym zainteresowaniem mieszkańców naszego miasta i powiatu. Uniwersytet Trzeciego Wieku jest członkiem Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, Społecznej Rady Seniorów Województwa Łódzkiego oraz włączony został do Fundacji Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Działalność UTW ma ogromne znaczenie dla aktywności i integracji społecznej seniorów i stanowi wymagający obszar dla powyższej Strategii.

Miejskie Centrum Kultury poza Uniwersytetem Trzeciego Wieku zrzesza jeszcze 7 Klubów Seniora, w których regularnie spotyka się łącznie 500 osób. Aktywizacja seniorów, kształtowanie ich zainteresowań i rozbudzanie potrzeb kulturalnych jest w MCK ważnym filarem działalności artystycznej. Otwarcie się na problemy i potrzeby seniorów pozwala zaaktywizować tę grupę społeczną do lepszego, bardziej efektywnego i szczęśliwego życia.

W MCK-u podejmowane są również szerokie działania w zakresie kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych. Realizowany jest projekt pn. „Taniec bez barier” dla osób niepełnosprawnych oraz zajęcia taneczne dla osób z Zespołem Downa. Organizowane są również wystawy prac osób niepełnosprawnych skupionych w różnych ośrodkach wsparcia na terenie powiatu, np. uczestników środowiskowych

domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej oraz uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

Miejskie Centrum Kultury prowadzi działalność w trzech lokalizacjach:

- MCK Centrum (pl. Narutowicza nr 1a)
- MCK PGE Giganty Mocy (pl. Narutowicza nr 3)
- MCK oddział "Grocholice" (Rynek Grocholski nr 18)

Natomiast Centrum Kultury Gminy Bełchatów tworzą następujące filie:

- Biblioteka w Kurnosie Drugim
- Filia w Kurnosie Drugim
- Biblioteka w Łękawie
- Filia w Augustynowie
- Filia w Zawadach

W ramach GCK działają też Orkiestry Dęte, zespół ludowy „Kurnosianki” oraz chór Moderato, liczne OSP i KGW, a także kawiarenka internetowa. Przestrzeń lokalowa jest jednym z największych zasobów placówki – umożliwia prowadzenie działalności w szerokim zakresie. Placówka w Zdieszulicach Dolnych dysponuje dużą salą widowiskową, bilardową, pomieszczeniami biurowymi, kuchnią, sprzętem nagłośnieniowym. Na terenie placówki znajduje się także niewielki plac zabaw.

Kolejną placówką kulturalną w powiecie jest samorządowa instytucja kultury o nazwie Dom Kultury w Zelowie, która od wielu lat podejmuje liczne inicjatywy propagujące różne formy działalności kulturalnej: m. in. edycje Ogólnopolskich Konfrontacji Literackich, wydawanie pisma kulturalno-literackiego „Gazeta Kulturalna”, Letnie Koncerty Festiwalowe towarzyszące Międzynarodowemu Festiwalowi Muzyki Organowej i Kameralnej Radom–Orońsko. Dom Kultury prowadzi galerię artystyczną Collage, w której odbywają się wystawy i wernisaże. Prezentowane są prace malarskie, rzeźbiarskie, fotograficzne, tkaniny artystycznej, szkła artystycznego. Galeria przygotowuje ekspozycje okolicznościowe i edukacyjne. W galerii odbywają się również spotkania w ramach Zelowskiego Salonu Literackiego, gdzie prezentowani są twórcy i twórczość literacka regionu.

Ważnym punktem kulturalnej mapy powiatu jest Muzeum Regionalne w Bełchatowie–placówka jest miejską jednostką organizacyjną, a jej siedzibą jest XVIII-wieczny Dwór Olszewskich. W placówce prezentowana jest wystawa stała pt. „Wnętrza dworskie z przełomu XIX i XX wieku” oraz kolekcja broni białej i palnej.

Ponadto w placówce organizowane są wystawy czasowe oraz funkcjonuje biblioteka i archiwum. W powiecie bełchatowskim ponadto funkcjonują świetlice wiejskie, kino i biblioteka miejska i powiatowa z filiami.

Na terenie powiatu odbywa się wiele cyklicznych imprez kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych koordynowanych przez domy kultury i adresowanych do wszystkich grup mieszkańców.

8. SPORT I REKREACJA

Powiat bełchatowski dysponuje doskonałą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną. Na terenie powiatu funkcjonuje obszerna baza sportowa – baseny, hale sportowe, stadiony, korty tenisowe. Miłośnikom dwóch kółek powiat oferuje wiele atrakcyjnych ścieżek rowerowych. Rowerzyści po powiatowych szlakach mogą przejechać ponad 20 kilometrów.

Osobom odwiedzającym powiat bełchatowski poleca się skorzystanie z ofert głównych ośrodków sportowo-rekreacyjnych regionu:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji Wawrzkowizna, to idealne miejsce dla osób ceniących aktywne spędzanie czasu. Oprócz bardzo dobrze wyposażonej bazy hotelowo-gastronomicznej, na Wawrzkowiznie można skorzystać z kąpieliska z piaszczystą plażą, parku linowego czy też z wypożyczalni sprzętu wodnego, tj. kajaków czy rowerów wodnych.

- Ośrodek Sportu i Rekreacji Góra Kamieńsk – najwyższe wzniesienie w centralnej Polsce, zlokalizowane na granicy powiatów radomszczańskiego i bełchatowskiego, powstałe w wyniku działalności górniczej, zostało zagospodarowane w celach rekreacyjno-turystycznych m.in. dla potrzeb sportów narciarskich, a także turystyki rowerowej i pieszej. Atrakcjami ośrodka są także tor kartingowy, tor saneczkowy, wyciąg krzesełkowy, ścieżki rowerowe i mini park rozrywki.

- Solpark Kleszczów Sp. z o.o. to nowoczesny obiekt sportowo-konferencyjny, który funkcjonuje od 2009 roku. Zaletą Solparku jest profesjonalne zaplecze hotelowo-gastronomiczne oraz sportowe, w skład którego wchodzi m.in. basen wewnętrzny i zewnętrzny, siłownia czy korty tenisowe. Na gości czeka również bogata oferta spa & wellness.

W Bełchatowie funkcjonuje Miejskie Centrum Sportu, w skład którego wchodzi:

- Stadion Miejski
- Hala „Energia”
- Miejskie Korty Tenisowe
- Lodowisko Miejskie
- Sktepark i SkatePlaza

Powiatowe Centrum Sportu, to nowoczesny zespół obiektów sportowo –rekreacyjnych, w skład którego wchodzi: sztuczne lodowisko; w okresie zimowym –jazda na łyżwach, hokej i curling, w okresie letnim na nawierzchni syntetycznej funkcjonują dwa korty do tenisa ziemnego, boisko do koszykówki i do piłki ręcznej, boisko do siatkówki i do badmintona oraz stanowiska do tenisa stołowego. Obiekt posiada szatnie wraz z zapleczem oraz wypożyczalnię sprzętu sportowego:

- kryta pływalnia
- sala gimnastyczna
- boisko sportowe ze sztuczną nawierzchnią
- pomieszczenia biurowe w budynku będącym w trwałym zarządzie Centrum Kształcenia Praktycznego w Bełchatowie
- stadion lekkoatletyczny

Ponadto w Bełchatowie mieszkańcy mają do dyspozycji 4 kompleksy boisk wybudowane w ramach rządowego programu „Moje boisko Orlik 2012”.

W mieście działa 17 klubów sportowych, które zrzeszają dzieci, młodzież i dorosłych umożliwiając im realizację pasji i rozwój poprzez dobrze pojętą rywalizację.

9. TURYSTYKA

Turystyka jest jedną z szybko rozwijających się dziedzin gospodarki powiatu bełchatowskiego, stwarza możliwości promocji regionu i tworzenia nowych miejsc pracy. Duże zalesienie terenu i liczne zbiorniki wodne stwarzają tu dobre warunki do uprawiania turystyki i aktywnej rekreacji. Lasy zajmują 30% powierzchni; są to przeważnie zbiorowiska borowe, a w kotlinie w sąsiedztwie dolin rzecznych olsy – lasy bagienne. W wielu miejscach występują torfowiska oraz wydmy śródlądowe. Rezerwat leśny „Łuszczanowice” chroni fragment starodrzewu jodłowego, na granicy

naturalnego zasięgu jodły. Miejsce bardzo ciekawe pod względem przyrodniczym to Święte Ługi, kompleksy bagien i torfowisk ze śródleśnymi stawami. Rośnie tu wiele chronionych gatunków roślin. Stawy i bagna są ostoją ptactwa wodnego i stanowią jedno z najciekawszych miejsc Szczercowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Ponadto w powiecie znajdują się obszary chronionego krajobrazu Borowej Góry i Chrzastawsko-Widawski.

Przez teren powiatu przebiega znakowany Szlak polskich umocnień wojskowych z 1939 r. Pieszo-rowerowa trasa o długości 75 km łączy 17 schronów bojowych na linii obrony Widawki. Mieszkańcy i turyści mogą wziąć udział w zorganizowanych rajdach powiatowych, podziwiając piękno krajobrazu i odwiedzając po drodze zabytkowe obiekty o wartości historycznej i kulturowej.

W powiecie bełchatowskim znajduje się wiele godnych uwagi zabytkowych obiektów architektury sakralnej. Wymienić tu należy przede wszystkim wiejskie kościoły drewniane w: Kaszewicach (XVII w), Kociszewie (XVIII w), Łobudzicach (XVIII), Pożdżenicach (XVIII / XIX) oraz w Wygietzowie, a także kościół cmentarny w Szczercowie (XVIII). Będąc w Bełchatowie warto zobaczyć późnobarokowy kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, klasztor pofranciszkański, kościół poewangelicki oraz barokowy dwór Rychłowskich-Olszewskich z pierwszej połowy XVIII wieku. Interesujące są murowane świątynie, m.in. w Grocholicach, Łękińsku i Parznie. Archiparafia w Grocholicach pod wezwaniem Wszystkich Świętych erygowana w 1230 r. obejmowała teren dzisiejszego dekanatu bełchatowskiego, wraz z Parznem należą do najstarszych parafii. Parno (Parzno) i Kluczyca (dawny klucz zarządczy) składający się z Dworu Kluckiego i miasteczka Grocholice wchodziły do „stołu” Arcybiskupstwa Gnieźnieńskiego. Wymieniane są w jednym z najstarszych dokumentów opisujących terytorium Polski w Bulli Papieża Innocentego II wyłożonej w Padwie w 1136 r.

Cennymi zabytkami architektury świeckiej są natomiast: zespoły pałacowo-parkowe w Klukach, Lubcu, Łękawie i Słupi, oraz zachowane w całości bądź we fragmentach zespoły dworsko-gospodarcze wraz z otaczającymi je parkami m.in. w Bełchatowie, Bukowiu, Dobrzelowie, Domiechowicach, Głupicach, Krześlowie oraz Strzyżewicach. Szczególnie interesującym miejscem są Mikorzyce. Na wysepce otoczonej fosą znajdują się tu resztki dawnej budowli obronnej, prawdopodobnie renesansowego dworu obronnego wzniesionego w końcu XVI stulecia. Wart obejrzenia jest XIX-wieczny układ urbanistyczny Zelowa, miasteczka od początków

XIX wieku zamieszkanego również przez Braci Czeskich, ze świątyniami różnych wyznań – w tym kościołem ewangelicko-reformowanym; czynnym do dzisiaj cmentarzem ewangelicko-reformowanym oraz zabytkowymi kamieniczkami. Na terenie powiatu bełchatowskiego istnieje szereg zabytkowych młynów wodnych. Obiekty tego typu zlokalizowane są przede wszystkim nad największymi rzekami powiatu: Grabią, Widawką, Pilsią i ich dopływami.

Na terenie powiatu bełchatowskiego funkcjonuje kilkanaście ośrodków wypoczynkowych i hoteli o zróżnicowanym standardzie. Z ich szerokiej oferty chętnie korzystają turyści, biznesmeni oraz grupy szkoleniowe z całego kraju. Powiat dysponuje stale rozwijającą się bazą gastronomiczną oraz bogatą ofertą w ramach infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

10. OCHRONA ZDROWIA

W powiecie bełchatowskim funkcjonuje ponad 70 różnego rodzaju placówek ochrony zdrowia. Znaczną ich część stanowiły niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, które zapewniają świadczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, głównie w postaci gabinetów lekarza rodzinnego. Najważniejsza i zarazem największa placówka ochrony zdrowia w powiecie to Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II zlokalizowany w Bełchatowie. Jest to pełnoprofilowy zakład opieki zdrowotnej; 27 oddziałów szpitalnych zapewnia mieszkańcom powiatu bełchatowskiego opiekę stacjonarną z pełną diagnostyką medyczną. Szpital świadczy również usługi w zakresie opieki ambulatoryjnej, podstawowej opieki zdrowotnej i medycyny pracy.

Przy placówce działa ponadto zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, zakład diagnostyki obrazowej, zakład rehabilitacji leczniczej oraz szpitalny oddział ratunkowy. Tam też zorganizowana jest specjalistyczna Przychodnia Przyszpitalna, która składa się z 37 poradni i obsługuje zarówno mieszkańców powiatu bełchatowskiego, jak i sąsiednich. Pomimo tak, wydawałoby się, rozbudowanej infrastruktury zdrowotnej, mieszkańcy powiatu zgłaszają liczne zastrzeżenia co do jej funkcjonowania i mają poczucie niezaspokojenia potrzeb w tym zakresie, czego potwierdzeniem jest fakt, iż umieścili oni ochronę zdrowia na drugim miejscu wśród obszarów wymagających zintensyfikowania działań w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Bełchatowie, w 2019 roku w powiecie bełchatowskim stwierdzono ogółem 2 216 przestępstw.

Kategorie popełnionych przestępstw:

- kradzieże – 183, kradzieże z włamaniem – 355, przestępstwa rozbójnicze – 7, uszkodzenia mienia – 92, nietrzeźwi kierujący – 228, przestępstwa narkotykowe – 93, przestępstwa gospodarcze – 449, przestępstwa drogowe – 284, bójki i pobicie – 17, uszczerbek na zdrowie – 39, pozostałe 469

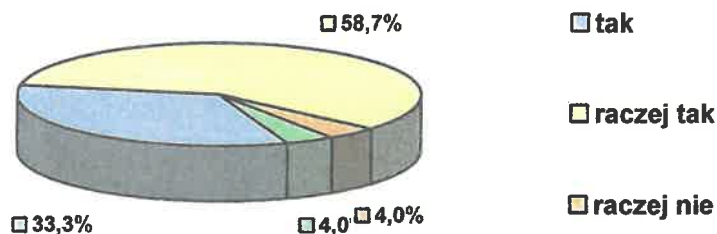
Według informacji II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie w 2019 roku wobec mieszkańców powiatu prowadzono 521 spraw, w których orzeczono nadzór kuratora: 233 nadzory w sprawach opiekuńczych (dot. 680 osób), 100 nadzorów w sprawach nieletnich oraz 188 nadzorów osób dorosłych zobowiązanych do leczenia odwykowego.

Z informacji nadesłanej przez I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego w Bełchatowie wynika, iż na koniec 2019 roku wobec mieszkańców powiatu prowadzono 177 dozorów wobec 174 osób. 37 dotyczyło warunkowego przedterminowego zwolnienia, 130 warunkowego zawieszenie zasądzonej kary oraz 10 warunkowego umorzenia postępowania.

Mieszkańców powiatu, którzy zechcieli wziąć udział w badaniu ankietowym zapytano, czy czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi zawiera wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 3. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Zdecydowana większość respondentów czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania, a 8% z nich ma odmienne zdanie.

Respondentów zapytano również o działania, jakie ich zdaniem należy prowadzić lub podjąć w celu zapobiegania przestępczości i poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. W odpowiedzi ankietowani postulowali edukowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie zagrożeń i sposobów radzenia sobie (czujność zbiorowa i sąsiedzka, kursy samoobrony). Mieszkańcy chcieliby zwiększenia liczby patroli policyjnych i pełnienia przez nich całodobowych dyżurów oraz większej aktywności straży miejskiej. Domagano się również ograniczenia sprzedaży alkoholu, szczególnie nocą i instalowania monitoringu w miejscach publicznych. Ankietowani wskazywali także na konieczność poprawy stanu technicznego dróg, dodatkowego oświetlenia ulicznego i bezwzględного ścigania przestępców drogowych; przeprowadzania częstych kontroli prędkości pojazdów drogach i sprawdzania trzeźwości kierowców. Niektórzy uznali, iż dla poprawy stanu bezpieczeństwa istotna jest likwidacja ubóstwa i bezrobocia.

12. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

12.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład powiatu bełchatowskiego wykonuje osiem ośrodków pomocy społecznej, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drużbicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klukach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ruścu oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

w Szczercowie. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Według danych na koniec 2019 roku kadrę ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bełchatowskiego stanowiło łącznie 261 zatrudnionych tam osób, w tym 63 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach zlokalizowanych w gminach powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	liczba pracowników ogółem	liczba pracowników socjalnych	liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego
1.	MOPS Bełchatów	150	34	1 672
2.	M-GOPS Żelów	43	8	1 845
3.	GOPS Bełchatów	16	6	1 906
4.	GOPS Drużbice	8	3	1 715
5.	GOPS Kleszczów	14	3	2 111
6.	GOPS Kluki	6	2	2 200
5.	GOPS Rusiec	8	3	1 717
6.	GOPS Szczerców	16	4	2 028

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie bełchatowskim.

Na koniec 2019 roku w 3 ośrodkach pomocy społecznej działających na terenie powiatu bełchatowskiego przekroczony był określony obowiązującą ustawą o pomocy społecznej limit 2 000 mieszkańców przypadających na 1 pracownika socjalnego. Wskaźnik, o którym mowa został przekroczony w Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej w Kleszczowie, Szczercowie i Klukach, przy czym w tym ostatnim zatrudnionych było tylko 2 pracowników socjalnych.

Ośrodki pomocy społecznej zobowiązane są do realizacji określonych zadań w oparciu o zapisy kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i na jakich zasadach może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Tabela zamieszczona poniżej przedstawia kwoty wydatkowane przez ośrodki pomocy społecznej na funkcjonowanie w 2019 roku.

Tabela 8. Środki finansowe wydatkowane na funkcjonowanie Ośrodków Pomocy ogółem w 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	wysokość wydatków na pomoc społeczną w gminie ogółem (w zł)	wysokość wydatków na pomoc społeczną na 1 mieszkańca gminy (w zł)
1.	MOPS Bełchatów	76 888 732,73	1 353,00
2.	M-GOPS Żelów	24 366 235,30	1 650,72
3.	GOPS Bełchatów	16 397 186,00	1 433,82
4.	GOPS Drużbice	7 508 893,78	1 459,45
5.	GOPS Kleszczów	12 124 321,52	1 913,86
6.	GOPS Kluki	5 440 763,43	1 236, 81
7.	GOPS Rusiec	7 425 958,73	1 441,37
8.	GOPS Szczerców	13 055 075,83	1 609,55

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie bełchatowskim.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych w 2019 roku na funkcjonowanie ośrodków, w tym na pomoc społeczną w poszczególnych gminach na terenie powiatu bełchatowskiego była zróżnicowana. Stanowi ona wypadkową różnych czynników. Po części może wynikać z zamożności konkretnej jednostki samorządu terytorialnego, która jest w stanie wyasygnować mniej lub więcej pieniędzy na wsparcie ludności, a po części jest odzwierciedleniem występującego na danym terenie ubóstwa mieszkańców oraz realnych potrzeb będących następstwem takiej sytuacji. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach–mieszkańców poszczególnych gmin powiatu bełchatowskiego objętych wsparciem z zakresu pomocy społecznej w 2019 roku.

Tabela 9. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
1.	MOPS Bełchatów	1 894	1433	2 594
2.	M-GOPS Żelów	874	615	1 269
3.	GOPS Bełchatów	338	256	505
4.	GOPS Drużbice	174	108	285
5.	GOPS Kleszczów	459	449	948
6.	GOPS Kluki	127	127	204
7.	GOPS Rusiec	157	138	269
8.	GOPS Szczerców	266	193	404

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie bełchatowskim.

Liczba beneficjentów ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach powiatu bełchatowskiego była zróżnicowana, podobnie jak wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną. Najwięcej osób korzystających ze wsparcia w 2019 roku odnotowano w gminach: miejskiej Bełchatów, miejsko-wiejskiej Żelów i wiejskiej Kleszczów. Generalnie liczba mieszkańców powiatu Bełchatowskiego objętych pomocą społeczną w 2019 roku wyniosła 6 218. Zasadnicze powody korzystania ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2019 r.

lp.	nazwa jednostki	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała lub ciężka choroba	bezzadność w spraw. opiekuń.-wych.	przemoc w rodzinie	alkoholizm	bezzadność	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	narkomania	Zdarzenie losowe
1.	MOPS Bełchatów	1 497	499	1 314	1 029	1 902	346	79	418	76	33	35	0
2.	M-GOPS Żelów	478	229	531	496	907	495	81	86	0	11	2	7
3.	GOPS Bełchatów	275	140	192	201	268	229	4	55	3	8	0	0
4.	GOPS Drużbice	12	112	83	86	212	39	0	8	2	2	0	0
5.	GOPS Kleszczów	83	73	65	109	248	72	2	3	2	2	0	647
6.	GOPS Kluki	132	40	74	77	111	10	2	8	2	5	0	1
7.	GOPS Rusiec	156	49	93	67	120	82	0	30	0	8	0	3
8.	GOPS Szczerców	243	77	171	137	191	100	4	26	2	7	0	10

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie bełchatowskim.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu bełchatowskiego w 2019 roku były długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z tych powodów wyniosła odpowiednio 3 959, 2 876 i 2 523. Kolejne ważne powody przyznawania pomocy w gminach powiatu bełchatowskiego to: niepełnosprawność (2 202 osób w rodzinach), bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1 373 osób w rodzinach), potrzeba ochrony macierzyństwa (1 210 osób) oraz alkoholizm (634 osób w rodzinach). Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie wpływały na formę wsparcia udzielanego przez ośrodki pomocy społecznej.

Najczęściej były to: zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek, którym obejmowano głównie dzieci, oraz usługi opiekuńcze.

12.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE

Infrastruktura socjalna powiatu

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Wykaz powiatowych jednostek tworzących powiatową infrastrukturę instytucjonalną przedstawiono poniżej:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie
Podmiot prowadzący: Powiat Bełchatowski
Zakres oferowanych usług: PCPR wykonuje zadania powiatu bełchatowskiego (w tym administracji rządowej) w zakresie pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz inne określone przepisami prawa
Kategoria klienta: • ofiary przemocy w rodzinie,   • sprawcy przemocy,   • osoby niesamodzielne wymagające umieszczenia w domach pomocy społecznej oraz w domach pomocy środowiskowej,   • osoby mające status uchodźcy,   • dzieci całkowicie lub częściowo pozbawione opieki rodziców,   • rodziny zastępcze,   • wychowankowie opuszczający MOW, rodziny zastępcze, lub placówki opiekuńczo-wychowawcze po ukończeniu 18 roku życia lub po ukończeniu szkoły, w której rozpoczęli naukę przed osiągnięciem pełnoletności,   • osoby niepełnosprawne i ich rodziny,   • osoby dotknięte szeroko rozumianym kryzysem,   • rodzice biologiczni dzieci skierowanych do pieczy zastępczej.
Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 2 049

Ośrodek Interwencyjno-Socjalizacyjny w Bełchatowie
Podmiot prowadzący: Powiat Bełchatowski
Zakres oferowanych usług: zapewnienie dziecku całodobowej, ciągłej lub okresowej opieki i wychowania, zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb bytowych i rozwojowych oraz umożliwienie korzystania z przysługujących na podstawie obowiązujących przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia; placówka wykonuje zadania instytucjonalnej pieczy zastępczej określone w ustawie z 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
Kategoria klienta: dzieci i młodzież będący wychowankami instytucjonalnej pieczy zastępczej
Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 21

Warsztat Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Rusieckiej
Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Kuznia Życzliwości”
Zakres oferowanych usług: stwarzanie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.   WTZ posiada siedem pracowni: • gospodarstwa domowego,   • ogrodniczo-florystyczną,   • komputerowo-fotograficzną,   • artystyczną,   • rękodzieła artystycznego,   • reedukacyjno-terapeutyczną z treningiem umiejętności społecznych,   • sztuki użytkowej.
Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne po ukończeniu 18 roku życia posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej.
Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 31

Dom Pomocy Społecznej w Zabłotach
Podmiot prowadzący: Powiat Bełchatowski
Zakres oferowanych usług: dom przeznaczony jest dla 80 osób przewlekłe psychicznie chorych; zapewnia całodobową opiekę i świadczy usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych i wspomagających. Instytucja przeznaczona jest dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.
Kategoria klienta: osoby przewlekłe psychicznie chore – liczba miejsc statutowych 80.
Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 86.
Dom Pomocy Społecznej w Bełchatowie
Podmiot prowadzący: Powiat Bełchatowski
Zakres oferowanych usług: dom przeznaczona jest dla 92 osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w ich dotychczasowym miejscu zamieszkania.
Kategoria klienta: osoby przewlekłe somatycznie chore – liczba miejsc statutowych 92.
Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 119
Warsztat Terapii Zajęciowej w Bełchatowie
Podmiot prowadzący: Towarzystwo Pomocy Dzieciom Oddział Powiatowy w Bełchatowie
Zakres oferowanych usług: uczestnikiem warsztatu może zostać każda osoba niepełnosprawna po ukończeniu 18 roku życia, posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii

zajęciowej; celem działania warsztatu jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

WTZ posiada osiem pracowni:

- plastyczną,
- makramy i tkactwa,
- stolarską,
- gospodarstwa domowego,
- muzykoterapii,
- ogrodniczo-ekologiczną,
- komputerową,
- fotograficzną.

Kategoria klienta:

osoby niepełnosprawne po ukończeniu 18 roku życia posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej

Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 47

Dom Dziecka w Dąbrowie Rusieckiej

Podmiot prowadzący: Powiat Bełchatowski

Zakres oferowanych usług:

zapewnienie dzieciom całodobowej, ciągłej lub okresowej opieki i wychowania, zaspokajanie ich niezbędnych potrzeb bytowych i rozwojowych oraz umożliwienie korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Placówka wykonuje zadania instytucjonalnej pieczy zastępczej określone w ustawie z 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Kategoria klienta:

dzieci oraz młodzież będąca wychowankami instytucjonalnej pieczy zastępczej

Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r. – 22

Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej realizuje m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie. Poza tym jednostka ta wykonuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, interwencji kryzysowej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także sprawuje nadzór nad placówkami pomocy społecznej będącymi powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i warsztatami terapii zajęciowej.

Na realizację zadań w 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wydatkowało kwotę 8 543 091,39 zł.

Kadra PCPR w 2019 r. liczyła 29 stałych pracowników i dyrektor, 1 osobę zatrudniono w ramach projektu pn. "W rodzinie jest moc" oraz okresowo zatrudniano osoby na umowę na zastępstwo.

W ramach umów cywilnoprawnych zatrudniano nw. specjalistów:

- psychologów

- terapeutę/psychoterapeutę
- specjalistę z zakresu przeciwdziałania przemocy
- radców prawnych
- informatyka.

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Natomiast osobom, które osiągnęły pełnoletność w rodzinie zastępczej, osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletności (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletności). Dane szczegółowe na temat typów rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie w analizowanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2016–2019

typ rodziny zastępczej	liczba rodzin				liczba dzieci umieszczonych w rodzinach			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
rodzina spokrewniona z dzieckiem	75	81	80	80	108	107	103	103
rodziny niezawodowe	48	41	37	38	61	54	46	50
Rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	5	5	4	4	18	14	15	9
Rodziny zawodowe specjalistyczne	6	6	6	7	19	16	15	16
ogółem	134	133	127	129	206	191	179	178

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

W latach 2016–2018 malała wysokość kwoty środków finansowych przeznaczonych na rodziny zastępcze w powiecie bełchatowskim. Natomiast w roku 2019 rozpoczęto realizację projektu „W Rodzinie Jest Moc” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie w latach 2016–2019

wysokość środków ogółem w latach			
2016	2017	2018	2019
3 268 698, 99 zł	3 214 261, 40 zł	3 158 204, 24 zł	3 629 851,80 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się również opiekę i wychowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego. Dziecko może zostać umieszczone zarówno w placówce opiekuńczo-wychowawczej właściwej dla jego miejsca zamieszkania, jak również działającej w innym powiecie. W tym drugim wypadku powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na jego utrzymanie na podstawie porozumienia zawartego z powiatem prowadzącym placówkę. Dane szczegółowe dotyczące dzieci umieszczonych oraz przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powiatu w latach 2016-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016–2019

zakres danych	2016	2017	2018	2019
liczba dzieci umieszczonych w placówkach	8	4	16	3
liczba dzieci przebywających w placówkach	63	45	52	44

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Jak już wspomniano, pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wsparcie to polega na: pracy socjalnej, wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się, opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się, udzieleniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia, przyznaniu pomocy na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie, udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zapewnieniu mieszkania chronionego

dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze. Poniższe tabele przedstawiają dane szczegółowe dotyczące liczby dzieci usamodzielnianych oraz form wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w 2019 roku na terenie powiatu

Tabela 14. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2016–2019

liczba dzieci usamodzielnianych			
2016	2017	2018	2019
80	73	72	69

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r.

zakres danych	liczba świadczeń	kwota (zł)
pomoc na usamodzielnienie	10	41 638, 00
pomoc na kontynuowanie nauki	333	173 397, 00
pomoc na zagospodarowanie	6	9 462, 00
razem	349	224 497, 00

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2019

zakres danych	liczba świadczeń	kwota (zł)
pomoc na usamodzielnienie	5	34 695, 00
pomoc na kontynuowanie nauki	249	122 727, 68
pomoc przy zagospodarowaniu	5	4731,00
razem	260	162 153,68

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Wielkość wydatków poniesionych na pomoc świadczoną dzieciom usamodzielnianym w 2019 roku zamknęła się w kwocie 386 650,68 zł. Najwięcej dzieci usamodzielnianych na terenie powiatu bełchatowskiego w latach 2016–2019 pochodziło z rodzin zastępczych, a najczęstszą formą wsparcia udzieloną dzieciom usamodzielnianym w powiecie była pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki.

Całodobowa opieka w Domach Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Jednostki te dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, osób niepełnosprawnych fizycznie oraz dla osób uzależnionych od alkoholu. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób należy do zadań powiatu.

Dane dotyczące osób z powiatu skierowanych do domów pomocy społecznej oraz przebywających i oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2016–2019 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 17. Osoby z powiatu skierowane do DPS w latach 2016–2019

rodzaj domu pomocy społecznej	liczba osób skierowanych do DPS-ów w latach			
	2016	2017	2018	2019
dla osób w podeszłym wieku	16	11	5	9
dla osób przewlekle somatycznie chorych	47	43	51	51
dla osób przewlekle psychicznie chorych	20	22	22	40
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	4	3	3	11
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	0	1
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	0	0	0	0
Ogółem	87	79	81	112

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Tabela 18. Osoby z powiatu skierowane do Środowiskowych Domów Samopomocy w latach 2016–2019

zakres danych	2016	2017	2018	2019
liczba osób	170	169	163	148

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Tabela 19. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS w latach 2016 – 2019

zakres danych	2016	2017	2018	2019
liczba osób przebywających w DPS	216	216	208	207
liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach	14	14	14	9

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Wsparcie dla dzieci i rodzin – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Bełchatowie

Dzieci i młodzież szkolną z terenu powiatu obejmuje swoim wsparciem **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bełchatowie**. W roku szkolnym 2018/2019 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna udzieliła różnych form wsparcia dzieciom, młodzieży i rodzinom z powiatu. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe dotyczące pracy Poradni.

Tabela 20. Powody i rodzaj wsparcia udzielanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w 2019 r.

przyczyny i formy pomocy udzielanej dzieciom i młodzieży	liczba dzieci i młodzieży
deficyty w rozwoju poznawczym	588
trudności w radzeniu sobie ze stresem, niepowodzeniem, trudności emocjonalne	185
problemy w relacjach z rówieśnikami	83
narkotyki, alkohol, dopalacze-zagrożenie uzależnieniem	18
nadużywanie komputera, telefonu	41
samookaleczenia, samobójstwa	55
rozwód rodziców	42
inne problemy rodziny	48
zaburzenia psychiczne (depresja, zaburzenia rozwoju, dwubiegunowe, lekowe, Z. Aspergera)	91
trudności wychowawcze	192
zaburzenia zachowania	18

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bełchatowie.

W Poradni prowadzono ponadto szkolenia dla rodziców (220 osób), terapię rodzinną (22 rodzin), zajęcia socjoterapeutyczne (22 osób), zajęcia z zakresu integracji sensorycznej (28 osoby) oraz zajęcia z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dla dzieci niepełnosprawnych (24 osób).

Istotna część działalności Poradni dotyczyła trudności w nauce, specyficznych trudności w uczeniu się oraz typowych opóźnień rozwoju mowy, zarówno w obszarze diagnostycznym, jak i terapeutycznym:

- terapia logopedyczna – 107 osób
- terapia pedagogiczna – 75 osoby
- badania przesiewowe słuchu – 9 osób
- terapia psychologiczna – 117 osób
- interwencja kryzysowa – 13 osób
- terapie EEG – Biofeedback – 22 osoby.

Działalność orzecznicza Poradni:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności, zagrożenie niedostosowaniem społecznym – 99 dzieci
- orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych – 7 dzieci
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły – 67 dzieci
- opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju – 11 dzieci.

13. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Informacje co do skali problemu, jakim jest niepełnosprawność w gminach należących do powiatu bełchatowskiego zawierają dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych nadesłanych przez wszystkie funkcjonujące na terenie powiatu ośrodki pomocy społecznej wynika, że w 2019 roku niepełnosprawność była czwartym powodem przyznawania pomocy społecznej w powiecie.

Ogólna liczba mieszkańców powiatu, którym przyznano pomoc z uwagi na występującą niepełnosprawność w 2019 roku wynosiła 2 202.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna. Ma ona na celu przede wszystkim

umożliwienie osobom dotkniętym niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu społecznym poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zadania powiatu w zakresie rehabilitacji społecznej są realizowane w szczególności przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w powiecie bełchatowskim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W tabelach przytoczono informacje, co do środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2018 i 2019 oraz liczby osób objętych powyższymi działaniami.

Tabela 21. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2018 - 2019

środki finansowe przeznaczone na:	2018	2019
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	295 149, 00 zł	410 996,00 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	362 370, 00 zł	464 189,00 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	5 597, 00 zł	9 838,00 zł
likwidację barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się	307 197, 00 zł	287 218,00 zł
razem	970 313, 00 zł	1. 172 241,00 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Tabela 22. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w 2018 r.

wyszczególnienie	liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	
	2018	2019
turnusy rehabilitacyjne	229 + 110 opiekunów	251 + 110 opiekunów
zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	315	372
zakup sprzętu rehabilitacyjnego	10	9
likwidacja barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się	87	76

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Poza wcześniej wymienionymi działaniami, pracownicy PCPR udzielają osobom z niepełnosprawnościami, ich rodzinom oraz pracodawcom porad

i informacji na temat możliwości uzyskania pomocy, regulacji prawnych i programów adresowanych do tej grupy osób.

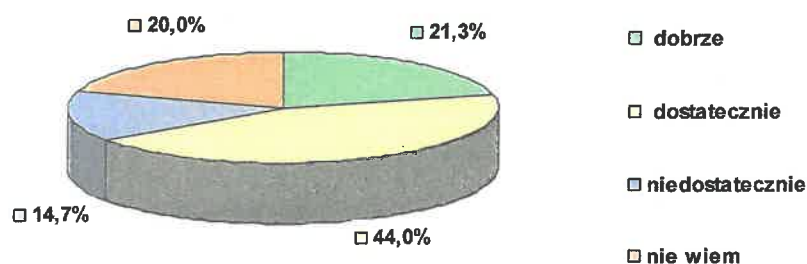
Od 2012 roku PCPR realizuje finansowany ze środków PFRON program „Aktywny Samorząd”. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. Kwota środków w 2019 roku wyniosła 342 192 zł.

2018 roku w ramach współpracy powiatu bełchatowskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawarto 5 umów na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób dotkniętych niepełnosprawnościami na łączną kwotę 37. 909 zł.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania mieszkańców powiatu bełchatowskiego poproszono o wyrażenie opinii na temat działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, jakie prowadzone są w powiecie. Uzyskane za pośrednictwem ankiety opinie badanych ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie powiatu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie ocenia działania prowadzone w powiecie na rzecz osób niepełnosprawnych; uwagę zwraca jednak stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców, którzy nie potrafili tych działań ocenić.

Uzupełnieniem powyższych informacji są kolejne wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o działania, jakie należałoby podjąć, by skuteczniej pomagać osobom z niepełnosprawnościami w powiecie. Podkreślano potrzebę ułatwienia dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych. Wspominano również często

o potrzebie organizowania miejsc spotkań oraz zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych. Za ważne uznano zapewnienie miejsc pracy tym osobom, które chcą i są w stanie pracować. Podnoszono kwestię likwidacji barier architektonicznych. Postulowano usprawnienie przekazu informacji ważnych dla osób niepełnosprawnych oraz zorganizowanie fundacji i grup wsparcia.

14. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej powiatu bełchatowskiego wynika, że w latach 2016-2018 rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz zwiększał się udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie ludności powiatu. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 23. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności powiatu w latach 2016–2019

zakres danych	2016	2017	2018	2019
liczba mieszkańców powiatu ogółem	113 004	113 028	112 997	112 779
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	19 257	20 235	21 291	22 366
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności powiatu	17,0%	17,9%	18,8%	19,8%

Dane Starostwa Powiatowego w Bełchatowie/Główny Urząd Statystyczny.

Zważywszy na fakt wzrostu liczebności, jaki odnotowano w ramach najstarszej grupy wiekowej, niezbyt duży, ale wyraźny i systematyczny, można wysnuć wniosek, iż społeczność powiatu bełchatowskiego wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług w większym stopniu do potrzeb osób starszych, często niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Potwierdzenie opisywanych tendencji stanowią dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu bełchatowskiego dotyczące najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej. Na pierwszym miejscu znalazła się długotrwała lub ciężka choroba, a na czwartym niepełnosprawność, które bardzo często dotyczą właśnie osób w podeszłym wieku. W ramach swojej działalności ośrodki pomocy

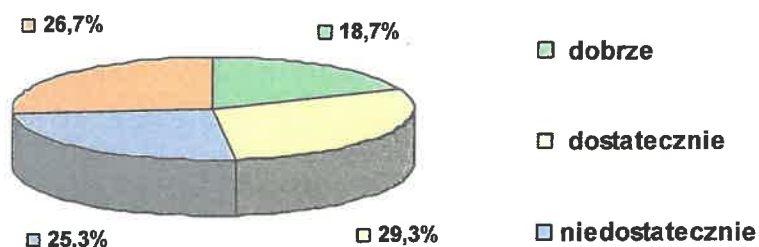
społecznej świadczą m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji.

Mieszkańcy wypowiadający się w badaniu ankietowym dotychczasowe wsparcie dla osób starszych wymienili wśród obszarów wymagających intensyfikacji działań. W odpowiedziach na pytanie, jakie działania należałoby podjąć, by skuteczniej pomagać osobom starszym zamieszkałym na terenie powiatu, przede wszystkim poruszano problem dostępu do opieki medycznej (ze szczególnym uwzględnieniem opieki specjalistycznej oraz rehabilitacji), który należy ułatwić. Pojawiał się postulat utworzenia w powiecie grup wsparcia, domu dziennego pobytu i domu pomocy społecznej dla osób starszych oraz wolontariatu. Za bardzo ważne uznano uruchomienie transportu publicznego na obszarach wiejskich. Zgłoszono też postulat o wzbogaceniu oferty w zakresie spędzania wolnego czasu, realizacji pasji i zainteresowań (UTW, Senioriada, kluby seniora). Wskazywano także na potrzebę zwiększenia zakresu usług opiekuńczych. Niektórzy ankietowani uznali, że potrzebna jest edukacja uwrażliwiająca na sytuację i potrzeby osób starszych.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych, sformułowano pytanie odnoszące się do działań na rzecz tej grupy wiekowej prowadzonych w powiecie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych realizowane na terenie powiatu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Ponad połowa ankietowanych pozytywnie ocenia działania na rzecz osób starszych. Zwraca jednak uwagę znaczny odsetek opinii negatywnych oraz duża grupa respondentów, którzy nie mają rozeznania w tej sprawie.

Z przytoczonych danych wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, których rokrocznie przybywa. Ankietowani dostrzegają różnego rodzaju

problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła respondentom dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy mieszkańców i skłoniła do sformułowania postulatu poprawy działań w tym obszarze.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb osób starszych w powiecie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób w podeszłym wieku, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

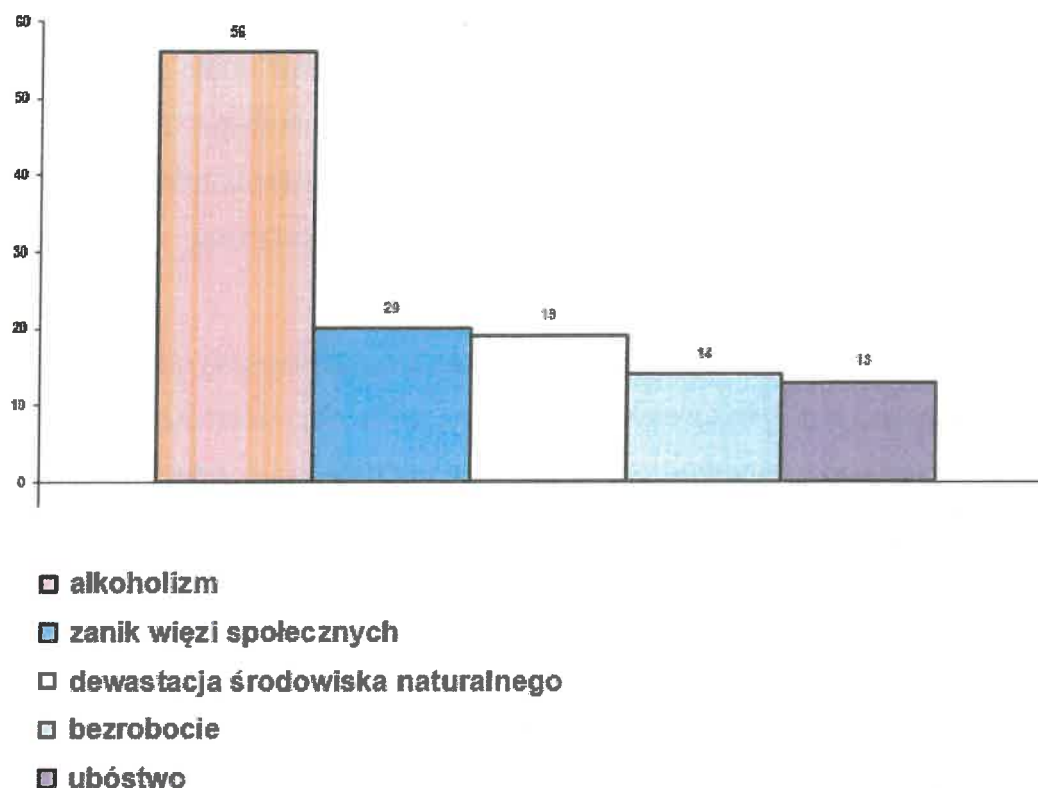
W powiatowej polityce senioralnej warto wykorzystać inicjatywy wypracowane przez władze samorządowe województwa łódzkiego, które już w 2017 r. powołały Społeczną Radę Seniorów Województwa Łódzkiego i nadały jej znaczącą rolę. Doświadczenia tych lat wykazują, iż seniorzy aktywnie uczestniczą w życiu na różnych poziomach władz lokalnych i przyczyniają się do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych oraz solidarności międzypokoleniowej. Powołane rady seniorów w kilku regionach wskazują, iż gremia te przyczyniają się do większego zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych i patriotyczno-kulturalnych w swoich środowiskach.

15. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych w powiecie bełchańskim oraz próby określenia stopnia ich natężenia, zostały przeprowadzone badania ankietowe. Do analizy, jak już wspomniano we wstępie do niniejszego dokumentu, przedłożono 75 anonimowo wypełnionych ankiet. Większość uczestników badania (ok. 63%) mieszka od urodzenia na terenie powiatu (kolejne 30% dłużej niż 20 lat), można zatem domniemywać, iż mają oni ugruntowane przemyślenia i opinie na temat sytuacji w powiecie. Mieszkańców poproszono o wskazanie problemów, bądź niekorzystnych zjawisk, które ich zdaniem są w powiecie najbardziej widoczne. Pytanie to miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Rozkład odpowiedzi, jakie uzyskano ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska Pani/Pana zdaniem najbardziej uwidaczniają się w powiecie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

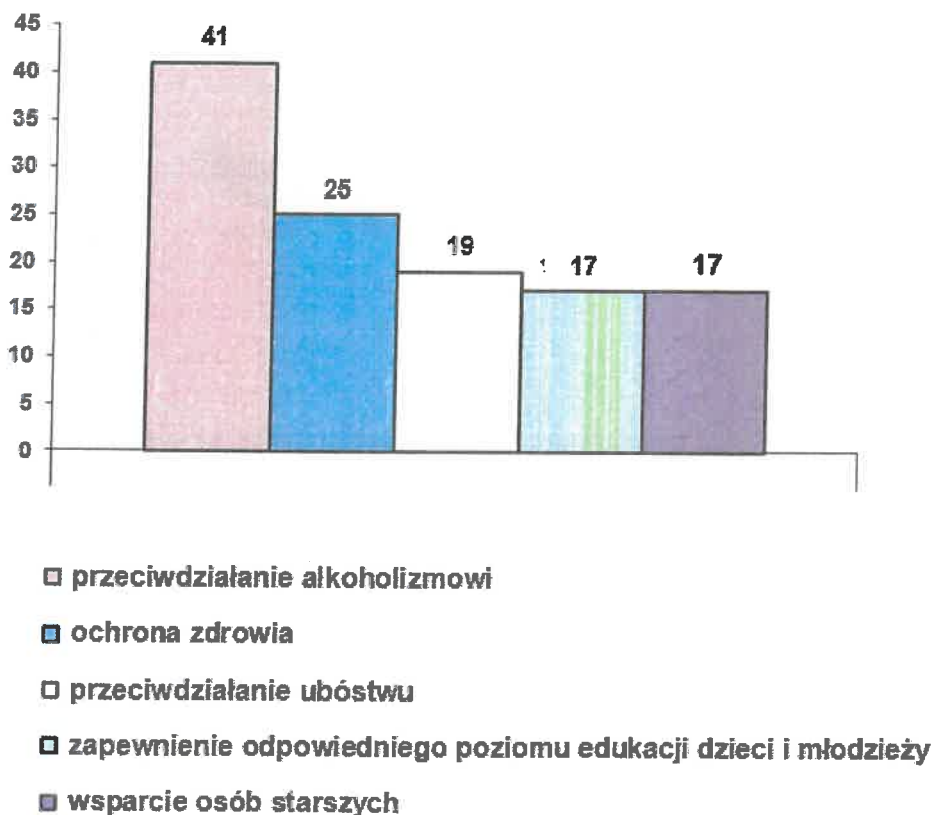

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w powiecie, mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym najczęściej wskazywali na alkoholizm, a następnie zanik więzi społecznych oraz dewastację środowiska. Poza ujętymi w wykresie zjawiskami i problemami, często wymieniano także przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo-wychowawczą i narkomanię, a jako niekorzystne zjawisko nieuwzględnione w ankiecie dodano nepotyzm.

W następnej kolejności ankietowani wybierali spośród możliwych odpowiedzi i wskazywali obszary, co do których mają przekonanie, iż wymagają one pilnego podjęcia działań bądź zintensyfikowania tych już prowadzonych. Najczęściej wybierane przez mieszkańców powiatu odpowiedzi zilustrowano w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 7. W którym z poniżej wskazanych obszarów należałoby zintensyfikować bądź podjąć działania na terenie powiatu w celu poprawy jakości życia mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

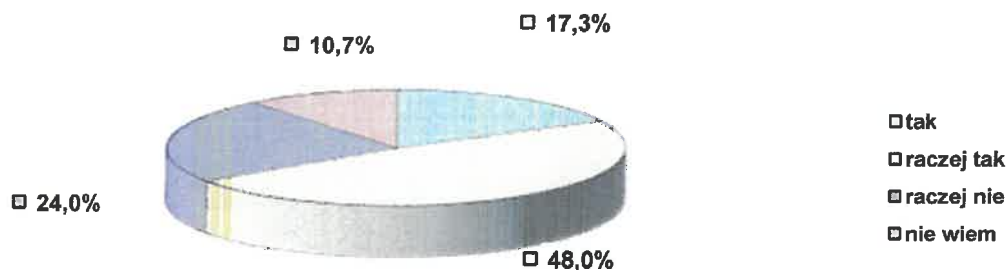

Na podstawie przytoczonych opinii, można wysnuć wniosek, iż dotkliwym problemem dla mieszkańców powiatu biorących udział w badaniu jest alkoholizm. W konsekwencji domagają się oni zintensyfikowania wysiłków, by skutecznie przeciwdziałać temu problemowi. W wypowiedziach respondentów znalazło się także oczekiwanie poprawy sytuacji w ochronie zdrowia oraz potrzeba przeciwdziałania ubóstwu. Poza pokazanymi na grafice obszarami, w których należałoby zintensyfikować działania, ankietowani wymienili także przemoc w rodzinie i ochronę ofiar przemocy w rodzinie, a także ograniczanie bezrobocia, zapobieganie bezdomności oraz zapewnienie opieki w żłobkach.

Badanie ankietowe skierowane do mieszkańców powiatu zawierało także pytania odnoszące się do kwestii przemocy w rodzinie. Odpowiedzi zostały zawarte w wykresach zamieszczonych poniżej.

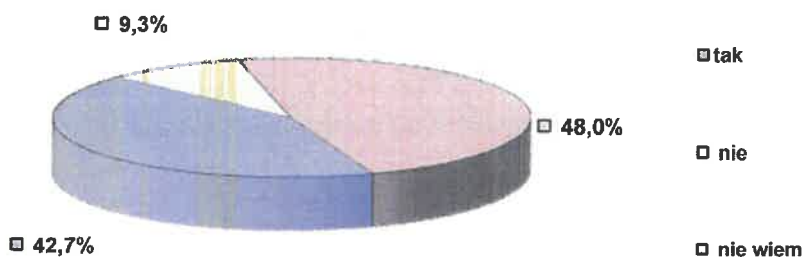
Wykres 8. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem społeczny na terenie powiatu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 9. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość spośród ankietowanych uważa, że przemoc w rodzinie stanowi istotny problem na terenie powiatu, a ponad 40% jest zdania, że problem ów może się nasilać. Uwagę zwraca wysoki odsetek respondentów, którzy nie mają w tej sprawie rozeznania. Zapewne w znacznej mierze wynika to z faktu, iż przemoc domowa jest często jeszcze swoistym tematem tabu; ofiary bądź świadkowie nie chcą o tym mówić lub nie wiedzą, gdzie szukać pomocy. Można temu zaradzić i zmniejszyć problem przemocy w rodzinie podejmując działania proponowane przez uczestników ankiety. Postulują oni szeroką edukację i profilaktykę w szkołach, nagłaśnianie problemu i uwrażliwianie społeczności, w tym nauczycieli, na jego przejawy, większą aktywność i większe uprawnienia służb i instytucji, pomoc prawną i psychologiczną dla ofiar i bezwzględne kary dla sprawców.

Mieszkańcy powiatu wypowiadający się za pośrednictwem badania ankietowego mieli również okazję samodzielnie, według własnego wyboru, zidentyfikować i wskazać **czynniki, które w największym stopniu ograniczają możliwości rozwojowe powiatu i mają najbardziej negatywny wpływ na jakość i poziom życia jego mieszkańców.** Należą do nich, zdaniem ankietowanych: niedostatki w zakresie komunikacji zbiorowej, szczególnie na terenach wiejskich, przestarzałe rozwiązania drogowe w Bełchatowie, zakorkowane ulice, w tym dojazd do szpitala (ul. Czapliniecka). Wielu respondentów zwracało uwagę na poważny problem, jakim jest brak perspektyw dla młodych ludzi; zbyt mało atrakcyjnych miejsc pracy (szczególnie dla kobiet), brak mieszkań komunalnych i socjalnych, niewystarczająca liczba miejsc w publicznych żłobkach i przedszkolach. Powoduje to odpływ młodych, często wykształconych ludzi do większych ośrodków i za granicę, co z pewnością ogranicza możliwości rozwojowe powiatu oraz przyczynia się do nasilenia zjawiska starzenia się społeczności lokalnej.

Dotkliwym problemem jest, według licznych ankietowanych, funkcjonowanie placówek ochrony zdrowia: niełatwy dostęp do specjalistów, kolejki, często brak dojazdu, co bywa szczególnie trudne dla ludzi z niepełnosprawnościami i starszych. Wśród czynników negatywnie wpływających na życie mieszkańców wymieniano także uzależnienia powodujące konflikty i dysfunkcje w rodzinach, a w tym kontekście zbyt dużą liczbę punktów sprzedaży i łatwą dostępność alkoholu. Inne dostrzegane przez respondentów negatywne czynniki to: niespełniająca oczekiwań dzieci i rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, niewystarczająca liczba miejsc rekreacji dostosowanych dla dzieci i rodzin oraz zbyt mało terenów zielonych.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uczestnikom badania wskazać **przedsięwzięcia, działania, inwestycje, jakie należałoby podjąć w powiecie, aby podnieść jego atrakcyjność i uczynić go bardziej przyjaznym dla mieszkańców.** Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność poprawy rozwiązań komunikacyjnych istniejących w powiecie i zorganizowanie transportu publicznego obsługującego połączenia między poszczególnymi gminami i miejscowościami powiatu oraz wybudowanie dworca PKS i PKP. Postulowano również wytyczenie większej liczby ścieżek rowerowych, poprawę stanu technicznego dróg (szczególnie powiatowych i gminnych). Wśród wypowiedzi dało się zauważyć troskę o stan środowiska

naturalnego i jakość powietrza w Bełchatowie. Zgłoszono też sporo oczekiwań co do funkcjonowania ochrony zdrowia; mieszkańcy chcieliby likwidacji kolejek do lekarzy, zwłaszcza specjalistów, ułatwień w dostępie do badań diagnostycznych i rehabilitacji oraz zorganizowania kompleksowej opieki nad osobami starszymi.

Dostrzeżono również potrzebę stworzenia miejsc spotkań i spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz atrakcyjną organizację tego czasu. Nie zapominano o seniorach, którym także należałoby zapewnić ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego. Upomniano się o placówki wsparcia dziennego, których brakuje szczególnie w gminach wiejskich Szczerców, Kleszczów i Bełchatów. Podkreślano potrzebę budowy mieszkań komunalnych i socjalnych w gminach, a w ramach infrastruktury technicznej budowy oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich i parkingów w mieście. Proponowano tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości oraz promowanie powiatu w celu zachęcenia potencjalnych inwestorów. Mieszkańcy oczekują od władz i organizacji działających w powiecie inicjowania i wspierania działań (m. in. kulturalnych) integrujących i aktywizujących społeczność lokalną.

16. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są istotnym przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z najważniejszych form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również mają wpływ na zwiększenie szans rozwoju małych i średnich miejscowości oraz całych regionów. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale całego ich lokalnego otoczenia, sprzyja w istotny sposób budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnej poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Organizacje pozarządowe stają się często partnerem dla instytucji podejmujących działania na rzecz środowisk lokalnych bądź poszczególnych grup i osób wymagających pomocy lub wsparcia. Samorządy opracowują programy określające zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi, aby właściwie wykorzystać potencjał wszystkich partnerów we wspólnym działaniu dla pożytku publicznego. Szczegółowe programy współpracy na linii samorząd – NGO poprzedzone są konsultacjami społecznymi. Miasta i gminy powiatu udzielają

organizacjom wsparcia m. in. finansowego, lokalowego lub w postaci pomocy prawnej, aby skutecznie wspólnie działać dla dobra regionu i jego mieszkańców.

W powiecie bełchatowskim prowadzi działalność ponad 330 organizacji pozarządowych. Zajmują się one wieloma aspektami życia społecznego: integracją mieszkańców wokół jednostkowych lub długofalowych celów, kultywowaniem miejscowych tradycji, historii i obyczajów, krzewieniem kultury i sportu, ochroną środowiska naturalnego, dbałością o bezpieczeństwo, propagowaniem zdrowego stylu życia. Wiele z takich organizacji prowadzi działalność edukacyjną, inne skupiają się na organizowaniu pomocy dla osób i grup, które zmagają się z problemami wynikającymi z trudnej sytuacji zdrowotnej, materialnej lub społecznej.

Liczne organizacje działają na rzecz rozwoju swojej miejscowości lub gminy, inne zrzeszają pasjonatów rozwijających swoje zainteresowania.

Samorząd powiatu bełchatowskiego prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi na zasadach prawnie określonych. Współpraca polega między innymi na zlecaniu organizacjom zadań własnych oraz prowadzeniu doradztwa i konsultacji.

17. ANALIZA SWOT

Przedstawiona poniżej analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths–mocne strony, Weaknesses–słabe strony, Opportunities–szanse i Threats–zagrożenia) została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu powiatu, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ, POMOC UCHODźCOM
- RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE
- ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
- STAROŚĆ
- NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
- KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ, POMOC UCHODźCOM	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań aktywizujących bezrobotnych oraz mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w powiecie, w tym wśród kobiet • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • podejmowanie działań integrujących społeczność lokalną i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i ubogich • prowadzenie działań na rzecz zapobiegania bezdomności • dobrze rozpoznana sytuacja osób, które otrzymały status uchodźcy • spadek bezrobocia w powiecie • wzrastająca liczba ofert pracy dla pielęgniarek, opiekunów oraz zawodów związanych z opieką i pomocą medyczną • dwa schroniska dla bezdomnych • aktywne formy wspierania bezrobotnych, małej i średniej przedsiębiorczości, dotacje na rozpoczęcie działalności • funkcjonowanie powiatowego miejsca interwencyjnego w DPS dla osób przewlekłe somatycznie chorych będących w sytuacji kryzysowej (brak możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w dotychczasowym miejscu zamieszkania)	• rosnący odsetek bezrobotnych kobiet • brak specjalistów posiadających kwalifikacje do pracy z osobami starszymi, niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi • stosunkowo duża liczba rodzin wykazujących się bezradnością i biernością w rozwiązywaniu problemów życiowych
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie powiatu • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • niewzrastająca liczba osób ubogich i zagrożonych ubóstwem • niewzrastająca w powiecie liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	• niemalejący poziom bezrobocia wśród kobiet • brak zainteresowania mieszkańców tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • uzależnianie mieszkańców powiatu od świadczeń pomocy społecznej i utrwalanie bezradności życiowej

• tolerancyjny stosunek społeczności lokalnej do osób ze statusem uchodźcy • możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym z UE i budżetu państwa, na realizację projektów kierowanych do bezrobotnych kobiet (w szczególności po 50 r. ż.)	

RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • zespoły interdyscyplinarne w gminach powiatu • prowadzenie działań uwrażliwiających społeczność na problemy przemocy w rodzinie • akcje promujące rodzicielstwo zastępcze, zwiększanie kadry koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pozyskiwanie środków finansowych na działania wspierające rodziny zastępcze • realizacja projektów wspierających rodziny z problemem niepełnosprawności (projekt w ramach Centrum Usług Społecznych) • zapewnienie wszystkim dzieciom wymagającym opieki zastępczej miejsca w rodzinach zastępczych bądź w placówkach opiekuńczo-wychowawczych • prowadzenie mieszkania chronionego, w oparciu o które zapewnia się okresowo schronienie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej • funkcjonowanie poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, prawnego, ds. przeciwdziałania przemocy	• brak możliwości zapewnienia miejsca w ośrodkach wsparcia na terenie powiatu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie • występowanie uzależnień i przemocy w rodzinie • wyuczona bezradność w sprawach opiekuńczych i funkcjonowaniu rodziny • ograniczony dostęp do szeroko pojętej rehabilitacji • niewystarczająca liczba miejsc w mieszkaniach chronionych • ograniczone zasoby lokalowe powiatu • długi czas oczekiwania na lokal komunalny w gminach • zły stan techniczny przydzielanych lokali komunalnych • ograniczone możliwości, szczególnie w gminach wiejskich, w zakresie zapewnienia lokali mieszkalnych dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych w powiecie • niewzrastająca liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej • odpowiednie warunki do kształcenia	• brak zainteresowania rodzicielstwem zastępczym w powiecie • niewystarczająca oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży

- dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu - wystarczająca liczebność kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie - wzrastająca świadomość społeczna dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie - pozyskiwanie przez PCPR i OPS-y środków zewnętrznych na organizację wsparcia dla rodzin zastępczych i z problemem niepełnosprawności - Karta Dużej Rodziny - realizowanie w PCPR Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla sprawców przemocy - systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej - dobra współpraca różnych służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie przez MOPS Bełchatów - poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne) dla osób w kryzysie	- zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie - niewystarczająca oferta wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych - ograniczona oferta opieki wytchnieniowej - brak poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą z uwagi na niemożność zapewnienia im schronienia na terenie powiatu

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZENSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
- propagowanie zdrowego stylu życia - prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego - zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy prawnej i psychospołecznej - funkcjonowanie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych - prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień - prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży - działania na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa prowadzone przez samorząd powiatowy - stacjonarny oddział leczenia uzależnień w Szpitalu Wojewódzkim - poradnia i możliwość ambulatoryjnego leczenia uzależnień - dobrze funkcjonujące kluby AA oraz Grupa Rodzinna ALANON i ALATIN na terenie powiatu - dobrze rozwinięta sieć przychodni	- ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów - ograniczony dostęp osób z niepełnosprawnościami do usług medycznych - zbyt mały nacisk na profilaktykę zdrowotną - zanieczyszczone środowisko powiatu w związku z kopalnią i elektrownią

szanse	zagrożenia
- wzrastające zainteresowanie zdrowym trybem życia - poprawiający się stan środowiska - wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców - wzrost bezpieczeństwa na drodze - powszechny dostęp do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej - uczestnictwo mieszkańców w programach „Ekologiczny styl życia” i „Zdrowo gram, jestem eko” prowadzonych przez starostwo - udział mieszkańców w badaniach lekarskich i konsultacjach medycznych w ramach „białych sobót” - stosowanie przez mieszkańców technologii opartych o odnawialne źródła energii, co zmniejsza emisję dwutlenku węgla	- wzrastająca liczba rodzin z powiatu dotkniętych problemami uzależnień wymagających pomocy psychospołecznej i prawnej - wzrastająca liczba dzieci i młodzieży w powiecie dotkniętych uzależnieniami - wzrastające zagrożenie przestępczością nieletnich - wysokie koszty instalacji źródeł energii odnawialnej

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy - zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) - uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych - wzrastająca aktywność organizacji pozarządowych na rzecz wspierania osób starszych - możliwość zapewnienia całodobowej opieki w dps-ach dla osób starszych i przewlekle psychicznie chorych	- ograniczony dostęp osób starszych do informacji z Internetu - brak działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych - niepodejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi - ograniczona oferta w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) na terenach wiejskich - niewystarczająca aktywność organizacji pozarządowych na rzecz wspierania osób starszych - postępujący proces starzenia się ludności powiatu - niskie dochody osób starszych - brak lekarzy geriatrów - rozpad więzi społecznych, a często rodzinnych
szanse	zagrożenia
- wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy umożliwiających wzmacnianie ich potencjału - oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych ze strony powiatu - działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych - wzrastająca liczba osób starszych	- wzrost liczby osób starszych - nieodpowiednia dostępność małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) dla osób starszych na wsi - marginalizacja osób starszych pozbawionych wsparcia rodziny i wsparcia środowiskowego - wzrastająca liczba osób starszych

działających w klubach seniora i uczestniczących w zajęciach UTW • bezpłatna komunikacja miejska w Bełchatowie	wymagających skierowania do stacjonarnych domów pomocy społecznej

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych • rozwijająca się oferta usług dla osób niepełnosprawnych: świetlice, asystenci, usługi opiekuńcze, także specjalistyczne, środowiskowy dom samopomocy, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego • pozyskiwanie środków zewnętrznych na wsparcie osób niepełnosprawnych	• brak możliwości monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gmin powiatu • niewystarczający zakres likwidowania barier • brak działań na rzecz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do domów dziennego pobytu • brak wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej • brak centrów opiekuńczo-mieszkalnych • ograniczona oferta usług opiekuńczych w domu chorego • brak hospicjum domowego dla osób niewydolnych oddechowo • ograniczona oferta dla niepełnosprawnych dzieci • brak Zakładu Aktywności Zawodowej • niewystarczające środki finansowe na wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • społeczna akceptacja dla likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby niepełnosprawne • zasoby powiatu umożliwiające wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • środki budżetowe państwa na realizację zadań określonych w ustawie „Za życiem”	• brak wystarczającej sieci domów dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • nieodpowiednia do potrzeb liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • postępująca marginalizacja osób z niepełnosprawnościami

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• obserwowany wzrost poziomu życia mieszkańców powiatu • prowadzenie działań informujących o możliwościach podejmowania przez mieszkańców różnego rodzaju inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • wspieranie przez samorządy aktywności gospodarczej mieszkańców • upowszechnianie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • podejmowanie współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych w celu łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • propagowanie i inicjowanie wolontariatu • zainteresowanie mieszkańców działalnością w org. pozarządowych w związku z możliwością uzyskania grantów m. in. na spotkania czy wyjazdy integracyjne połączone z edukacją	• słabe zainteresowanie mieszkańców wolontariatem • niewystarczające środki finansowe na utrzymanie odpowiedniego standardu budynków użyteczności publicznej: świetlic wiejskich, strażnic, lokali socjalnych • niedostosowanie oferty kulturalnej do zmieniających się wzorców spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży • migracja osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym do ośrodków wsparcia w mieście Bełchatów
szanse	zagrożenia
• rosnąca liczba miejsc pracy w powiecie • wzrost skuteczności pomocy społecznej dzięki środkom zewnętrznym, np. z funduszy UE • pozyskiwanie środków zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na inicjatywy podnoszące poziom życia mieszkańców • wzrastające zainteresowanie mieszkańców podnoszeniem poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach językowych organizowanych m.in. przez samorządy gminne	• niewzrastająca aktywność społeczna mieszkańców, • rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, szczególnie ze strony osób starszych i niepełnosprawnych, • zwiększająca się liczba osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, • ograniczone zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych

18. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Mimo, iż powiat bełchatowski charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, zachodzące na jego terenie procesy demograficzne są coraz mniej korzystne. Od kilku lat rośnie liczba osób w najstarszej grupie wiekowej coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. i zwiększa się udział seniorów w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga w coraz większym zakresie dostosowywania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepełnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na choroby i ryzyko niepełnosprawności. Zjawisko to jest już widoczne w sprawozdaniach ośrodków pomocy społecznej, z których wynika, że głównym powodem przyznawania pomocy społecznej w powiecie była długotrwała lub ciężka choroba, a na czwartym miejscu znalazła się niepełnosprawność.

W związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły problemy i ułatwiały funkcjonowanie ludziom starszym, chorym i niepełnosprawnym, np. poprzez tworzenie wolontariatu, opieki wytchnieniowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych, systematyczne likwidowanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób do aktywnego udziału w życiu społecznym.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analiza sytuacji rodzin mieszkających w powiecie bełchatowskim wykazała, że do problemów, z którymi najczęściej się zmagają, należą: oprócz chorób

i niepełnosprawności, ubóstwo, bezrobocie, a także problemy wynikające z bezradności opiekuńczo-wychowawczej i potrzeby ochrony macierzyństwa.

Jeśli chodzi o sytuację dzieci i młodzieży, grupie tej najbardziej doskwiera ograniczona liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym ciekawych zajęć pozalekcyjnych oraz niedostosowanie tej oferty do potrzeb i oczekiwań młodych ludzi i ich rodziców, co szczególnie widoczne jest w czasach, gdy nowe technologie wymuszają coraz szybsze zmiany w stylu życia. Na sytuację dziecka w powiecie rzutują głównie problemy, z którymi zmagają się rodziny, tj. dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, ubóstwo i uzależnienia.

W działaniach samorządu powiatu bełchatowskiego szczególne znaczenie powinny mieć również inicjatywy zapewniające bezpieczeństwo i dobro dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca, na instytucjonalną w postaci placówek opiekuńczo-wychowawczych (domy dziecka).

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Powiat bełchatowski jest zamożny, leży tu najbogatsza gmina w kraju, charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia, dochody przewyższają średnią krajową, a jednocześnie drugim powodem przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo. Oznacza to, że sporo rodzin z terenu powiatu nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego. Długotrwałe ubóstwo, czasem spowodowane bezrobociem, a niekiedy trudną do przewyciężenia życiową bezradnością, wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zaspokojenia potrzeb powodują drastyczny spadek poziomu życia rodziny i mogą prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: bezradności, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych czy nawet przestępczości. Szczególnie niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy.

Łagodzeniem problemów związanych z występowaniem długotrwałych chorób, ubóstwa czy bezradności życiowej zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach. Odrębna kategoria problemów to te, które mieszkańcy postrzegają jako najbardziej

odczuwane w powiecie. Na podstawie wypowiedzi udzielonych w badaniu ankietowym, można stwierdzić, że istotnym problemem w powiecie jest alkoholizm i dysfunkcje, jakie powoduje w rodzinach i sferze społecznej. Mieszkańcy oczekują skutecznego przeciwdziałania w tym zakresie, m. in. poprzez ograniczenie dostępności napojów alkoholowych. Innym często wskazywanym problemem jest brak transportu publicznego na terenach wiejskich, który w znaczący sposób utrudnia codzienne funkcjonowanie, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym.

Wzrastająca świadomość ekologiczna powoduje, iż mieszkańcy domagają się ograniczenia szkodliwych emisji i czynników degradujących ekosystem. Stan środowiska naturalnego ma jednak bezpośrednie przełożenie na zdrowie, komfort życia i możliwości rozwoju ludności powiatu. Te właśnie problemy, według mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym, są w powiecie najbardziej widoczne.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd powiatu bełchatowskiego powinien nadal rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie powinna być równoznaczna z jakością działania tego sektora i przynosić wymierne efekty w podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Współpraca z samorządem i instytucjami działającymi w powiecie jest do tego celu niezbędna.

Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. także przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki powiatu bełchatowskiego na lata 2020–2026.

Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. PROJEKTOWANE CELE I DZIAŁANIA

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w powiecie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Powiat Bełchatowski miejscem przyjaznym dla mieszkańców, zapewniającym wysoki poziom i jakość życia, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz godnego życia mieszkańców powiatu poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

Wytyczone cele strategii zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.

OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji, zapobieganie kryzysom rodziny, zapewnienie opieki dzieciom jej pozbawionym.	1. Podejmowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej. 2. Podejmowanie działań we współpracy z gminami powiatu w celu poprawy kondycji rodzin, a w szczególności zmniejszenia liczby rodzin dysfunkcyjnych. 3. Zapewnienie rodzinom i dzieciom szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego). 4. Propagowanie w powiecie tworzenia organizacji zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży. 5. Podejmowanie w powiecie inicjatyw wspierających osoby samotnie wychowujące dzieci.	działania ciągłe	- liczba rodzin objętych przez OPS-y wsparciem z systemu pomocy społecznej, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych, - liczba rodzin zastępczych, - liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym, - liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, - liczba dzieci usamodzielnianych objętych pracą socjalną,

	6. Podejmowanie działań w celu tworzenia lokali socjalnych i mieszkań chronionych na terenie powiatu.		wspieraniem pieniężnym i rzeczowym, pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocą psychologiczną i pedagogiczną,
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w procesie kształcenia i wszechstronnym rozwoju.	1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych na terenie powiatu. 2. Poszerzenie oferty edukacyjnej szkół i dostosowanie jej do potrzeb rynku pracy. 3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 4. Współpraca z gminami powiatu w zakresie rozwijania sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 5. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz poszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych 6. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w powiecie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji	działania ciągłe	- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, - liczba dostępnych mieszkań chronionych, - liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia, - liczba udzielonych porad

	pozarządowych i Kościoła.		i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, liczba osób objętych oddziaływaniem zespołów interdyscyplinarnych w gminach powiatu,
3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.	1. Przyznawanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy, w tym pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, rzeczowej na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. 2. Udzielanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. 3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. 4. Podejmowanie współpracy z samorządami gminnymi w celu tworzenia mieszkań chronionych dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.	działania ciągłe	- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i Kościołem na rzecz poprawy kondycji rodzin.

4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 2. Zapewnienie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie i rozwój ruchów samopomocowych i grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 5. Opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia. 7. Prowadzenie w gminach powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania	działania ciągłe

	przemocy w rodzinie. 8. Podejmowanie działań zachęcających do tworzenia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.		

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, inne jednostki organizacyjne powiatu.	Ośrodki pomocy społecznej w gminach, placówki przedszkolne i oświatowe, żłobki, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki ochrony zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (powiatowy, gminne), centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 2.**OGRANICZANIE ZJAWISKA BEZROBOCIA W POWIECIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy oraz zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy.	1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności kobietom i osobom długotrwale bezrobotnym) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. 2. Kontynuowanie przez Powiatowy Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego. 3. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych	działania ciągłe	- liczba osób bezrobotnych w powiecie, - liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy, - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych w gminach powiatu wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa, - liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu

	świadczeń z tytułu bezrobocia. 4. Współpraca z pracodawcami z terenu powiatu w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 5. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów celowych i osłonowych na rzecz zagrożonych i dotkniętych bezrobociem i ubóstwem. 6. Dostosowywanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.		
2. Promocja przedsiębiorczości i zwiększanie dostępności do rynku pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. 2. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej). 3. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści	działania ciągłe	

	wynikających z zatrudnienia tych osób (jak m. in. możliwość uzyskania dofinansowania z PFRON). 4. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości poprzez dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej i szkolenia.	

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu.	Powiatowa Rada Rynku Pracy, Ośrodki pomocy społecznej, lokalni przedsiębiorcy, PFRON, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (powiatowy, gminne), centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3.

PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU I POMOC OSOBOM STARSZYM ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYM

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego

1. Zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.	1. Analiza i monitorowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w powiecie. 2. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych, organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie klubów seniora i dziennych domów pobytu, propagowanie Uniwersytetu III Wieku oraz innych form kształcenia i samokształcenia. 3. Realizacja projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób starszych oraz niepełnosprawnych, w tym współfinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz EFS 4. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej. 5. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach	działania ciągłe	- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców powiatu, - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością w powiecie, - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w gminach powiatu, - liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu, - liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, - liczba ośrodków wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych, - liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk

	i uprawnieniach. 6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z Kościołem.		pracy dla osób niepełnosprawnych, - liczba osób objętych pomocą w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej, - liczba opracowanych i zrealizowanych projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych
2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych.	1. Monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i liczby osób niepełnosprawnych w powiecie. 2. Podejmowanie działań na rzecz poszerzenia oferty usług rehabilitacyjnych w powiecie. 3. Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.	działania ciągłe	- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w gminach, - liczba osób objętych dofinansowaniem na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych, - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania do turnusów

			rehabilitacyjnych
			- liczbę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, jednostki organizacyjne powiatu.	Ośrodki pomocy społecznej w gminach, PFRON, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (powiatowy, gminne), budżet wojewódzki, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4.

DBAŁOŚĆ O BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.	1. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom. 2. Podejmowanie przez jednostki powiatowe współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym,	działania ciągłe	- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich, - liczba i rodzaj podjętych działań profilaktyczno-

	kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 3. Zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i całonocnego oświetlenia.	edukacyjnych - liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu.	Placówki przedszkolne i oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy, wojewódzki i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5.

PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I OCHRONA ZDROWIA

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Promocja zdrowia i rozwój opieki medycznej.	1. Inicjowanie i promocja działań dotyczących zachowań prozdrowotnych. 2. Zwiększenie kierunków w zakresie leczenia	działania ciągłe	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych tymi

	specjalistycznego.		działaniami.
3.	Rozwijanie i unowocześnianie bazy leczenia ambulatoryjnego i szpitalnego.		

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu.	Placówki przedszkolne i oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki ochrony zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy, wojewódzki i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 6.

ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.	1. Poprawa dostępu do informacji na temat funkcjonujących organizacji pozarządowych w powiecie. 2. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie	działania ciągłe	- liczba i rodzaj podjętych działań służących aktywizacji społecznej mieszkańców, powiatu w tym współfinansowanych

	społeczne powiatu. 3. Wspieranie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. 4. Zwiększenie wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych i społecznych. 5. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 6. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd powiatu zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.	z funduszy zewnętrznych. - liczba wspieranych przez samorząd organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu powiatu z mieszkańcami.

CEL STRATEGICZNY 6. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu.	Placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ	Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy. W momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie, system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane. Efektem realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.
CEL STRATEGICZNY 2. OGRANICZANIE ZJAWISKA BEZROBOCIA W POWIECIE	Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

CEL STRATEGICZNY 3. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU I POMOC OSOBOM STARSZYM ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYM	Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonego im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawianych i zatrudnianych.
CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW	Zmniejszenie zagrożenia przestępczością, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.
CEL STRATEGICZNY 5. PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I OCHRONA ZDROWIA	Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu, sprawnej funkcjonujący system ochrony zdrowia mieszkańców powiatu.
CEL STRATEGICZNY 6. ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO	Zróżnicowane formy współpracy z silniejszym sektorem pozarządowym. Większa aktywność społeczna mieszkańców powiatu, wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Podstawowym źródłem finansowania działań wynikających z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020-2026 będą środki pochodzące z budżetu powiatu, jednak pełna realizacja strategii nie będzie

możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki mające sfinansować poszczególne działania w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu powiatu,
- środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej,
- środków własnych organizacji pozarządowych.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026 przyjęto plan finansowy Powiatu Bełchatowskiego na 2020 r. na zadania z zakresu polityki społecznej, przyjmując jednocześnie, że wydatki powiatu na ww. zadania nie ulegną zmniejszeniu.

Tabela 24. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026

Szacunkowa wielkość nakładów na realizację celów strategii (w zł) w poszczególnych latach:						
2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
33.723.037	33.800.000	33.800.000	33.800.000	33.800.000	33.800.000	33.800.000

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół monitorujący strategię. Zespół zostanie powołany zarządzeniem starosty, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Zespół monitorujący realizację strategii oceni poziom wdrożenia zapisów strategicznych za okres 2020-22 a następnie za okres 2023-26. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w powiecie przekaże Zarządowi Powiatu, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane mierniki realizacji celów strategicznych. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026 będzie realizowana m. in. poprzez niżej wymienione programy i projekty:

- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Bełchatowskiego na lata 2018-2020, przyjęty Uchwałą Nr XLV/277/2018 z dnia 25 kwietnia 2018 roku
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bełchatowskim na lata 2016-2020, przyjęty Uchwałą Nr XVII/112/2016 z dnia 30 marca 2016 roku
- Lokalny Program Pomocy Społecznej dla Powiatu Bełchatowskiego na lata 2019-2020, przyjęty Uchwałą Nr VII/44/2019 z dnia 8 maja 2019 roku
- Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy
- Program współpracy Powiatu Bełchatowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

6.1. PROJEKTY

Projekt 1: „W rodzinie jest moc”

Wnioskodawca projektu:

PCPR w Bełchatowie

Cel główny projektu:

Poprawa dostępu oraz wzrost jakości usług społecznych kierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej. Cel ten będzie realizowany poprzez działania określone w poszczególnych zadaniach:

- 1) rozwój usług specjalistycznych
- 2) usługi konsultacyjno-diagnostyczne
- 3) rozwój usług pomocy w nauce
- 4) rozwój usług szkoleniowych dla specjalistów
- 5) rozwój usług z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych u dzieci
- 6) rozwój usług szkoleniowych dla rodzin zastępczych
- 7) rozwój usług rozwijających potrzeby edukacyjno-kulturalne
- 8) usługi koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Miejsce realizacji projektu:

Powiat bełchatowski

Beneficjenci projektu:

- 1) osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą – 40 rodzin
- 2) dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej – 57 osób
- 3) 28 osób bliskich dziecku

Partnerzy w realizacji projektu:

Rodziny zastępcze

Czas realizacji projektu:

01.05.2019 r. – 30.04.2022 r.

Projekt 2: „Akademia dla rodziców”

Wnioskodawca projektu:

GOPS w Drużbicach

Cel główny projektu:

Podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych rodziców.

Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym w rodzinach.

Zmniejszenie liczby rodzin, w których władza rodzicielska wykonywana jest pod nadzorem kuratora sądowego.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Drużbice

Beneficjenci projektu:

Rodzice i przyszli rodzice. Pośrednio korzystają wszyscy członkowie rodzin.

Partnerzy w realizacji projektu:

Szkoły, przedszkola, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, NGO, instytucje kultury

Czas realizacji projektu:

2021 r. – 2026 r.

Projekt 3: „Drużbicki Uniwersytet Trzeciego Wieku”

Wnioskodawca projektu:

GOPS w Drużbicach

Cel główny projektu:

Aktywizacja osób starszych, zagospodarowanie czasu wolnego, realizacja idei uczenia się przez całe życie.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Drużbice

Beneficjenci projektu:

Osoby w wieku poprodukcyjnym

Partnerzy w realizacji projektu:

Gminna Biblioteka Publiczna w Drużbicach

Czas realizacji projektu:

2021 r. – 2026 r.

Projekt 4: „JA i TY razem MY” – działania integrujące środowisko osób niepełnosprawnych z terenu powiatu bełchatowskiego

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Kuznia Życzliwości”

Cel główny projektu:

Integracja osób niepełnosprawnych z terenu powiatu bełchatowskiego.

Miejsce realizacji projektu:

Teren powiatu bełchatowskiego

Beneficjenci projektu:

Osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami – mieszkańcy powiatu bełchatowskiego

Partnerzy w realizacji projektu:

Brak

Czas realizacji projektu:

2020 rok

Projekt 5: „Bezpieczeństwo w szkołach ponadpodstawowych”

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 1

97-400 Bełchatów, ul. Czapliniecka 96

Cel główny projektu:

Podniesienie standardów bezpieczeństwa w szkołach dla młodzieży powiatu bełchatowskiego poprzez zapewnienie ochrony i rozbudowanie monitoringu w szkołach.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoły ponadpodstawowe, dla których organem prowadzącym jest powiat bełchatowski

Beneficjenci projektu:

Młodzież powiatu bełchatowskiego

Partnerzy w realizacji projektu:

Powiat bełchatowski

Czas realizacji projektu:

2020 r. – 2026 r.

Projekt 6: „Prezentacja twórczości osób niepełnosprawnych”

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych w Żelowie

Cel główny projektu:

Zaprezentowanie umiejętności artystycznych, aktywizowanie i integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Miejsce realizacji projektu:

Dom Kultury w Żelowie, siedziba SPON

Beneficjenci projektu:

ŚDS w Walewicach, klasy integracyjne SP Nr 2 w Żelowie, DPS w Zabłotach, SPON w Żelowie

Partnerzy w realizacji projektu:

Samorząd gminny

Czas realizacji projektu:

Corocznie

Projekt 7: „Droga bez barier”

Wnioskodawca projektu:

GOPS w Bełchatowie

Cel główny projektu:

Zwiększenie samodzielności, sprawności i aktywności społecznej osób niepełnosprawnych z terenu gminy Bełchatów.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Bełchatów

Beneficjenci projektu:

Dzieci, młodzież i dorośli z terenu gminy Bełchatów borykającej się z problemem niepełnosprawności

Partnerzy w realizacji projektu:

- Powiatowy Zarząd Dróg w Bełchatowie
- Spółka gminna
- Starostwo Powiatowe w Bełchatowie

Czas realizacji projektu:

2020 r. – 2026 r.

Projekt 8: „EMPATIA”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa Nr 4 w Bełchatowie, ul. Lipowa 11

Cel główny projektu:

Wzmocnienie relacji w rodzinie.

Wsparcie dla rodzin uzależnionych oraz zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną.

Działania edukacyjno-terapeutyczne oraz korekcyjne służące opiekuńczo-wychowawczym kompetencjom rodziców.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa Nr 4 w Bełchatowie, ul. Lipowa 11

Beneficjenci projektu:

Uczniowie oraz ich rodzice, będący ofiarami przemocy bądź zagrożeni przemocą fizyczną i/lub psychiczną

Partnerzy w realizacji projektu:

PCPR - wsparcie terapeuty uzależnień, cykl zajęć redukujących napięcie i stres w sytuacji bycia świadkiem, ofiarą przemocy

Czas realizacji projektu:

Rok 2020

Projekt 9: „Znam swoje prawa i obowiązki”

Wnioskodawca projektu:

Komenda Powiatowa Policji w Bełchatowie

Cel główny projektu:

Uświadomienie młodych ludzi na temat:

- przepisów prawnych wynikających z Ustawy w sprawach o nieletnich
- wyjaśnienie pojęć: czynu karalnego, demoralizacji
- środków wychowawczych w kontekście popełniania czynów przez młodych ludzi wynikających głównie z ich niewiedzy na temat ich odpowiedzialności, jak i nadużywania środków odurzających.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu powiatu bełchatowskiego

Beneficjenci projektu:

Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu bełchatowskiego

Partnerzy w realizacji projektu:

Starostwo Powiatowe w Bełchatowie

Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu powiatu bełchatowskiego

Czas realizacji projektu:

Rok szkolny 2020 - 2021

Projekt 10: „Bezpieczeństwo młodzieży na terenie szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Bełchatowski”

Wnioskodawca projektu:

Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2 w Bełchatowie, ul. Czapliniecka 98

Cel główny projektu:

Zwiększenie bezpieczeństwa uczniów poprzez modernizację schodów oraz poręczy na terenie szkoły

Miejsce realizacji projektu:

Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2 w Bełchatowie

Beneficjenci projektu:

Młodzież uczęszczająca do Zespołu Szkół Ponadpodstawowych Nr 2 w Bełchatowie

Partnerzy w realizacji projektu:

Powiat Bełchatowski

Czas realizacji projektu:

2020 r. – 2026 r.

Projekt 11: „Centrum Usług Środowiskowych dla Powiatu Bełchatowskiego”

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Przysań.
Bełchatów, ul. Żeromskiego 1

Cel główny projektu:

Rozwój usług dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów faktycznych na terenie powiatu bełchatowskiego.

Deinstytucjonalizacja usług, oraz polepszenie dostępu miejsc świadczonych usług społecznych, wzrost liczbowy tych miejsc, zapobieganie odizolowania osób od rodziny i społeczności lokalnej, a gdy to nie jest możliwe, zagwarantowanie tym osobom warunków życia jak najbardziej zbliżonych do warunków domowych i rodzinnych oraz umożliwienie podtrzymywania więzi rodzinnych i sąsiedzkich.

Miejsce realizacji projektu:

Województwo łódzkie, miasto Bełchatów

Beneficjenci projektu:

Projektem są objęte osoby niesamodzielne, w zakresie usług opiekuńczych, asystenckich oraz dzieci uczęszczające do świetlic Ster i Promyk

Partnerzy w realizacji projektu:

Miasto Bełchatów, powiat bełchatowski, MOPS i PCPR w Bełchatowie, Gmina Miejska Żelów, GOPS w Żelowie, Gmina Rusiec, GOPS w Ruści

Partner wiodący:

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Przysań
Bełchatów, ul. Żeromskiego 1

1. Zadanie: Miejsce krótkookresowego pobytu spełniającego wymogi DDP w Bełchatowie ul. Żeromskiego 1

Placówka jest przeznaczona dla osób niesamodzielnych. Zapewnia opiekę i odpowiednie warunki do wielogodzinnego przebywania osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W ramach usługi osoby niesamodzielne będą mogły brać udział w różnych formach aktywizacyjnych, integracyjnych oraz kulturalnych. Będą to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, które będą świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W ramach tych usług zapewnione będą: spotkania z psychologiem, zajęcia ogólnorozwojowe i usprawniające oraz zajęcia dydaktyczne.

Uczestnicy będą mieli zagwarantowany ciepły posiłek. Dla osób, dla których miejsce świadczenia usługi stanowi barierę zapewniony jest bezpłatny dowóz i odwóz. W lokalu przy ul. Żeromskiego 1 w Bełchatowie świadczona jest opieka krótkookresowego pobytu dla 6 osób dziennie.

2. Zadanie: Świetlica środowiskowa w Bełchatowie

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat zamieszkałych na terenie powiatu bełchatowskiego. W ramach jej działania będą zorganizowane dla dzieci następujące zajęcia: ogólnorozwojowe, rozwijające kompetencje społeczne i obywatelskie, informatyczne, podnoszące świadomość i ekspresję kulturalną, kompetencje w zakresie języka polskiego i elementów języka angielskiego, zajęcia z psychologiem oraz opiekuńczo–wychowawcze. Wszystkie dzieci podczas zajęć będą miały zagwarantowany ciepły posiłek. Organizowane będą wyjazdy do teatru, wyjścia raz w miesiącu do kina, konkursy. Dla osób, dla których miejsce świadczenia usługi stanowi barierę zapewniony będzie bezpłatny dowóz i odwóz.

Partnerzy projektu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie

1. Zadanie: Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

W ramach tego działania niesamodzielni mieszkańcy powiatu bełchatowskiego mogą nieodpłatnie wypożyczać następujący specjalistyczny sprzęt rehabilitacyjny: schodolaz kroczący, podnośnik transportowo-kąpielowy, fotel obrotowy kąpielowy, łóżko rehabilitacyjne, wózek inwalidzki (aluminium), chodzik trójkołowy, materac przeciwoleżynowy. Nie będą pobierane opłaty za wypożyczony sprzęt.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ruścu

1. Zadanie: Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Rusiec

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania–usługi opiekuńcze świadczone przez opiekunów w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej, z uwzględnieniem jej indywidualnych potrzeb.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie

1. Zadanie: Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Do zadań asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej należy wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego. Odbiorcami wsparcia są osoby z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności zaliczone do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności.

2. Zadanie: Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Bełchatów

Usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunów w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej, z uwzględnieniem jej indywidualnych potrzeb

3. Zadanie: Świetlica środowiskowa „Promyk” w Bełchatowie

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 18 lat zamieszkałych na terenie miasta Bełchatów. W ramach działań będą zorganizowane dla dzieci zajęcia rozwijające kompetencje, tj.: język angielski, informatyka, matematyka, język polski. Zajęcia twórcze, sportowo-taneczne oraz opiekuńczo-wychowawcze.

4. Zadanie: Świetlica socjoterapeutyczna „STER” w Bełchatowie

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 18 lat zamieszkałych na terenie miasta Bełchatów. W ramach działań będą zorganizowane dla dzieci zajęcia rozwijające kompetencje: język angielski, informatyka, matematyka, język polski. Zajęcia twórcze, sportowo-taneczne oraz opiekuńczo-wychowawcze.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelowie

1. Zadanie: Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Żelów

Usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunów w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej z uwzględnieniem jej indywidualnych potrzeb.

2. Zadanie: Klub Seniora w Zalesiu, gm. Żelów

Placówka jest przeznaczona dla osób niesamodzielnych. Zapewnia opiekę i odpowiednie warunki do wielogodzinnego przebywania osób niesamodzielnych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W ramach usługi osoby niesamodzielne będą mogły brać udział w różnych formach aktywizacyjnych, integracyjnych oraz w zajęciach ogólnorozwojowych, usprawniających, terapii zajęciowej w tym różnego rodzaju warsztatach: jogi, muzycznych, tanecznych, wizażu, informatycznych, kulinarnych, fryzjerskich. Zaplanowano również spotkania z lekarzem, psychologiem, prawnikiem dietetykiem.

Czas realizacji projektu:

01.05.2020 r. – 31.01.2023 r.

Projekt 12: „Centrum Usług Społecznych dla Powiatu Bełchatowskiego”

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Przyszań
Bełchatów, ul. Żeromskiego 1

Cel główny projektu:

Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób niesamodzielnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz otoczenia tych osób z terenu powiatu bełchatowskiego. Działania zrealizowane w projekcie przyczynią się do wzrostu jakości świadczonych usług społecznych.

Miejsce realizacji projektu:

Województwo łódzkie, miasto Bełchatów

Beneficjenci projektu:

Projekt jest adresowany do osób z niepełnosprawnością i/lub osób niesamodzielnych, jak również osób będących opiekunami faktycznymi osób niesamodzielnych, zamieszkałych na terenie powiatu bełchatowskiego.

Partnerzy w realizacji projektu:

Miasto Bełchatów, Powiat Bełchatowski, MOPS i PCPR w Bełchatowie, Gmina Szczerców, GOPS w Szczercowie, Gmina Miejska Żelów, GOPS w Żelowie

Partner wiodący:

**Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Przysań
Bełchatów, ul. Żeromskiego 1**

1. Zadanie: Miejsce krótkookresowego pobytu spełniającego wymogi DDP w Bełchatowie ul. Żeromskiego 1

Placówka otwarta jest w dni powszednie, od poniedziałku do piątku w godz. 10:00 - 18:00 i 12:00 - 20:00 oraz w sobotę w zależności od potrzeb uczestników. W trakcie sprawowania opieki, realizowane są zajęcia ogólnorozwojowe, usprawniające i dydaktyczne. Dostęp do zadania mają zagwarantowany wszyscy chętni niesamodzielni mieszkańcy powiatu bełchatowskiego dzięki zorganizowaniu transportu z i na miejsce zadania.

2. Zadanie: Świetlica Środowiskowa w Bełchatowie ul. Hubala 2

Placówka otwarta jest w dni powszednie, od poniedziałku do piątku w godz. 12:00 - 20:00. W ŚŚ organizowane są następujące zajęcia: trening umiejętności społecznych, bajkoterapia, sensoplastyka, zajęcia rytmiczne, relaksacyjne, arteterapia, zajęcia profilaktyczne kształtujące u dzieci nawyki i zachowania prozdrowotne, gry, zabawy dydaktyczne, zajęcia ruchowe, zajęcia plastyczne, pomoc w nauce, odrabianiu lekcji, pomoc podopiecznym w rozwiązywaniu problemów, kryzysów życiowych, organizowanie i prowadzenie zajęć wakacyjnych w świetlicy, prowadzenie obserwacji, rozmów oraz diagnozowanie potrzeb i problemów podopiecznych, rozbudzanie zainteresowań, wzmacnianie pozytywnych cech i stymulowanie do osiągania sukcesów poprzez organizowanie różnego rodzaju aktywności jak np. konkursy, prowadzenie współpracy z rodziną uczestnika, realizowane są zajęcia ogólnorozwojowe, usprawniające i dydaktyczne. Dzieci korzystają z wyjść do kina oraz wyjazdów do teatru. Codziennie uczestniczą w zajęciach w Sali doświadczeń świata. W placówce odbywają się także zajęcia z psychologiem. Dostęp do zadania mają zagwarantowany wszyscy chętni niesamodzielni mieszkańcy powiatu bełchatowskiego dzięki zorganizowaniu transportu z i na miejsce zadania.

Partnerzy projektu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie

1. Zadanie: Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego dla mieszkańców powiatu bełchatowskiego –czynna w dni robocze, od poniedziałku do czwartku w godzinach pracy PCPR, tj. w godz. 7.30 - 15.30. Usługa bezpłatna dla mieszkańców powiatu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczercowie

1. Zadanie: Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Szczerców

Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej. Usługi świadczone będą od poniedziałku do piątku w godzinach pracy GOPS Szczerców, tj. w godz. 8.00 - 16.00.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie

1. Zadanie: Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej Bełchatów

Usługa asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej–asystent osobisty osoby niepełnosprawnej pracuje w systemie podstawowym (40 godz. tygodniowo). Usługi są świadczone nieprzerwanie od 01 maja 2018 r. do 30 kwietnia 2021 r.

- od poniedziałku do piątku w godzinach pomiędzy 07:30 a 20:00,
- w soboty, w zależności od potrzeb osoby niepełnosprawnej lub rodziny dziecka z niepełnosprawnością.

Miejsce wykonywania pracy–miejsce zamieszkania osoby niepełnosprawnej oraz inne miejsca aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelowie

1. Zadanie: Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Żelów

Usługi są świadczone nieprzerwanie od poniedziałku do piątku w godzinach pracy MGOPS Żelów, tj. w godz. 8.00 - 16.00

Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych

2. Zadanie: Miejsce krótkookresowego pobytu spełniającego wymogi DDP w Żelowie

Placówka jest przeznaczona dla osób niesamodzielnych. Usługi są świadczone nieprzerwanie od poniedziałku do piątku w godz. 16.00 - 20.00.

W trakcie sprawowania opieki, realizowane są zajęcia ogólnorozwojowe, usprawniające i dydaktyczne. Dostęp do zadania mają zagwarantowany wszyscy chętni niesamodzielni mieszkańcy powiatu bełchatowskiego dzięki zorganizowaniu transportu z i na miejsce zadania. W ramach zadania prowadzone są: zajęcia rehabilitacyjne, zajęcia z logopedą, zajęcia z psychologiem.

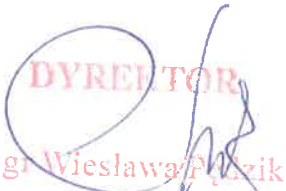
Czas realizacji projektu:

01.05.2018 r. – 30.04.2021 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego lata 2020–2026 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym i niższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w powiecie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

mgr Wiesława Pędziwiatr

Dorota Pędziwiatr

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1.	Podział administracyjny powiatu na koniec 2018 r.	11
Tabela 2.	Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2018 r.	15
Tabela 3.	Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2016–2018	15
Tabela 4.	Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2018 r.	16
Tabela 5.	Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2017–2018	16
Tabela 6.	Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki	18
Tabela 7.	Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2018 r.	29
Tabela 8.	Środki finansowe wydatkowane na funkcjonowanie Ośrodków Pomocy ogółem w 2018 r.....	30
Tabela 9.	Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2018 r.	30
Tabela 10.	Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2018 r.	31
Tabela 11.	Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2016–2018	35
Tabela 12.	Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie w latach 2016–2018.....	36
Tabela 13.	Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016–2018	36
Tabela 14.	Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2016–2018	37
Tabela 15.	Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 r.	37
Tabela 16.	Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2018 r.	37
Tabela 17.	Osoby z powiatu skierowane do DPS w latach 2016–2018	38
Tabela 18.	Osoby z powiatu skierowane do Środowiskowych Domów Samopomocy w latach 2016–2018.....	38
Tabela 19.	Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS w latach 2016 – 2018	39
Tabela 20.	Powody i rodzaj wsparcia udzielanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w 2018 r.	39
Tabela 21.	Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w 2018 r.	41
Tabela 22.	Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w 2018 r.	41
Tabela 23.	Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności powiatu w latach 2016–2018	43
Tabela 24.	Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bełchatowskiego na lata 2020–2026.....	78
Wykres 1.	Jaka jest według Pani/Pana jakość i adekwatność do potrzeb oferty edukacyjnej szkół w powiecie?.....	19
Wykres 2.	Jak Pani/Pan ocenia ofertę spędzania czasu wolnego adresowaną do rodzin, dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie powiatu?.....	20
Wykres 3.	Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	27
Wykres 4.	Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie powiatu?.....	42
Wykres 5.	Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych realizowane na terenie powiatu?.....	44
Wykres 6.	Jakie problemy, niekorzystne zjawiska Pani/Pana zdaniem najbardziej uwidaczniają się w powiecie?.....	46
Wykres 7.	W którym z poniżej wskazanych obszarów należałoby zintensyfikować bądź podjąć działania na terenie powiatu w celu poprawy jakości życia mieszkańców?.....	47
Wykres 8.	Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem społeczny na terenie powiatu?.....	48
Wykres 9.	Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu?.....	48

ZAŁĄCZNIK DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU BEŁCHATOWSKIEGO
NA LATA 2020-2026
Uchwała NR XXIII/153/2020
Rady Powiatu w Bełchatowie

POWIATOWY PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY NA LATA 2020-2026

POWIATOWY URZĄD PRACY W BEŁCHATOWIE

Spis treści

1. Dokumenty programowe	2
1.1. Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027	2
1.2. Polityka Spójności po 2021 roku i założenia do Umowy Partnerstwa w perspektywie po 2021 roku	2
1.3. Krajowe dokumenty strategiczne jako łącznik programów na poziomie Europejskim do Programów Regionalnych	5
1.4. Próba określenia wpływu realizacji polityk europejskich i krajowych na rynek pracy w powiecie bełchatowskim	6
2. Charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu bełchatowskiego	9
3. Bezrobocie rejestrowane w powiecie bełchatowskim w latach 2016-2019	16
3.1. Poziom i stopa bezrobocia	16
3.2. Terytorialny rozkład bezrobocia	17
3.3. Struktura bezrobotnych	17
3.3.1. Bezrobotni wg wykształcenia	17
3.3.2. Bezrobotni wg wieku	18
3.3.3. Bezrobotne kobiety	19
3.3.4. Długotrwale bezrobotni	23
3.3.5. Bezrobotni do 25 roku życia	25
3.3.6. Bezrobotni powyżej 50 roku życia	26
3.4. Napływy i odpływy z bezrobocia	27
4. Kompetencje w zakresie przeciwdziałania bezrobociu	29
4.1. Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie - zadania	29
4.2. Powiatowa Rada Rynku Pracy	29
5. Działania PUP w Bełchatowie podejmowane w celu ograniczenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków	30
6. Wnioski i rekomendacje	41
7. Załącznik	42

1. Dokumenty programowe

1.1. Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021 - 2027

2 maja 2018 r. KE opublikowała propozycję dot. Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) 2021-2027, przedstawiając główne założenia dla kolejnego, wieloletniego budżetu UE, w tym m.in.

- wielkość budżetu na poziomie 1,114% unijnego dochodu narodowego brutto (DNB); UE-27 (1 135 mld EUR w cenach stałych z 2018 r.), który uległ zmniejszeniu o 39 mld EUR do kwoty 1 095 mld EUR (dane na luty 2020 roku) w stosunku do pierwotnej propozycji KE co stanowi 1,074% DNB,
- do tej pory nie udało się uzgodnić kompromisowej propozycji budżetu Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Po nieudanej próbie podjętej przez Prezydencję Fińską, *Negotiating Box* został przekazany Przewodniczącemu Rady Europejskiej - Charles Michel'owi, który 14 lutego 2020 r. przedstawił nową propozycję dokumentu,
- cięcia w „tradycyjnych” politykach (polityka spójności i Wspólna Polityka Rolna),
- wzrost wydatków w obszarach priorytetowych, o największej europejskiej wartości dodanej: badania, innowacje, cyfryzacja; młodzież, klimat i środowisko, migracje,
- nowa struktura budżetu, według priorytetów politycznych,
- większa elastyczność, umożliwiającą swobodniejsze przesuwanie środków pomiędzy działami budżetowymi.

14 stycznia 2020 r. KE opublikowała projekt utworzenia nowego instrumentu – Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST)

- W ramach **Europejskiego Zielonego Ładu** KE zaproponowała utworzenie **Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji**, koncentrującego się na regionach i sektorach, które najsilniej odczują skutki transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Wsparcie ma dotyczyć regionów zależnych od paliw kopalnych lub od procesów przemysłowych charakteryzujących się wysoką intensywnością gazów cieplarnianych. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji jest pierwszym z trzech filarów Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Dwoma pozostałymi filarami są Plan sprawiedliwej Transformacji oraz pożyczki Europejskiego Banku Inwestycyjnego dla sektora publicznego. Plan Sprawiedliwej transformacji dedykowany jest w ramach specjalnej ścieżki InvestEU i ma na celu generowanie dodatkowych inwestycji z korzyścią dla najbardziej dotkniętych regionów.
- **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji** ma być częścią Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027, wdrażany w formule zarządzania dzielonego, formalnie powiązany z polityką spójności *de facto* funkcjonujący jako odrębny instrument. W tym instrumencie wyodrębniono 8 mld EUR w tym 2 mld EUR dla Polski.

1.2. Polityka Spójności po 2021 roku i założenia do Umowy Partnerstwa w perspektywie po 2021 roku

Założenia Umowy Partnerstwa (ZUP) na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa (UP) na lata 2021-2027, która wynika z art. 7 projektu rozporządzenia ogólnego. Zgodnie z jego treścią

państwa członkowskie UE przygotowują dokument, w którym określą warunki efektywnego i skutecznego korzystania z funduszy na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2027 r.

Polska, podobnie jak w perspektywie 2014-2020, przygotowuje Umowę Partnerstwa w celu określenia strategii wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie określenia obszaru wsparcia. Zakres interwencji, wskazany w celach polityki wynika z kilku źródeł.

Pierwszym są cele szczegółowe określone w projektach rozporządzeń dotyczących:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Funduszu Spójności (FS) oraz
- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Drugi to rekomendacje KE wynikające z załącznika D do sprawozdania krajowego Country Report: Polska 2019. ZUP odnoszą się także do innych potrzeb i inwestycji, niewynikających z powyższych źródeł, ale ważnych z punktu widzenia gospodarki i rozwoju Polski, określonych w dokumentach strategicznych. Najważniejszymi z nich są:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030,
- pozostałe horyzontalne strategie zintegrowane.

Dokumenty te będą miały wpływ na kształt programów operacyjnych na lata 2021-2027.

Polityka spójności 2021-2027 będzie się opierać na 5 Celach Polityki:

Cel Polityki 1 – Inteligentniejsza Europa.

Cele szczegółowe EFRR:

- Zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;
- Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów;
- Sprzyjanie wzrostowi i konkurencyjności MŚP;
- Rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

Cel Polityki 2 – Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa.

Cele szczegółowe EFRR:

- Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej;
- Promowanie odnawialnych źródeł energii;
- Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym;
- Wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe;
- Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej;
- Wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;

- Sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszanie zanieczyszczenia.

Cel Polityki 3 – Bardziej połączona Europa.

Cele szczegółowe EFRR:

- Udoskonalanie sieci połączeń cyfrowych;
- Rozwój zrównoważonej, inteligentnej, bezpiecznej i intermodalnej sieci TEN-T odpornej na zmianę klimatu;
- Rozwój zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności odpornej na zmianę klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej;
- Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

Cel Polityki 4 – Bardziej prospołeczna Europa.

Cele szczegółowe EFRR:

- Poprawa skuteczności rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój innowacji społecznych i infrastruktury;
- Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury;
- Zwiększenie integracji społecznoekonomicznej marginalizowanych społeczności, migrantów i grup w niekorzystnej sytuacji poprzez zintegrowane działania obejmujące mieszkalnictwo i usługi społeczne;
- Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej.

Cele szczegółowe EFS+:

- Poprawa dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy, zwłaszcza osób młodych i długotrwale bezrobotnych, oraz dla osób biernych zawodowo, a jednocześnie promowanie samozatrudnienia i gospodarki społecznej;
- Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, zmian w karierze zawodowej i mobilności;
- Wspieranie uczestnictwa kobiet w rynku pracy; lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym dostępu do opieki nad dziećmi; zdrowego i dobrze przystosowanego środowiska pracy, w którym przeciwdziała się czynnikom ryzyka dla zdrowia; dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian oraz aktywnego i zdrowego starzenia się;

- Poprawa jakości, efektywności i przydatności na rynku pracy systemów kształcenia i szkolenia w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności cyfrowych;
- Wspieranie dostępności i możliwości ukończenia dobrej jakości kształcenia i szkolenia, sprzyjających włączeniu społecznemu, na równych zasadach dla wszystkich, zwłaszcza grup defaworyzowanych, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich;
- Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości poprawy umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian kariery i promowanie mobilności zawodowej;
- Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie;
- Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich i społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie;
- Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług; modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej; poprawa dostępności, efektywności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej;
- Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci;
- Przeciwdziałanie deprywacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym przy użyciu środków towarzyszących.

Cel Polityki 5 – Europa bliższa obywatelom.

Cele szczegółowe EFRR:

- Wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich;
- Wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

1.3. Krajowe dokumenty strategiczne jako łącznik programów na poziomie Europejskim do Programów Regionalnych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR – została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Celem głównym *Strategii* jest: **Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.**

SOR zawiera również cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (zwana dalej KSRR) rozwija postanowienia *Strategii* na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze **rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony**. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Politykę regionalną należy rozumieć jako **skoordynowane działania wszystkich podmiotów (w tym rządu, samorządów terytorialnych wszystkich szczebli i partnerów społeczno-gospodarczych) na rzecz rozwoju poszczególnych regionów.**

Ostateczny zakres wsparcia w ramach poszczególnych programów operacyjnych zostanie wypracowany w ramach grup roboczych dedykowanych każdemu z pięciu celów polityki na nową perspektywę, powołanych zarządzeniem Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie powołania grup roboczych wspierających prace nad przygotowaniem programów operacyjnych na lata 2021-2027.

Programy operacyjne 2021-2027

- PO IIŚ – Infrastruktura i środowisko
- PO PC – Polska Cyfrowa
- PO IR – Inteligentny Rozwój
- PO WER – Wiedza Edukacja Rozwój
- Polska Wschodnia
- Pomoc Techniczna
- Program Ponadregionalny
- Program Zielona Polska
- 16 RPO – Regionalnych Programów Operacyjnych

Ostateczny katalog programów operacyjnych będzie wynikiem negocjacji z Komisją Europejską.

1.4. Próba określenia wpływu realizacji polityk europejskich i krajowych na rynek pracy w powiecie bełchatowskim.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu prezentuje kierunki spójne i komplementarne z horyzontalną strategią rozwoju kraju tj. *Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju* oraz jej zintegrowanymi strategiami sektorowymi zaktualizowanymi w 2019 roku lub będącymi obecnie w procesie aktualizacji, w szczególności z projektem *Polityki energetycznej Polski do roku 2040*, *Polityką ekologiczną państwa*

2030 - strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku oraz Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030.

Cele i kierunki priorytetowe związane z wymiarem obniżenia emisji zostały określone w sektorowych strategiach rozwoju, przede wszystkim:

- Polityce ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, z dn. 16 lipca 2019 r.
- Strategii zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, z dn. 24 września 2019 r.
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, z dn. 15 października 2019 r.
- Projekcie Polityki energetycznej Polski - strategii rozwoju sektora paliwowo-energetycznego (listopad 2019 r.).

Na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/842, cel redukcyjny dla Polski w zakresie emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS został określony na poziomie -7% w 2030 r. w porównaniu do poziomu w roku 2005.

Dla pokrycia rosnącego zapotrzebowania na moc elektryczną, konieczna będzie rozbudowa mocy wytwórczych energii elektrycznej. Jako istotne z punktu widzenia zapewnienia stabilnych dostaw energii elektrycznej, jak również dywersyfikacji źródeł pozyskiwania energii, wskazywane jest w krajowym planie wdrożenie w Polsce energetyki jądrowej. Uruchomienie pierwszego bloku (o mocy ok. 1-1,5 GW) pierwszej elektrowni jądrowej przewidziano na 2033 r. W kolejnych latach planowane jest uruchomienie kolejnych pięciu takich bloków co 2-3 lata. (o łącznej mocy ok. 6-9 GW). Biorąc pod uwagę dostępność krajowych złóż węgla kamiennego i brunatnego, przewiduje się utrzymanie krajowego wydobycia węgla na poziomie pozwalającym na pokrycie zapotrzebowania przez sektor energetyczny. Udział węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej będzie jednak systematycznie zmniejszany. W 2030 r. osiągnie poziom 56-60% i w perspektywie roku 2040 zachowany zostanie trend spadkowy.

Zmniejszenie udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej do 56-60% w 2030 roku i dalszy trend spadkowy do 2040 r.

Obecnie z węgla kamiennego i brunatnego wytwarzane jest ok. 77% energii elektrycznej. Udział węglowych jednostek wytwórczych będzie się systematycznie zmniejszał na skutek wycofywania starych wyeksploatowanych konwencjonalnych jednostek wytwórczych niespełniających wymogów środowiskowych w zakresie emisji zanieczyszczeń (tzw. konkluzji BAT), jak również wdrożenia wysokosprawnych technologii konwencjonalnych. Wdrażanie technologii charakteryzujących się wysoką efektywnością wytwarzania energii oraz redukujących straty (np. w przesyłce) ma istotny wpływ na zrównoważone wykorzystanie zasobów energetycznych oraz redukcję emisji zanieczyszczeń. Konieczność zmiany w obrębie technologii wytwarzania będzie prowadzić do sukcesywnego wzrostu udziału technologii nisko i zeroemisyjnych, w szczególności OZE i energetyki jądrowej. Bardzo ważnym - w warunkach polskich - paliwem transformacyjnym w okresie przejściowym będzie gaz, którego znaczenie będzie rosło nie tylko w elektroenergetyce (w jednostkach rezerwowych dla OZE), ale również w ciepłownictwie (sieciowym i indywidualnym) i w transporcie (jako paliwo alternatywne).

W wyniku zmian w sektorze wytwarzania energii elektrycznej, nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.

Bardzo istotną kwestią w procesie transformacji energetycznej jest zapewnienie możliwości finansowania inwestycji z uwzględnieniem zasady neutralności technologicznej, nie ograniczając możliwości pozyskania finansowania w technologii zeroemisyjnej, a także, w okresie przejściowym, w niskoemisyjnej.

Realizacja polityki określonej na podstawie *Krajowego planu na rzecz energii i klimatu* pozwala określić dwa scenariusze :

Pierwszy scenariusz polegający na zaprzestaniu wydobycia węgla z kopalni węgla brunatnego Bełchatów przy braku zabezpieczenia alternatywnego zasilania elektrowni Bełchatów.

Drugi scenariusz polegający na zaprzestaniu wydobycia węgla z kopalni węgla brunatnego Bełchatów z zapewnieniem zasilania elektrowni Bełchatów w technologii niskoemisyjnej i inwestycje w OZE.

Realizacja każdego z przedstawionych scenariuszy wiąże się ze zmianą struktury zatrudnienia na terenie powiatu bełchatowskiego, utratą od kilku do 10 000 miejsc pracy, wzrostem bezrobocia i migracją ludności poza powiat bełchatowski.

Powyższe zmiany mogą zostać zniwelowane na skutek wdrożenia systemowego pakietu ochronnego - **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji** (patrz str. 1). W tym kontekście negocjacje z KE celem włączenia powiatu bełchatowskiego do mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji oraz zwiększenie kwoty alokacji dla Polski mają kluczowe znaczenie dla przyszłości regionu łódzkiego.

Opracowano na podstawie:

1. Założeń do umowy partnerstwa na lata 2021 – 2027 Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju; Warszawa lipiec 2019;
2. Perspektywy 2021 – 2027 – stan prac; Robert Dzierzgwa Dyrektor Departamentu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej; Warszawa 28 luty 2020;
3. Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywa do 2030);
4. Materiału informacyjnego dla członków Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP w związku z posiedzeniem w dniu 4 marca 2020 r.;
5. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; Warszawa 2019;
6. Krajowego planu na rzecz energii i klimatu 2021 – 2030 założenia i cele oraz polityki działania; Ministerstwo Aktywów Państwowych Wersja 4.1 z dnia 18 grudnia 2019

2. Charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu bełchatowskiego

Powiat bełchatowski położony jest w południowej części województwa łódzkiego. Powierzchnia powiatu wynosi 968 km². Gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km², przy średniej dla województwa wynoszącej 135 osób na 1 km². Powiat swym zasięgiem obejmuje miasto Bełchatów, gminę miejsko-wiejską Żelów oraz gminy wiejskie Bełchatów, Drużbice, Kleszczów, Kluki, Rusiec i Szczerców.

Krótką charakterystyką gmin powiatu bełchatowskiego z punktu widzenia dostępu do rynku pracy:

1. **Miasto Bełchatów** – centrum powiatu bełchatowskiego z jednym z większych pracodawców w kraju w postaci Elektrowni i Kopalni Węgla Brunatnego, spółek podległych oraz szpitalem wojewódzkim, administracją samorządową, policją, prokuraturą i sądem rejonowym. Zagłębie paliwowe - energetyczne wraz z siecią kooperantów jest podstawowym miejscem pracy dla mieszkańców Miasta Bełchatowa oraz powiatu generując miejsca pracy w sektorze handlu i usług. Miasto nie stanowi ważnego ośrodka akademickiego w regionie. Zauważalna jest tendencja do osiedlania się mieszkańców Bełchatowa w gminach sąsiadujących z miastem, co sprzyja rozwojowi usług w budownictwie. Miasto jest dobrze skomunikowane z centrum regionu - Łodzią, a dzięki sieci autostrad i dróg szybkiego ruchu z Wrocławiem, Częstochową, Warszawą, i Krakowem.
2. **Gmina Bełchatów** – gmina w bezpośrednim sąsiedztwie Miasta Bełchatowa z dobrą siecią połączeń komunikacyjnych w kierunku Bełchatowa, Kleszczowa, Piotrkowa Trybunalskiego, północna część gminy dobrze skomunikowana z Pabianicami i Łodzią. Zauważalny wyraźny wzrost osiedlania się mieszkańców Bełchatowa na terenie gminy. Mieszkańcy gminy posiadają dobry dostęp do rynków pracy, uzależniony od mobilności samych zainteresowanych.
3. **Gmina Drużbice** – typowo rolnicza, użytki rolne zajmują ok. 75% terenu. Zauważalny jest wyraźny rozwój części gospodarstw rolnych w kierunku produkcji wysokotowarowej i na skalę przemysłową, z dobrą siecią połączeń komunikacyjnych w kierunku Bełchatowa, Pabianic i Łodzi. Podstawowym kryterium dostępu do rynków pracy jest mobilność jej mieszkańców. Zauważalna jest tendencja do osiedlania się mieszkańców Bełchatowa, głównie w części południowej gminy.
4. **Gmina Kluki** - gmina o wysokim stopniu zalesienia, obserwuje się zanik rolnictwa i rozwój budownictwa jednorodzinnego wskutek osiedlania się mieszkańców Miasta Bełchatowa. Dostępność do rynku pracy na terenie Miasta Bełchatowa i Gminy Kleszczów.
5. **Gmina Kleszczów** – typowo industrialna część powiatu bełchatowskiego z pracą dostępną na miejscu. Zauważalna wyraźna tendencja do osiedlania się na terenie gminy, między innymi z uwagi na bardzo dobrą infrastrukturę społeczną i niskie koszty korzystania z niej. W związku z wygaszaniem kopalni Gmina Kleszczów podejmuje lokalne działania organizacyjne i inwestycyjne przyczyniające się do rozwoju regionu w kierunku rekreacyjno-sportowym, wodnym i leśnym ze szczególnym uwzględnieniem społecznej użyteczności.
6. **Gmina Szczerców** – gmina, na terenie której w ostatnim okresie najprężniej rozwija się przemysł wydobywczy, dzięki czemu lokuje to gminę Szczerców w czołówce gmin wiejskich (za

gminą Kleszczów), jeżeli chodzi o możliwości inwestycyjne. W gminie zaobserwować można wzrost nakładów na inwestycje, co w przyszłości może wpłynąć na dużą atrakcyjność z punktu widzenia przestrzeni inwestycyjnej. Mieszkańcy Gminy Szczerców mają dostęp do rynku pracy na terenie Gminy Kleszczów oraz Miasta Bełchatowa.

7. **Gmina Rusiec** – typowo rolnicza z rozwiniętym przemysłem spożywczym, praca dostępna na miejscu dla osób o niskich kwalifikacjach zawodowych. Podstawowym kryterium dostępu do rynków pracy jest mobilność jej mieszkańców.
8. **Gmina Żelów** – gmina miejsko-wiejska skupiająca działalność handlowo-usługową i w ograniczonym zakresie produkcyjną. Gmina położona jest na szlaku dróg krajowej 12 łączącej Sieradz i Piotrków Trybunalski oraz drogi wojewódzkiej łączącej Łask i Częstochowę. Dostępność do rynku pracy głównie na szlaku Bełchatów, Łask, Sieradz zależna jest od mobilności mieszkańców. Gmina posiada tereny potencjalnie mogące stanowić przestrzeń do lokowania inwestycji.

Powiat bełchatowski na koniec 2018 r. zamieszkiwało 112 997 osób, z czego kobiety stanowiły 51% populacji (57 663 osoby). Na dzień 31.12.2018 r. w dwóch miastach położonych na terenie powiatu (Bełchatów i Żelów), zamieszkiwało 65 068 osób (57,6% populacji).

Według danych statystycznych na koniec 2018 r. w wieku produkcyjnym było 70 696 osób, czyli 62,6% ogółu mieszkańców, podczas kiedy w województwie takich osób było 59,4%. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn jest to wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat.

Na dzień 31.12.2018 r. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym dla województwa łódzkiego wyniosła 68 osób, natomiast dla powiatu bełchatowskiego – 60 osób. Dla porównania wskaźnik obciążenia demograficznego w 2016 r. dla powiatu bełchatowskiego wynosił 55, czyli uległ zwiększeniu o 5.

Spośród jednostek samorządowych powiatu najniższy wskaźnik obciążenia demograficznego miało miasto Bełchatów. W 2018 r. wynosił on 58 osób (w 2016 – 50). Jeśli chodzi o wskaźnik obciążenia demograficznego miasto Bełchatów przez lata wypadało znacznie korzystniej niż cały powiat. Miały na to zapewne wpływ takie czynniki jak bliskość zakładów pracy, lepsze połączenie komunikacyjne, i co za tym idzie lepszy dostęp do pracy, a dla małżeństw planujących powiększenie rodziny również bliskość szkół i przedszkoli. Wraz z upływem lat ta różnica jest coraz mniejsza. W 2016 r. wynosiła 5, a w 2018 roku już tylko 2. Te dane wskazują, że nasz powiat, jak i miasto Bełchatów są coraz mniej atrakcyjne dla ludzi młodych, którzy coraz rzadziej wiążą z nim swoją przyszłość. Obecnie większość młodych ludzi, którzy wyjechali do dużych miast kontynuować edukację, nie wraca już do Bełchatowa.

TABELA 1. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM w latach 2016-2018. Stan w dniu 31 XII.

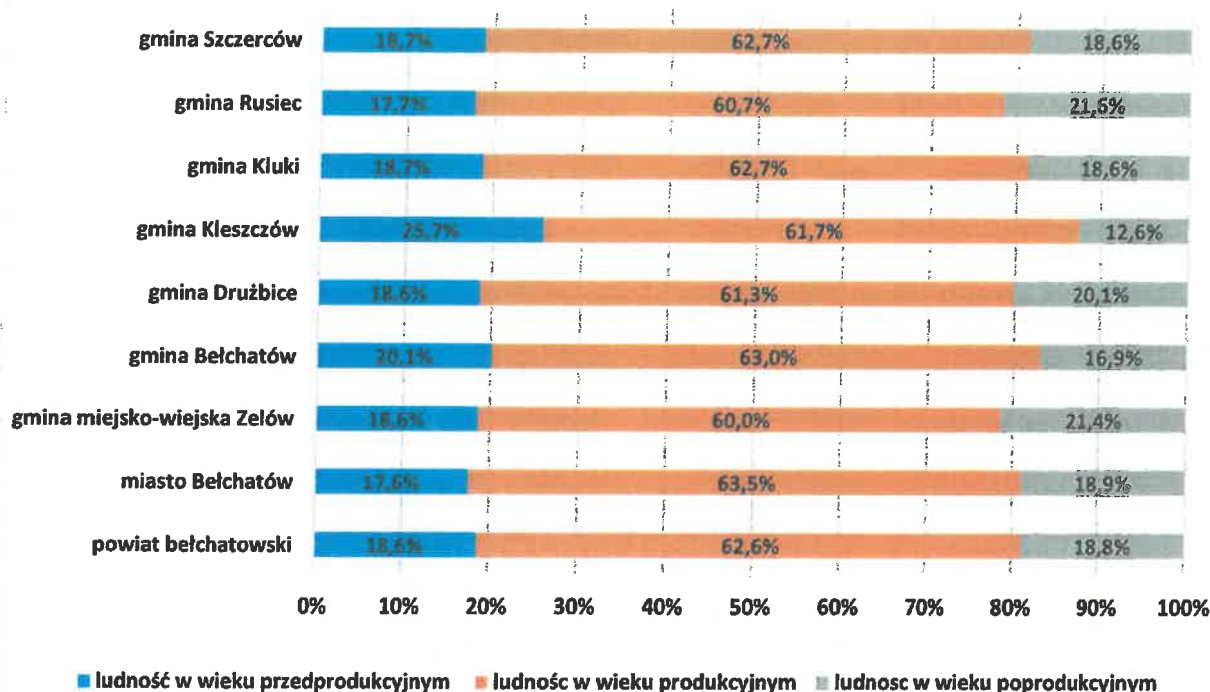
Wyszczególnienie	Rok	Ogółem	W wieku							Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
			Przedprodukcyjnym (0-17 lat)		Produkcyjnym (18-64 lata mężczyźni, 18-59 lat kobiety)			Poprodukcyjnym 65 i więcej mężczyźni, 60 i więcej kobiety)		
			razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	z razem w wieku mobilnym (18-44 lata)	razem	w tym kobiety	
POWIAT BEŁCHATOWSKI	2018	112997	21010	10219	70696	33076	44234	21291	14368	60
	2017	113028	20887	10104	71906	33739	44887	20235	13736	57
	2016	113004	20765	10044	72982	34327	45335	19257	13138	55
Gmina miejska: Bełchatów	2018	57432	10103	4902	36461	17208	22460	10868	7390	58
	2017	57964	10151	4910	37668	17867	23035	10145	6932	54
	2016	58326	10092	4863	38829	18515	23489	9405	6463	50
Gminy miejsko- wiejskie: Żelów w tym miasto	2018	15028	2793	1299	9017	4135	5703	3218	2198	67
	2017	15022	2772	1285	9123	4203	5777	3127	2148	65
	2016	15042	2768	1288	9206	4248	5857	3068	2110	63
	2018	7636	1346	610	4577	2114	2880	1713	1205	67
	2017	7665	1353	611	4657	2171	2929	1655	1177	65
	2016	7725	1376	634	4727	2223	2992	1622	1148	63
Gminy wiejskie: Bełchatów	2018	11436	2296	1128	7210	3311	4521	1930	1277	59
	2017	11283	2232	1089	7188	3294	4514	1863	1252	57
	2016	11048	2184	1070	7090	3255	4455	1774	1200	56
Drużbice	2018	5235	975	479	3209	1462	2030	1051	692	63
	2017	5154	949	457	3189	1450	2018	1016	679	62
	2016	5151	957	464	3209	1464	2025	985	664	61
Kleszczów	2018	6181	1588	775	3812	1856	2642	781	506	62
	2017	5974	1513	727	3740	1807	2628	721	469	60
	2016	5807	1458	704	3646	1754	2574	703	467	59
Kluki	2018	4349	811	403	2728	1271	1691	810	548	59
	2017	4328	824	413	2713	1273	1700	791	534	60
	2016	4335	834	422	2705	1266	1707	796	533	60
Rusiec	2018	5120	906	454	3110	1404	1934	1104	744	65
	2017	5139	917	456	3137	1418	1959	1085	732	64
	2016	5161	930	472	3161	1424	1958	1070	722	63
Szczerców	2018	8216	1538	779	5149	2429	3253	1529	1013	60
	2017	8164	1529	767	5148	2427	3256	1487	990	59
	2016	8134	1542	761	5136	2401	3270	1456	979	58

Źródło: GUS

Struktura mieszkańców powiatu bełchatowskiego w wieku produkcyjnym pod względem płci niewiele odbiega od wojewódzkiej – udział kobiet w tej grupie w powiecie wynosi 46,8%, podczas kiedy w województwie - 46,9 %. Pomimo tego, że odsetek kobiet jest mniejszy, bezrobocie wśród nich w powiecie bełchatowskim jest znacznie większe niż wśród mężczyzn.

Wykres 1. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym poszczególnych jednostek samorządowych powiatu. Stan na koniec 2018 roku.

Źródło: GUS

Przeciętne zatrudnienie w roku 2018 w powiecie bełchatowskim wyniosło 39 262 osoby i w porównaniu z 2016 r. zmniejszyło się o 97 osób (w całym województwie łódzkim odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia o 19 249 osób, tj. o 3,8%). Na ogólny spadek przeciętnego zatrudnienia w powiecie wpłynęło jego zmniejszenie w przemyśle i budownictwie z 26 984 na koniec 2016 r. do 26 478 na koniec 2018 r. (tj. o 506 osób).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2018 r., w porównaniu do 2016 r., wzrosło o 480,43 zł. Najwyższy wzrost (o 552,98 zł) nastąpił w przemyśle i budownictwie, najniższy (o 90,78 zł) w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

Dla porównania - przeciętne wynagrodzenie dla województwa łódzkiego w 2018 r. wynosiło 4 441,29 zł i było niższe w stosunku do wynagrodzenia w naszym powiecie o 1 818,11 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe (bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą),
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

TABELA 2. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W POWIECIE BEŁCHATOWSKIM I WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH 2016-2018. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą. Stan na dzień 31.12.

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE						
Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi
2018	Województwo łódzkie	519 328	2 568	193 766	102 683	220 312
	Powiat bełchatowski	39 262	85	26 478	3 981	8 719
2017	Województwo łódzkie	510 666	2 610	190 101	98 068	219 888
	Powiat bełchatowski	39 310	98	26 303	3 991	8 918
2016	Województwo łódzkie	500 079	2 570	188 768	95 092	213 649
	Powiat bełchatowski	39 359	85	26 984	3 918	8 372
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO						
Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi
2018	Województwo łódzkie	4 441,29	5 330,32	4 487,88	4 107,14	4 545,68
	Powiat bełchatowski	6 259,40	6 323,53	7 314,25	3 545,01	4 294,06
2017	Województwo łódzkie	4 141,94	5 025,11	4 178,31	3 893,04	4 211,00
	Powiat bełchatowski	5 926,43	6 190,05	6 990,82	3 348,76	3 937,74
2016	Województwo łódzkie	3 925,10	4 875,29	3 909,28	3 664,13	4 043,80
	Powiat bełchatowski	5 778,97	6 232,75	6 761,27	3 276,07	3 779,64

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

Źródło: GUS

W 2018 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej powiatu bełchatowskiego zarejestrowanych w rejestrze REGON - w porównaniu z końcem roku 2017 o 131, natomiast w porównaniu z końcem roku 2016 o 179. W końcu grudnia 2018 r. w rejestrze REGON w powiecie bełchatowskim zarejestrowane były 9 173 podmioty gospodarcze, z których 97,4% to sektor prywatny. Na dzień 31.12.2018 r. zarejestrowanych było 6 871 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Stanowiły one 74,9% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w powiecie. W stosunku do roku 2016 odnotowano wzrost ich liczby o 154 jednostki.

Na terenie powiatu bełchatowskiego widoczne było zróżnicowanie liczby podmiotów gospodarczych w ujęciu terytorialnym. Najwięcej jednostek było zarejestrowanych w Bełchatowie, co jest adekwatne do potencjału ludnościowego stolicy powiatu i jego znaczenia w regionie.

Najmniej podmiotów, podobnie jak w poprzednich latach, zarejestrowanych było w gminie Kluki, co może mieć związek z najmniejszym procentowym udziałem ludności tej gminy w ogólnej liczbie ludności powiatu.

TABELA 3. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON w latach 2016 -2018 R. Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne). Stan w dniu 31 XII.

W podziale na sektory własności-bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

Wyszczególnienie	Rok	Ogółem	Sektor		Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
					razem	W tym					
			publiczny	prywatny		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	
						razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT BEŁCHATOWSKI	2018	9 173	223	8 935	2 302	499	57	706	24	357	6 871
	2017	9 042	228	8 802	2 310	525	69	704	32	355	6 732
	2016	8 994	239	8 745	2 277	494	68	698	31	342	6 717
Gmina miejska: Bełchatów	2018	5 307	103	5 192	1 471	297	28	538	9	164	3 836
	2017	5 333	105	5 220	1 507	327	37	535	13	170	3 826
	2016	5 399	106	5 287	1 488	311	37	530	13	162	3 911
Gminy miejsko-wiejskie: Żelów	2018	1 018	36	980	211	33	-	52	4	51	807
	2017	987	38	947	206	31	1	53	4	48	781
	2016	971	36	933	201	27	1	54	4	48	770
w tym miasto	2018	596	26	570	138	22	-	39	2	23	458
	2017	592	27	565	137	21	1	40	2	22	455
	2016	588	26	562	136	20	1	41	2	22	452
Gminy wiejskie: Bełchatów	2018	837	9	828	117	32	5	42	-	24	720
	2017	778	8	769	111	29	5	41	0	23	667
	2016	740	14	725	111	25	5	39	-	23	629
Drużbice	2018	385	10	375	71	9	-	16	3	19	314
	2017	361	10	351	71	13	1	16	4	19	290
	2016	345	10	335	68	9	1	16	3	21	277
Kleszczów	2018	470	24	446	193	74	21	16	3	36	277
	2017	440	23	417	189	75	22	17	3	35	251
	2016	426	24	402	186	76	21	16	3	33	240
Kluki	2018	256	10	246	53	15	2	4	1	14	203
	2017	252	10	242	46	12	1	4	2	13	206
	2016	246	12	234	46	10	1	4	2	12	200
Rusiec	2018	311	12	298	76	21	-	10	2	20	235
	2017	326	14	311	78	22	0	10	3	20	248
	2016	321	14	306	77	22	-	11	3	18	244
Szczerców	2018	589	19	570	110	18	1	28	2	29	479
	2017	565	20	545	102	16	2	28	3	27	463
	2016	546	23	523	100	14	2	28	3	25	446

Źródło: GUS

Duży udział osób fizycznych w sektorze prywatnym (76,9 %) świadczy o aktywności mieszkańców powiatu w zakresie przedsiębiorczości. Osoby fizyczne nie dysponują jednak często wystarczającą ilością własnego kapitału, co przy utrudnionym dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania ogranicza ich możliwości rozwojowe i konkurencyjność, a często prowadzi do zawieszania lub likwidacji działalności.

Być może dlatego ich liczba nie rośnie sukcesywnie z roku na rok, lecz są okresy kiedy odnotowuje się spadki liczby osób prowadzących działalność gospodarczą.

Przemysł paliwowo-energetyczny dotychczas był czynnikiem stabilizującym poziom zatrudnienia i poziom warunków życia ludności na terenie powiatu oraz stymulatorem rozwoju i funkcjonowania podmiotów z nim powiązanych lub pracujących na jego rzecz.

3. Bezrobocie rejestrowane w powiecie bełchatowskim w latach 2016-2019

3.1. Poziom i stopa bezrobocia

Na koniec 2019 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bełchatowskim wyniosła 4,8%. Była niższa o 0,9 pkt procentowego w porównaniu ze stanem na koniec 2018 r. i o 2,7 pkt procentowego w porównaniu ze stanem na koniec roku 2016. W 2019 r. najwyższą stopę bezrobocia w powiecie odnotowano w styczniu i lutym – 5,9%, najniższą w listopadzie – 4,7%.

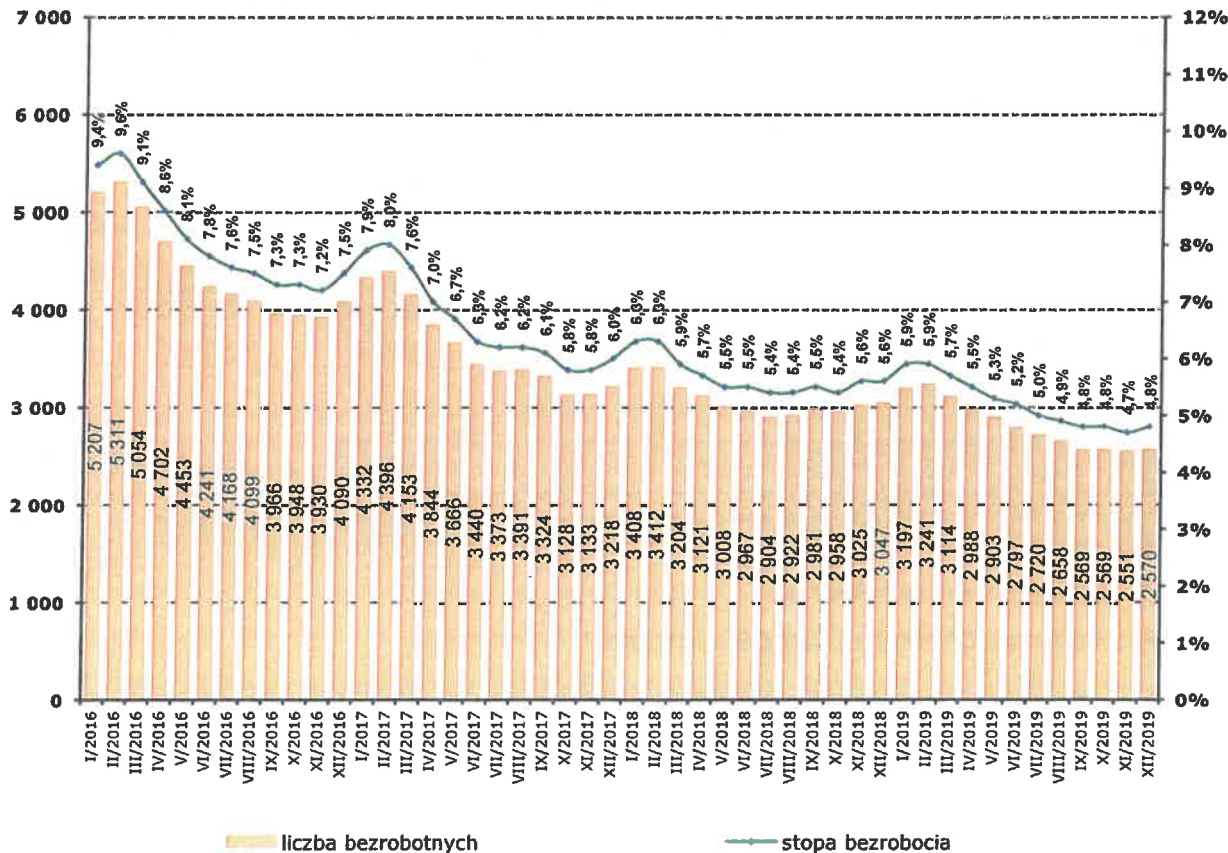
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bełchatowie na koniec grudnia 2019 r. wynosiła 2 570 osób. Poziom bezrobocia w końcu 2019 r. był o 477 osób niższy niż w końcu 2018 r., natomiast w porównaniu z końcem roku 2016 zmniejszył się aż o 1 520 osób. W ciągu całego 2019 roku stopa bezrobocia w powiecie bełchatowskim była niższa od odnotowanej dla kraju, czy województwa łódzkiego. Szczegółowe dane przedstawiające wartości stopy bezrobocia na koniec lat 2016-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Stopa bezrobocia w latach 2016 - 2019 (dane po korekcie własnej GUS). Stan w końcu roku.

Rok	Polska	Województwo łódzkie	Powiat bełchatowski
2016	8,2%	8,5%	7,5%
2017	6,6%	6,7%	6%
2018	5,8%	6,1%	5,7%
2019	5,2%	5,4%	4,8%

źródło : GUS

Wykres 2. Poziom bezrobocia w powiecie bełchatowskim na przestrzeni lat 2016-2019 - w ujęciu miesięcznym (stopa bezrobocia po korekcie własnej GUS).

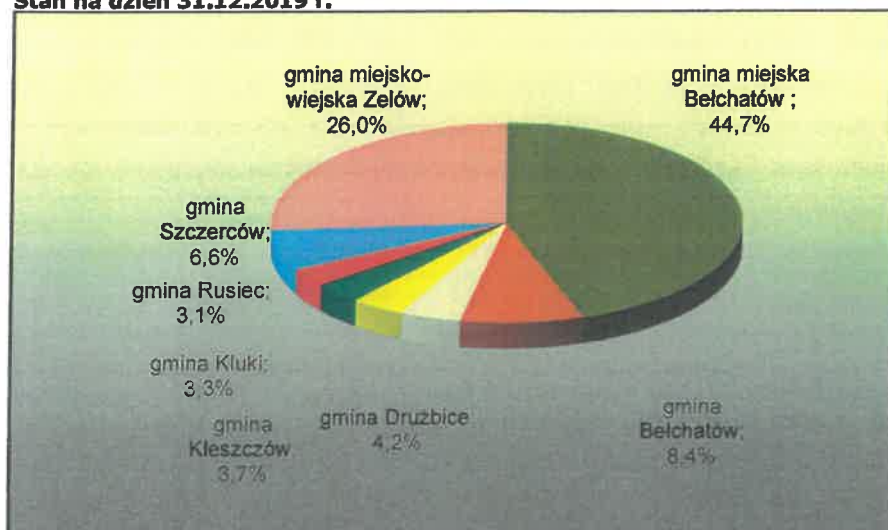

źródło: GUS | PUP w Bełchatowie

3.2. Terytorialny rozkład bezrobocia

Na koniec 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych był udział bezrobotnych z terenu miasta Bełchatowa – 44,7%, najmniejszy z terenu gminy Rusiec – 3,1% (na koniec 2018 r. najmniej licznie reprezentowani byli mieszkańcy z terenu gminy Kleszczów – 2,6%, na koniec 2016 r. z terenu gminy Rusiec – 3,2%).

Wykres 3. Udział procentowy bezrobotnych wg jednostek samorządowych powiatu bełchatowskiego. Stan na dzień 31.12.2019 r.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Porównując dane na koniec 2018 i 2019 roku zauważyć można, że w większości jednostek samorządowych powiatu bełchatowskiego odnotowano spadek liczby bezrobotnych. Jedyną gminą, w której zanotowano wzrost liczby bezrobotnych była gmina Kleszczów. Szczegółowe dane przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych w poszczególnych jednostkach samorządowych powiatu bełchatowskiego w latach 2016-2019

JEDNOSTKI SAMORZĄDOWE	LICZBA BEZROBOTNYCH 31.12.2016	LICZBA BEZROBOTNYCH 31.12.2017	LICZBA BEZROBOTNYCH 31.12.2018	LICZBA BEZROBOTNYCH 31.12.2019
GMINA MIEJSKA BĘŁCHATÓW	1 913	1 523	1 438	1 150
GMINA BĘŁCHATÓW	345	274	266	216
GMINA DRUŻBICE	180	123	115	107
GMINA KLESZCZÓW	136	116	81	96
GMINA KLUKI	147	106	108	84
GMINA RUSIEC	131	108	103	79
GMINA SZCZERCÓW	278	223	209	169
GMINA MIEJSKO-WIEJSKA ŻELÓW	960	745	727	669
RAZEM	4 090	3 218	3 047	2 570

Źródło: PUP w Bełchatowie

3.3. Struktura bezrobotnych

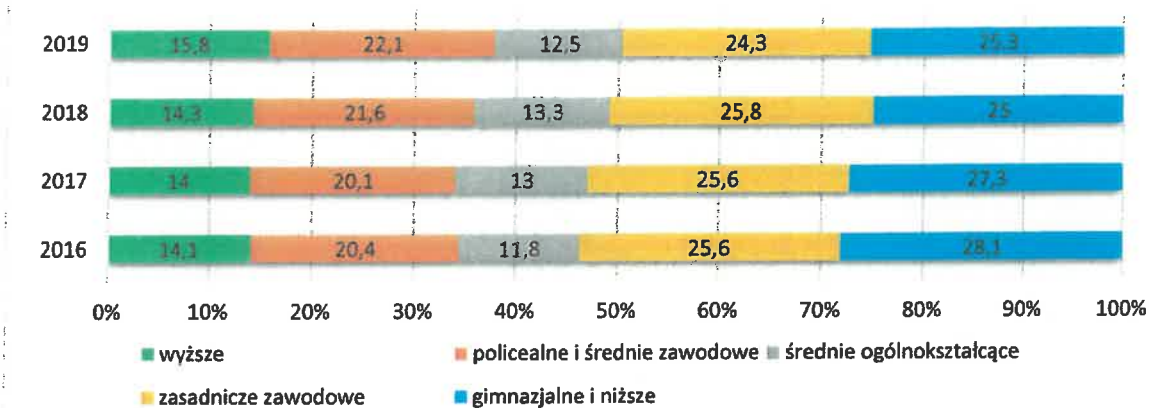
3.3.1. BEZROBOTNI WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA

Wykształcenie jest jedną z cech wyznaczających pozycję na rynku pracy oraz wskazującą na słabe strony uczestników tego rynku. W czasach współczesnych nie tylko poziom wykształcenia, ale również kwalifikacje, kompetencje i mobilność zawodowa stanowią o szansach na sukces na rynku pracy.

Od lat dwie najliczniejsze grupy bezrobotnych to bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Na koniec 2019 r. najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (25,3%), drugą pod względem liczebności – osoby

z wykształceniem zasadniczym zawodowym (24,3%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,5%). Na koniec 2019 r. osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 15,8% bezrobotnych.

Wykres 4. Bezrobotni według wykształcenia. Stan na koniec roku.

źródło: PUP w Belchatowie

Na przestrzeni roku 2019 największe zmiany odnotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek odsetka o 1,5 pkt procentowego) i wśród osób z wykształceniem wyższym (wzrost o 1,5 pkt procentowego).

Tabela 6. Bezrobotni wg wykształcenia- stan na koniec 2019 r. w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.

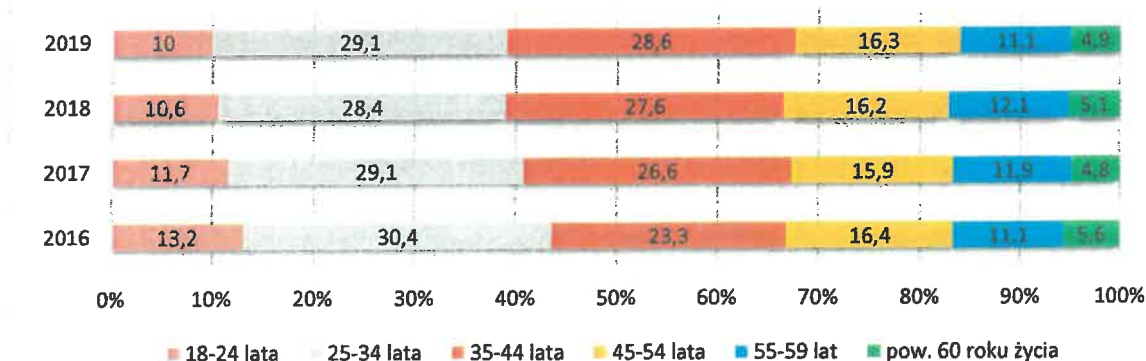
Poziom wykształcenia	Stan na koniec 2018 r.	Stan na koniec 2019 r.	Wzrost /spadek w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.
Gimnazjalne i poniżej	25%	25,3%	0,3 pkt proc.
Zasadnicze zawodowe	25,8%	24,3%	-1,5 pkt proc.
Średnie ogólnokształcące	13,3%	12,5%	-0,8 pkt proc.
Policealne i średnie zawodowe	21,6%	22,1%	0,5 pkt proc.
Wyższe	14,3%	15,8%	1,5 pkt proc.

Źródło: PUP w Belchatowie

3.3.2. BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU

Od lat obserwujemy sukcesywny spadek odsetka osób bezrobotnych do 25 roku życia. Na koniec 2016 r. wynosił on 13,2%, podczas gdy na koniec 2019 r. zmniejszył się do 10%. Z kolei udział osób w wieku 35-44 lata zwiększył się z 23,3% na koniec 2016 r. do 28,6% na koniec 2019 r.

Wykres 5. Bezrobotni według wieku. Stan na koniec roku.

źródło: PUP w Belchatowie

Na koniec 2019 r. najliczniejszą grupą wiekową bezrobotnych, niezmiennie od lat, były osoby w wieku 25-34 lata i stanowiły one 29,1% zarejestrowanych, najmniej liczną osoby powyżej 60 roku życia. W ostatnim roku, największe zmiany odnotowano w udziale procentowym osób w wieku 35-44 lata – wzrost odsetka o 1 pkt procentowy oraz osób w wieku 55-59 lat – spadek odsetka o 1 pkt procentowy. Szczegółowe dane przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Zmiany w strukturze wiekowej bezrobotnych powiatu bełchatowskiego- stan na koniec 2019 r. w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.

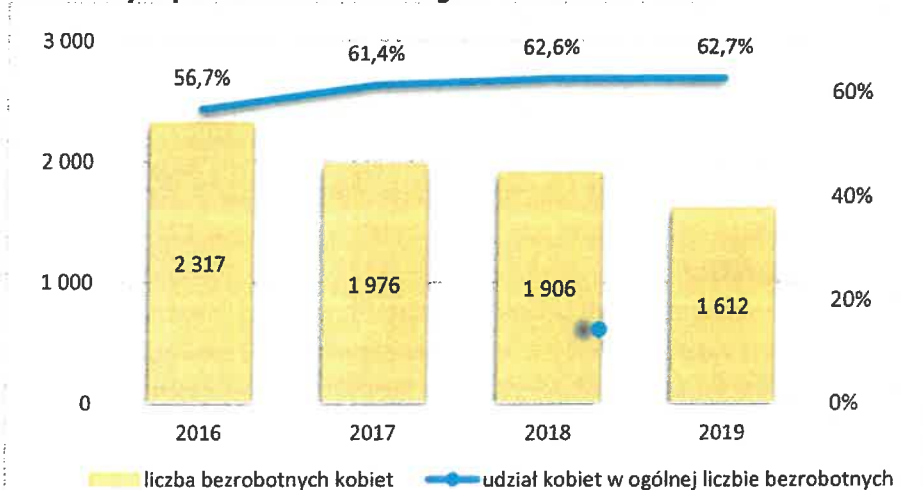
Wiek	Stan na koniec 2018 r.	Stan na koniec 2019 r.	Wzrost /spadek w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.
18-24 lata	10,6%	10%	-0,6 pkt proc.
25-34 lata	28,4%	29,1%	0,7 pkt proc.
35-44 lata	27,6%	28,6%	1 pkt proc.
45-54 lata	16,2%	16,3%	0,1 pkt proc.
55-59 lat	12,1%	11,1%	-1 pkt proc.
powyżej 60 roku życia	5,1%	4,9%	-0,2 pkt proc.

źródło: PUP w Bełchatowie

3.3.3. BEZROBOTNE KOBIETY

Na koniec 2019 r. w rejestrze bezrobotnych figurowało 1 612 kobiet. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 62,7% i był wyższy o 0,1 pkt procentowego od wyliczonego na koniec 2018 roku, natomiast w porównaniu z końcem roku 2016 zwiększył się o 6 pkt procentowych.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych kobiet i ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych powiatu bełchatowskiego w latach 2016 - 2019

źródło: PUP w Bełchatowie

Jak wynika z danych przedstawionych na wykresie, kobiety stanowią liczniejszą grupę bezrobotnych niż mężczyźni. Jest to tendencja obserwowana w naszym powiecie od lat.

Może mieć na to wpływ funkcjonowanie tradycyjnego modelu rodziny, gdzie zarobki męża pozwalały na utrzymanie rodziny. Nawet jeśli w tej chwili kobiety chcą powrócić na rynek pracy, okazuje się to trudne ze względu na dezaktualizację ich kwalifikacji zawodowych. Na wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet w dużej mierze ma również wpływ zmaskulinizowany rynek pracy oraz zmniejszona presja do podjęcia zatrudnienia wynikająca z dużych transferów socjalnych.

Na koniec 2019 r., podobnie jak rok wcześniej, jednostką samorządową o najwyższym wskaźniku feminizacji bezrobotnych była gmina Rusiec - 68,4% kobiet. Wskaźnik ten przewyższał o 5,7 punktu procentowego udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie bełchatowskim. Najniższy odsetek kobiet odnotowano wśród bezrobotnych gminy miejsko-wiejskiej Żelów (54%). Największe zmiany w ostatnim roku odnotowano w gminie Kleszczów - wzrost odsetka kobiet o 9,9 pkt procentowego.

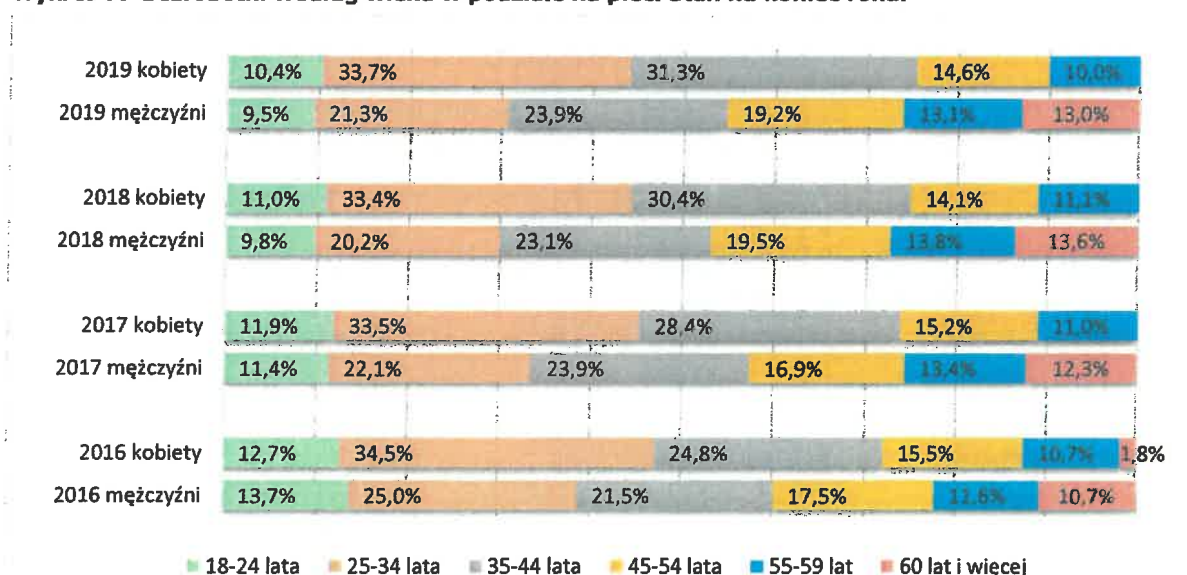
Tabela 8. Liczba bezrobotnych kobiet i ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych z poszczególnych jednostek samorządowych powiatu bełchatowskiego.

JEDNOSTKI SAMORZĄDOWE	Stan na 31.12.2016 r.		Stan na 31.12.2017 r.		Stan na 31.12.2018 r.		Stan na 31.12.2019 r.	
	liczba	Udział *	liczba	Udział *	liczba	Udział *	liczba	Udział *
GMINA MIEJSKA BEŁCHATÓW	1 147	60	993	65,2	957	66,6	766	66,6
GMINA BEŁCHATÓW	203	58,8	172	62,8	167	62,8	146	67,6
GMINA DRUŻBICE	97	53,9	63	51,2	74	64,3	62	57,9
GMINA KLESZCZÓW	76	55,9	73	62,9	46	56,8	64	66,7
GMINA KLUKI	86	58,5	64	60,4	65	60,2	53	63,1
GMINA RUSIEC	80	61,1	78	72,2	73	70,9	54	68,4
GMINA SZCZERCÓW	160	57,6	135	60,5	124	59,3	106	62,7
GMINA miejsko-wiejska ŻELÓW	468	48,8	398	53,4	400	55	361	54
POWIAT BEŁCHATOWSKI	2 317	56,7	1 976	61,4	1 906	62,6	1 612	62,7

Źródło: PUP w Bełchatowie

*) udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych z danej jednostki samorządowej

Wykres 7. Bezrobotni według wieku w podziale na płeć. Stan na koniec roku.

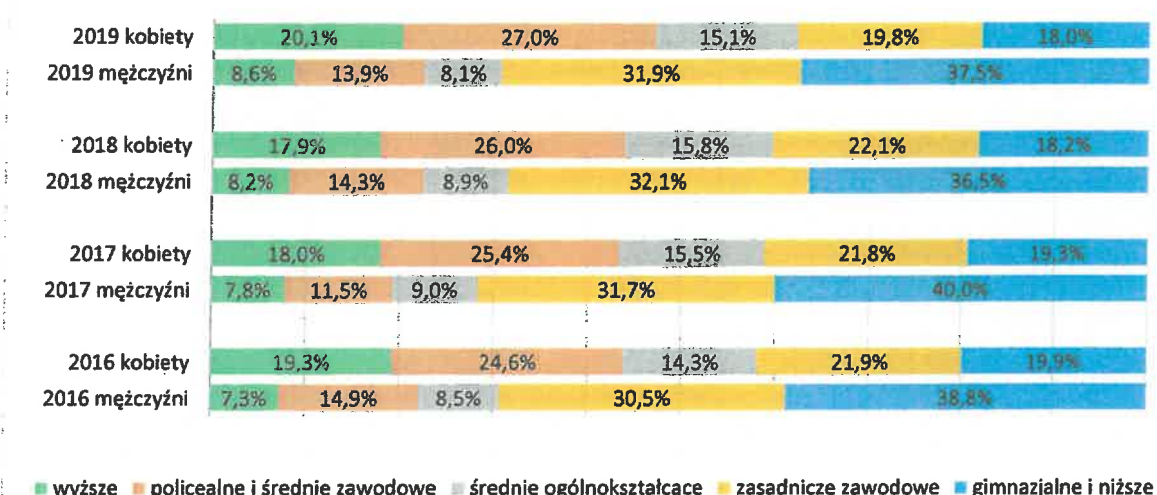

Źródło: PUP w Bełchatowie

Od lat najliczniej reprezentowaną kategorią wiekową bezrobotnych kobiet są osoby w wieku 25-34 lata. Drugą co do liczebności grupą kobiet są osoby w wieku 35-44 lata. Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił

wzrost ich odsetka o 6,5 pkt procentowego z 24,8% na koniec 2016 r. do 31,3% na koniec 2019 r. Obydwie te grupy łącznie, na koniec 2019 roku, stanowiły 65% (w przypadku mężczyzn było to 45,2%). Obserwujemy dalsze zmniejszanie się odsetka bezrobotnych kobiet w wieku 18-24 lata. W ostatnim roku zmniejszył się on o 0,6 pkt procentowego i na koniec 2019 r. wyniósł 10,4%. Porównując koniec roku 2016 z końcem roku 2019 widać, że na przestrzeni tych lat wśród kobiet spadek odsetka osób w wieku 18-24 lata był niższy niż wśród mężczyzn w tej grupie wiekowej i dla kobiet wyniósł 2,3 pkt procentowe, natomiast dla mężczyzn - 4,2 pkt procentowego.

Wykres 8. Bezrobotni według wykształcenia w podziale na płeć. Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Belchatowie

Trwałą tendencją jest wyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym wśród bezrobotnych kobiet niż występujący w zbiorowości bezrobotnych mężczyzn, czy też w ogólnej zbiorowości bezrobotnych powiatu. Z danych przedstawionych na Wykresie 8 wynika, że odsetek osób z wykształceniem wyższym wśród kobiet na koniec 2019 r. był o 11,5 pkt procentowego wyższy niż wśród mężczyzn.

Z kolei osoby o niskich poziomach wykształcenia stanowiły zdecydowanie większy odsetek wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Na koniec 2019 r. wykształceniem gimnazjalnym i niższym legitymowało się 18% bezrobotnych kobiet, natomiast wśród mężczyzn ponad dwukrotnie więcej, bo 37,5%.

Wśród kobiet wciąż istotnym problemem jest zjawisko długotrwałego bezrobocia. Wg stanu na dzień 31.12.2019 r. 55,3% zarejestrowanych kobiet to kobiety długotrwanie bezrobotne, podczas gdy wśród mężczyzn długotrwanie bezrobotni stanowili 43,6%. Porównując te wielkości, szczegółowo przedstawione w Tabeli 9, widzimy, że to właśnie kobiety częściej dotyka problem długotrwałego bezrobocia.

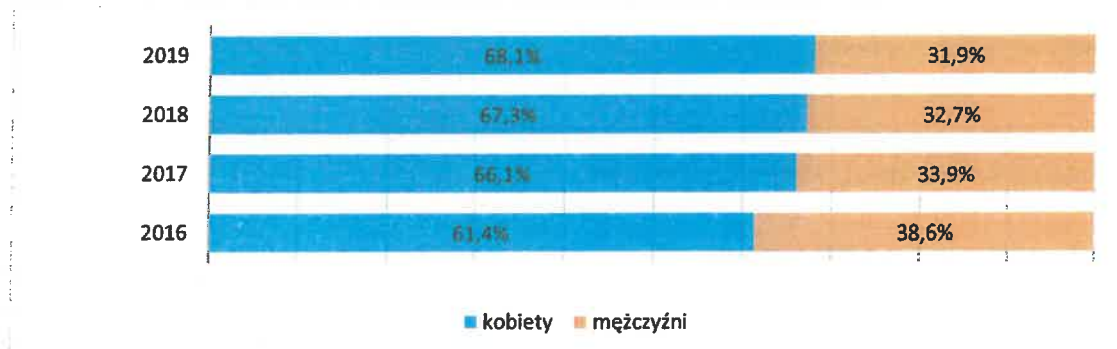
Tabela 9. Udział długotrwanie bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych z uwzględnieniem płci. Stan na koniec roku.

1	kobiety			mężczyźni		
	2	3	4	5	6	7
rok	ogółem	długotrwanie bezrobotne	udział długotrwanie bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie kobiet (kol3/kol2)	ogółem	długotrwanie bezrobotni	udział długotrwanie bezrobotnych mężczyzn w ogólnej liczbie mężczyzn (kol6/kol5)
2016	2 317	1 382	59,6%	1 773	869	49%
2017	1 976	1 156	58,5%	1 242	594	47,8%
2018	1 906	1 049	55%	1 141	509	44,6%
2019	1 612	891	55,3%	958	418	43,6%

Źródło: PUP w Belchatowie

Jest to szczególnie widoczne, kiedy przyjrzymy się innej mierze – wskaźnikowi udziału kobiet długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób długotrwale bezrobotnych. Analizując ten wskaźnik przedstawiony na Wykresie 9 widzimy, że wśród długotrwale bezrobotnych kobiety stanowią zdecydowanie większy odsetek niż mężczyźni. Porównując proporcje kobiet i mężczyzn w ogólnej populacji bezrobotnych i w populacji długotrwale bezrobotnych widać, że w tym drugim przypadku udział kobiet jest jeszcze większy niż w ogólnej zbiorowości bezrobotnych powiatu. Na koniec 2019 r., udział kobiet w ogólnej populacji bezrobotnych wynosił 62,7%, natomiast udział kobiet wśród długotrwale bezrobotnych aż 68,1%.

Wykres 9. Bezrobotni długotrwale w podziale na płeć. Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Ze względu na utrzymujące się od lat wysokie bezrobocie wśród kobiet w powiecie bełchatowskim w 2016 roku PUP w Bełchatowie zlecił przeprowadzenie badań dotyczących przyczyn bezrobocia kobiet w powiecie bełchatowskim. Poniżej przedstawione zostało podsumowanie raportu z wyników tych badań.

Uwarunkowania bezrobocia kobiet w powiecie bełchatowskim mają charakter złożony. Wynika to stąd, że bezrobotne kobiety nie stanowią grupy jednorodnej. Różnią się stażem pracy i doświadczeniem zawodowym, sytuacją rodzinną czy poziomem motywacji i kapitału społecznego. Można jednak wyróżnić główną grupę przyczyn, które w dużej mierze kształtują lokalne bezrobocie wśród kobiet. Przyczyny te uwzględniają zarówno lokalne konteksty gospodarcze, jak i uwarunkowania kulturowe czy społeczne.

Badanie wykazało, że podstawowym czynnikiem profilującym bezrobocie kobiet w powiecie bełchatowskim jest struktura lokalnego rynku pracy. Jego specyfika (monokultura przemysłowa, słabo rozwinięta sfera usług i handlu) znacząco ogranicza możliwości znalezienia pracy przez bezrobotne. Do zewnętrznych uwarunkowań wysokiego bezrobocia kobiet zaliczono również niską dostępność do opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz niewystarczająco rozwiniętą komunikację transportową funkcjonującą na terenie powiatu, chociaż pierwszy z nich dotyczy bezrobotnych kobiet posiadających dzieci, które wymagają jeszcze opieki. Czynniki te również mają charakter kluczowy, bowiem można przypuszczać, że ich poprawa znacząco przyczyni się do ograniczenia zjawiska bezrobocia wśród kobiet.

Pochodną powyższych uwarunkowań są problemy związane z nierównościami kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Problemy te z kolei związane są z charakterem ofert pracy skierowanych do kobiet (gorzej płatne, mniej atrakcyjne warunki zatrudnienia), widocznym podziałem na zawody typowo damskie i męskie, praktykami dyskryminacyjnymi pracodawców czy silnym wizerunkiem kobiety jako mniej dyspozycyjnego pracownika w porównaniu do mężczyzn. Kolejnym czynnikiem wywołanym występowaniem czynników strukturalnych jest również niski poziom motywacji kobiet do poszukiwania zatrudnienia.

Obok powyższych występują również czynniki o charakterze wspomagającym, których obecność w pewien sposób nasila zjawisko bezrobocia kobiet. Zaliczono do nich program Rodzina 500 Plus oraz obecne rozwiązania w zakresie szkoleń zawodowych dla bezrobotnych. W tym wypadku również należy podkreślić, że pierwszy czynnik odnosi się do tych kobiet, które posiadają dzieci w młodym wieku, wymagające opieki, a więc bezrobotnych młodych matek.

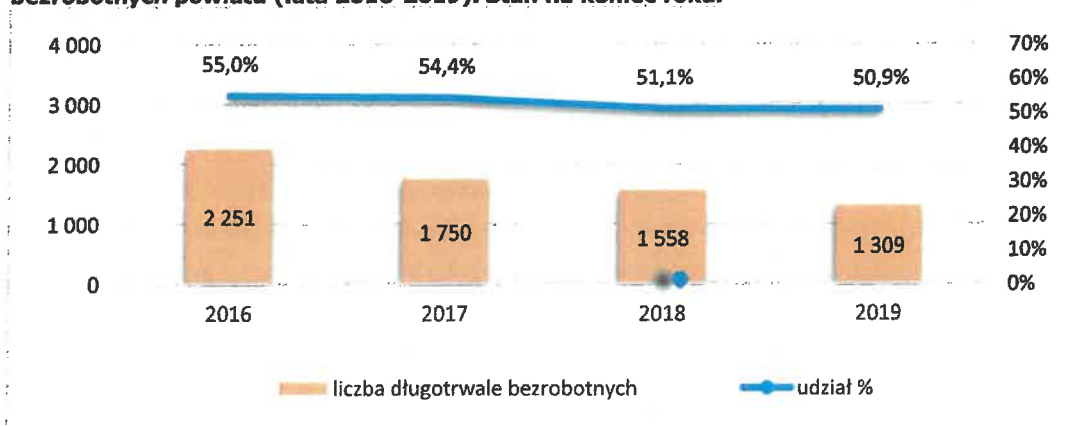
Należy jeszcze raz podkreślić, że to przyczyny strukturalne, a w szczególności warunki panujące na rynku pracy, przede wszystkim kształtują bezrobocie kobiet w powiecie bełchatowskim. Przyczyny indywidualne związane np. z problemami w opiece nad dzieckiem czy niskim poziomem motywacji w poszukiwaniu zatrudnienia stanowią pochodną powyższego czynnika. Z tego względu rozwiązania, które powinny zostać zaproponowane w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet powinny w pierwszej kolejności uwzględniać kontekst gospodarczy. Nie jest to zadanie łatwe, bowiem czynniki strukturalne odnoszą się do całłościowej polityki gospodarczej regionu i są natury makroekonomicznej. Jednakże wspólne i skoordynowane działania, w których zaangażowanych będzie wiele podmiotów, są w stanie wpłynąć na poprawę sytuacji kobiet na rynku pracy.

3.3.4. DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI

Osobami długotrwale bezrobotnymi są, zgodnie z definicją Ustawy, osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Osoby długotrwale bezrobotne są szczególnie zagrożone dezaktualizacją posiadanych kwalifikacji zawodowych. Jest to grupa najbardziej oddalona od rynku pracy, co powoduje, że aktywizacja zawodowa w tej grupie jest czasochłonna, trudna i charakteryzuje się małą efektywnością zatrudnieniową.

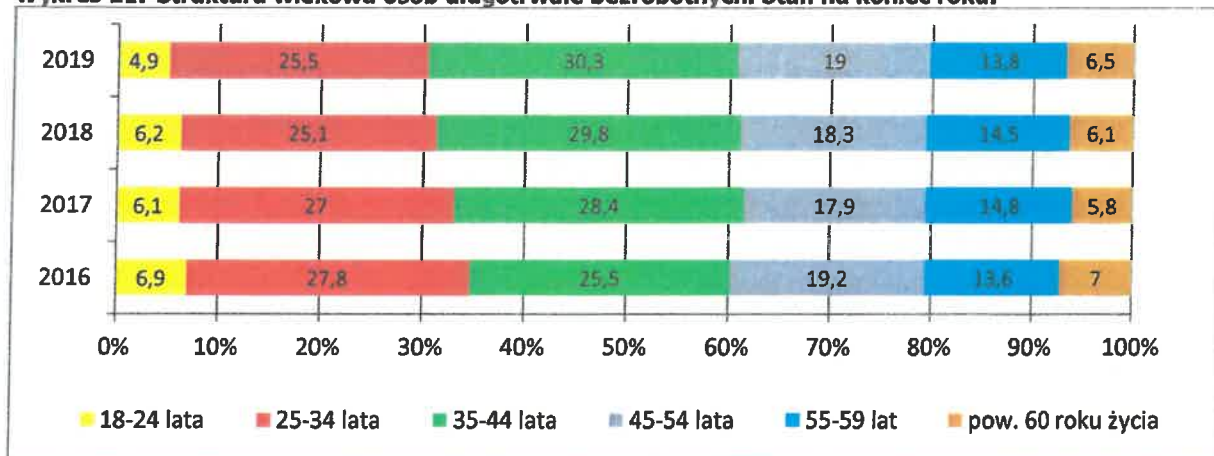
Wykres 10. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych powiatu (lata 2016-2019). Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Na koniec 2019 r. status długotrwale bezrobotnego posiadało 1 309 osób. Mimo dalszego spadku ich odsetka, bezrobocie długotrwale wciąż pozostaje poważnym problemem naszego powiatu. Zjawisko to występuje we wszystkich grupach wiekowych bezrobotnych. Na koniec 2019 r., najliczniejszą grupą wiekową spośród osób długotrwale bezrobotnych były osoby w wieku 35-44 lata (30,3%), podczas gdy wśród całej populacji bezrobotnych powiatu najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata. Szczegółowo strukturę wiekową osób długotrwale bezrobotnych w latach 2016-2019 przedstawia Wykres 11.

Wykres 11. Struktura wiekowa osób długotrwale bezrobotnych. Stan na koniec roku.

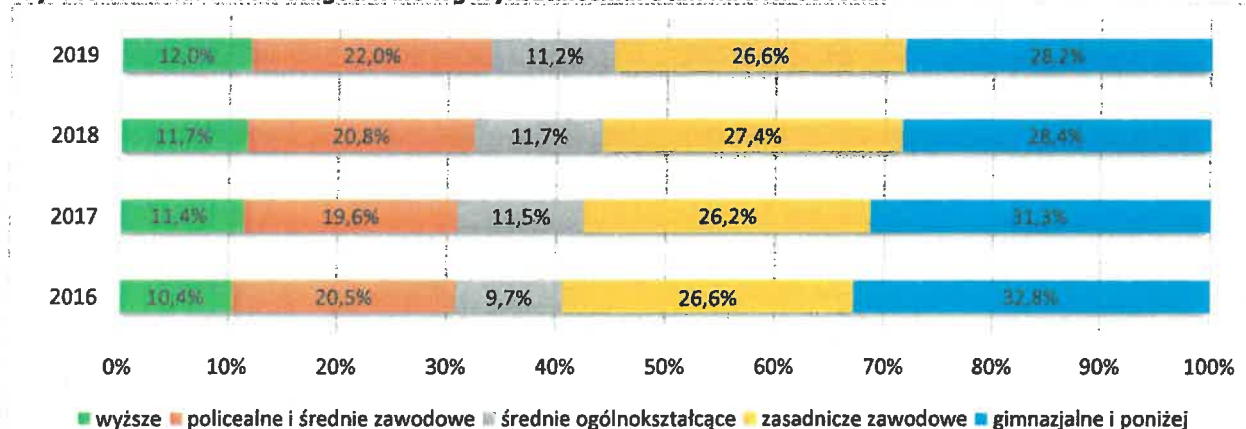
Źródło: PUP w Belchatowie

Tabela 10. Struktura wiekowa długotrwale bezrobotnych w porównaniu ze strukturą wiekową całej populacji bezrobotnych powiatu belchatowskiego. Stan na dzień 31.12.2019 r.

Wiek	Bezrobotni ogółem	Długotrwale bezrobotni	Różnica (wart. bezwzgl.)
18-24 lata	10%	4,9%	5,1 pkt proc.
25-34 lata	29,1%	25,5%	3,6 pkt proc.
35-44 lata	28,6%	30,3%	1,7 pkt proc.
45-54 lata	16,3%	19%	2,7 pkt proc.
55-59 lat	11,1%	13,8%	2,7 pkt proc.
powyżej 60 roku życia	4,9%	6,5%	1,6 pkt proc.

Źródło: PUP w Belchatowie

Porównując rozkład wiekowy wśród całej populacji bezrobotnych i wśród długotrwale bezrobotnych widać, że największa różnica występuje w przypadku osób w wieku 18-24 lata. Wśród długotrwale bezrobotnych ich odsetek jest o 5,1 pkt procentowego niższy niż w całej populacji bezrobotnych powiatu. Korzystnie wypada tu również grupa osób w wieku 25-34 lata (o 3,6 pkt procentowego mniej niż w całej populacji bezrobotnych). Jest to związane z większą mobilnością i elastycznością zawodową tych grup wiekowych. W przypadku pozostałych grup, są one nadreprezentowane wśród długotrwale bezrobotnych: dla osób w wieku 35-44 lata - różnica wynosi 1,7 pkt procentowego, dla osób w wieku 45-54 lata 2,7 pkt procentowego, dla osób w wieku 55-59 lat 2,7 pkt procentowego, dla osób powyżej 60 roku życia różnica ta wynosi 1,6 pkt procentowego.

Wykres 12. Bezrobotni długotrwale wg wykształcenia. Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Belchatowie

Na koniec 2019 r. największa grupa długotrwale bezrobotnych, podobnie jak w latach poprzednich, posiadała wykształcenie gimnazjalne i niższe (28,2%), kolejną grupą były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,6%) oraz policealnym i średnim zawodowym (22%). Znacznie mniej licznie reprezentowane były dwie pozostałe grupy: bezrobotni z wykształceniem wyższym (12%) oraz średnim ogólnokształcącym (11,2%). Podobne proporcje w strukturze wykształcenia długotrwale bezrobotnych utrzymują się od lat.

Na koniec 2019 r., spośród 157 osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem wyższym 15,3% stanowili mężczyźni, a aż 84,7% kobiety.

3.3.5. BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA

Według stanu na koniec 2019 r. udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bełchatowie ukształtował się na poziomie 10% (258 osób), z których 64,7% stanowiły kobiety. Na przestrzeni roku 2019 r. nastąpił spadek liczby bezrobotnych z tej grupy wiekowej o 64 osoby (0,6 pkt procentowego). Z kolei w porównaniu z końcem roku 2016 liczba bezrobotnych do 25 roku życia zmniejszyła się o 280 osób, a ich odsetek o 3,2 pkt procentowego. Szczegółowe dane obrazuje Wykres 13.

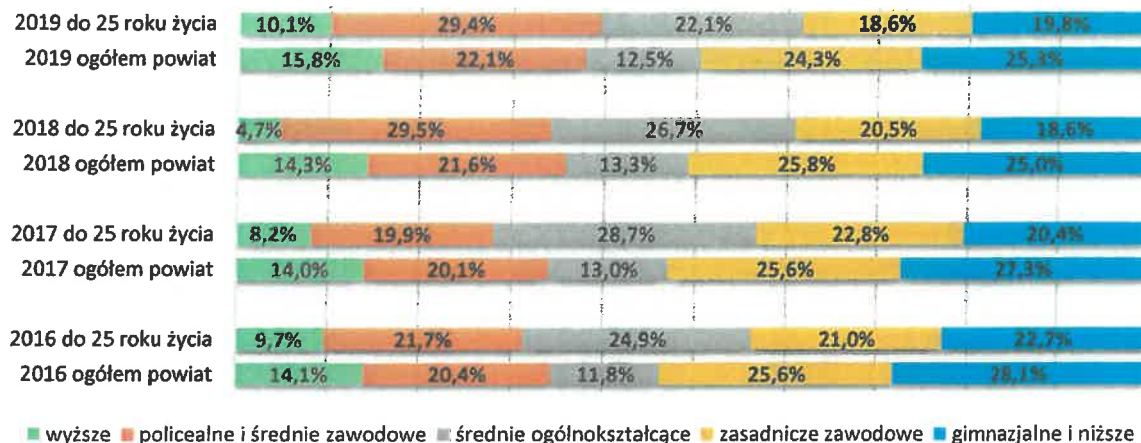
Wykres 13. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych do 25 roku życia i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych powiatu (lata 2016-2019). Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Największą zmianę w strukturze wykształcenia bezrobotnych do 25 roku życia w ostatnim roku odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (wzrost na przestrzeni roku o 5,4 pkt procentowego). Na przestrzeni roku 2019 r. zwiększył się również odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. W przypadku pozostałych grup odnotowano spadek odsetka, największy dla osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Szczegółowe dane przedstawia Wykres 14.

Na koniec roku 2019 odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób do 25 roku życia wyniósł 24,8% i w porównaniu z końcem roku 2018 zmniejszył się o 5 pkt procentowych (koniec 2016 r. – 28,6%, koniec 2017 r. – 28,1%, koniec 2018 r. – 29,8%). Jest on znacznie niższy niż odsetek długotrwale bezrobotnych w całej populacji bezrobotnych powiatu. Dla porównania - wśród całej populacji bezrobotnych udział długotrwale bezrobotnych wynosił odpowiednio: 2016 r. – 55%, 2017 r. – 54,4%, 2018 r. – 51,1%, 2019 r. – 50,9%. Na koniec 2019 r. różnica dla tego wskaźnika między całą populacją bezrobotnych, a bezrobotnymi do 25 roku życia wynosiła 26,1 pkt procentowego (na koniec 2018 r. – 21,3 pkt procentowego).

Wykres 14. Bezrobotni do 25 roku życia wg wykształcenia. Stan na dzień 31.12

Źródło: PUP w Bełchatowie

3.3.6. BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

Bezrobotni po 50 roku życia są w relatywnie gorszej sytuacji na rynku pracy. Utrata pracy w tym wieku w sposób szczególny obniża poczucie własnej wartości, a w konsekwencji motywację do poszukiwania pracy, przekwalifikowania się, czy też podejmowania nauki. Trudną sytuację pogłębia niższy poziom wykształcenia niż w pozostałych kategoriach wiekowych bezrobotnych, trudności w dostosowywaniu się do nowych technologii, jak również podejście pracodawców.

Na koniec roku 2019 w rejestrach bezrobotnych pozostawały 602 osoby powyżej 50 roku życia. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 23,4% (spadek o 1,9 pkt procentowego w stosunku do roku 2018 i o 2,1 pkt procentowego w porównaniu z rokiem 2016). Wśród osób powyżej 50 roku życia kobiety stanowiły 44,9% (grudzień 2018 r. – 45,8%).

Na dzień 31.12.2019 r. prawo do zasiłku w tej grupie wiekowej posiadało 18,3% (koniec 2018 r. – 20,9%). Ich odsetek był o 2,3 pkt procentowego wyższy niż odsetek zasiłkobiorców w całej populacji bezrobotnych.

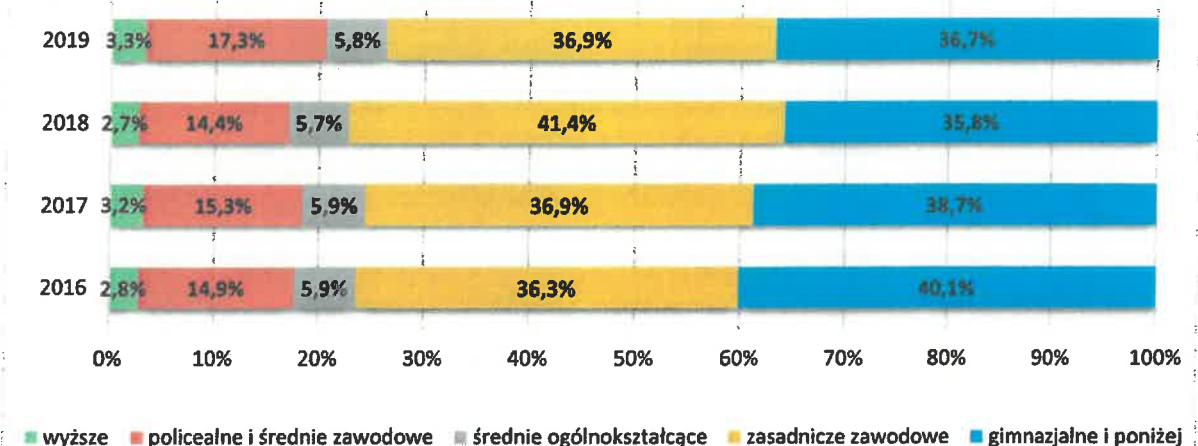
Wykres 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych powiatu (lata 2016-2019). Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Wśród bezrobotnych w tej grupie wiekowej, na koniec 2019 r. najliczniej reprezentowane były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (36,9%) oraz gimnazjalnym i niższym (36,7%). Obydwie grupy stanowiły łącznie blisko trzy czwarte tej zbiorowości (73,6%). Najmniej osób posiadało wykształcenie wyższe, bo tylko 3,3%. Atutem osób powyżej 50 roku życia może być długoletni staż

pracy, a tym samym zdobyte doświadczenie zawodowe. Na koniec 2019 r., 34,9% osób po 50 roku życia posiadało staż pracy powyżej 20 lat, bez stażu było ich 3,3%.

Wykres 16. Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg wykształcenia. Stan na koniec roku.

Źródło: PUP w Bełchatowie

Wśród osób powyżej 50 roku życia, odsetek osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy na koniec roku 2019 wyniósł 31,1% i w porównaniu z końcem roku 2018 zwiększył się o 0,6 pkt procentowego (2016 r. - 39,2%, 2017 r. - 34,4%, 2018 r. - 30,5%).

3.4. Napływy i odpływy z bezrobocia

Na przestrzeni lat 2016-2019 napływ do rejestru osób bezrobotnych był każdego roku niższy niż odpływ z rejestru. W efekcie przyniosło to spadek liczby bezrobotnych z 4 090 (koniec 2016 r.) do 2 570 osób (koniec 2019 r.) W przypadku przynajmniej połowy osób zdjętych z ewidencji były to podjęcia pracy. W 2016 r. stanowiły one 52,8%, w 2017 – 50%, w 2018 r. – 54,2%, w 2019 r. – 55,1%. Szczegółowo liczbę rejestracji i wyłączeń z ewidencji przedstawia *Tabela 11*.

Tabela 11. Liczba osób zarejestrowanych i wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych PUP w Bełchatowie w latach 2016-2019.

Rok/ Miesiąc	„Napływ” bezrobotnych				„Odpływ” bezrobotnych			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Styczeń	768	631	542	507	391	389	352	357
Luty	626	461	346	381	522	397	342	337
Marzec	625	503	393	347	882	746	601	474
Kwiecień	537	422	375	308	889	731	458	434
Maj	423	380	328	324	672	558	441	409
Czerwiec	463	370	392	269	675	596	433	375
Lipiec	498	409	417	394	571	476	480	471
Sierpień	470	477	450	334	539	459	432	396
Wrzesień	602	564	491	391	735	631	432	480
Październik	636	543	427	397	654	739	450	397
Listopad	536	435	390	324	554	430	323	342
Grudzień	656	530	352	316	496	445	330	297
Razem	6 840	5 725	4 903	4 292	7 580	6 597	5 074	4 769

Źródło: PUP w Bełchatowie

Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w ostatnim roku wzrósł odsetek podjęć pracy niesubsydiowanej. W 2018 r. wynosił on 81,7% wszystkich podjęć pracy, a w 2019 r. wzrósł do 87,1%.

Ponadto zmniejszyła się liczba osób wyłączanych z ewidencji z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. Część z osób wyłączanych z tego tytułu podejmuje pracę, lecz nie zgłasza tego faktu w urządzie pracy. Ponadto zmniejsza się liczba osób wyłączanych z ewidencji z powodu odmowy przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy. Może to świadczyć o tym, iż osoby, do których kierowane jest wsparcie nie rejestrują się jedynie w celu uzyskania prawa do świadczeń zdrowotnych lub świadczeń z pomocy społecznej, lecz naprawdę są zainteresowane pracą. Szczegółowo liczbę i przyczyny wyłączeń z ewidencji w latach 2016-2019 przedstawia Tabela 12.

Tabela 12. Wyłączenia z ewidencji bezrobotnych w latach 2016-2019

				2016 rok		2017 rok		2018 rok		2019 rok		
				ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
wyłączenia ogółem				7580	3851	6597	3325	5074	2682	4769	2569	
z tego z powodu	podjęcia pracy			4006	2148	3297	1712	2748	1529	2627	1466	
	w tym	podjęcia pracy niesubsydiowanej		3340	1838	2603	1399	2400	1363	2289	1318	
		podjęcia pracy subsydiowanej		666	310	694	313	348	166	338	148	
		z tego	prac interwencyjnych		124	80	145	84	63	39	69	43
			robót publicznych		25	13	23	11	10	4	16	7
			podjęcia działalności gospodarczej		169	60	151	71	111	54	134	47
			w tym w ramach bonu na zasiedlenie		0	0	0	0	2	0	0	0
			podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego		144	54	164	48	88	26	67	30
			podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie		37	20	25	11	15	12	33	15
			podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia		28	17	32	12	9	8	6	3
			inne		139	66	154	76	52	23	13	3
	rozpoczęcia szkolenia (w tym w ramach bonu szkoleniowego)			64	8	81	46	36	9	33	8	
	rozpoczęcia stażu (w tym w ramach bonu stażowego)			512	375	576	398	362	269	237	164	
	rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych			1	1	1	1	0	0	1	0	
	rozpoczęcia prac społecznie użytecznych (w tym w ramach PAI)			168	133	192	133	79	49	72	51	
	odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI			199	80	256	84	142	50	107	42	
	nie potwierdzenia gotowości do pracy			1747	606	1436	529	1088	410	1050	413	
	dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego			360	244	289	193	243	169	261	210	
	podjęcia nauki			12	11	14	7	8	3	7	2	
	osiągnięcia wieku emerytalnego			55	42	124	71	67	45	82	48	
	nabycia praw emerytalnych lub rentowych			62	19	42	13	27	8	20	6	
	nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego			185	107	83	53	55	38	51	39	
	innych			209	77	206	85	219	103	221	120	

źródło: PUP w Bełchatowie

4. Kompetencje w zakresie przeciwdziałania bezrobociu

Do zakresu działania powiatu (ustawa z dnia 05.06.1998 r. o samorządzie powiatowym – tekst jednolity: Dz. U. 2020.920) należy między innymi przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy. Kompetencje w zakresie przeciwdziałania bezrobociu leżące w gestii starosty określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz.U. 2019.1482 ze zmianami). Do kompetencji starosty należą również zadania wynikające z innych ustaw, między innymi o pomocy społecznej oraz o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

4.1. Powiatowy Urząd Pracy w Belchatowie – zadania

Powiatowy urząd pracy jest jednostką organizacyjną powiatu, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Urząd działa na podstawie ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2019.1482 ze zmianami). Powiatowy urząd pracy wykonuje zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy, które szczegółowo zostały określone w art. 9 ust. 1 ww. ustawy.

Przy realizacji zadań urząd pracy współdziała z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, instytucjami szkoleniowymi, organizacjami związków zawodowych, organizacjami pracodawców, instytucjami dialogu społecznego, instytucjami partnerstwa lokalnego oraz agencjami zatrudnienia.

4.2. Powiatowa Rada Rynku Pracy

Powiatowe rady rynku pracy są organami opiniodawczo-doradczymi starosty w sprawach polityki rynku pracy.

Do zakresu działania powiatowych rad rynku pracy należy w szczególności:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w powiecie zasobów ludzkich;
- ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy;
- opiniowanie propozycji podziału środków Funduszu Pracy;
- opiniowanie w sprawach dotyczących kierunków kształcenia,
- ocenianie okresowych sprawozdań z działalności PUP oraz przedstawianie wojewódzkiej radzie rynku pracy okresowych sprawozdań i wniosków w sprawach zatrudnienia;
- delegowanie przedstawicieli do komisji konkursowej dokonującej wyboru kandydata na stanowisko dyrektora powiatowego urzędu pracy;
- opiniowanie wniosków o odwołanie dyrektora powiatowego urzędu pracy;
- współpraca z powiatowymi radami dialogu społecznego, w szczególności w zakresie inicjowania programów i partnerstwa na rzecz wzrostu zatrudnienia i rozwoju rynku pracy;
- opiniowanie celowości realizacji programów specjalnych;
- opiniowanie celowości realizacji Programu Aktywizacja i Integracja.

W skład powiatowej rady rynku pracy wchodzi osoby powoływane przez starostę spośród działających na terenie powiatu terenowych struktur każdej organizacji związkowej i organizacji pracodawców, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, społeczno-zawodowych organizacji rolników, w tym związków zawodowych rolników indywidualnych i izb rolniczych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się statutowo problematyką rynku pracy.

Kadencja rad rynku pracy trwa 4 lata.

5. Działania PUP w Bełchatowie podejmowane w celu ograniczenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków

Celem aktywnej polityki rynku pracy jest zmniejszenie rozmiarów bezrobocia poprzez aktywizację zawodową bezrobotnych, podnoszenie ich zdolności do podjęcia pracy, stałą weryfikację gotowości do zatrudnienia osób zarejestrowanych w urzędzie pracy i wsparcie ich instrumentami rynku pracy.

Tabela 13. Efektywność zatrudnieniowa i kosztowa podstawowych form aktywizacji w powiatowych urzędach pracy województwa łódzkiego w latach 2016 - 2019 r.

POLSKA WOJEWÓDZTWO POWIAT	2016 r.		2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (w %)	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (w zł)	EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (w %)	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (w zł)	EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (w %)	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (w zł)	EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (w %)	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (w zł)
POLSKA	78,74	11 291,09	81,98	11 520,54	84,96	10 286,42	85,52	10 154,30
WOJ. ŁÓDZKIE	81,06	12 796,05	83,80	13 023,07	86,34	10 510,06	xxxxxx	xxxxxxxxxx
PUP w Bełchatowie	87,55	11 239,41	88,65	13 475,47	91,44	11 076,74	91,99	12 059,76
PUP w Kutnie	67,81	14 922,40	71,14	14 426,59	78,79	13 728,73	78,39	14 146,39
PUP w Łasku	81,02	9 961,10	83,46	9 440,53	84,80	9 980,78	86,72	10 633,33
PUP w Łęczycy	86,50	10 815,21	86,13	12 706,24	85,07	11 134,95	82,50	10 296,64
PUP w Łowiczu	85,68	9 326,25	91,86	10 978,19	91,14	7 900,92	88,10	9 168,14
PUP Łódź Wschód	75,95	10 760,97	74,97	10 221,89	85,20	10 417,65	88,51	11 320,06
PUP w Opocznie	85,45	8 531,82	92,79	8 348,45	95,55	7 362,95	93,66	9 744,84
PUP w Pabianicach	83,80	13 755,91	84,15	12 484,21	85,45	10 009,15	85,10	11 016,01
PUP w Pączynie	91,06	9 087,64	90,60	9 465,93	91,15	8 490,74	93,46	8 183,59
PUP w Piotrkowie Trybunalskim	84,73	10 137,83	87,17	11 826,16	91,03	8 244,36	91,77	8 491,82
PUP w Poddębicach	78,85	10 495,12	82,66	10 732,15	85,71	8 886,62	85,46	10 381,94
PUP w Radomsku	90,35	16 004,80	92,80	13 708,05	88,38	12 162,91	92,76	10 549,92
PUP w Rawie Mazowieckiej	81,08	10 826,53	79,40	12 902,92	85,58	12 008,06	89,94	9 259,42
PUP w Sieradzu	78,84	11 578,48	80,56	12 624,34	74,54	9 976,60	78,47	11 217,09
PUP w Tomaszowie Mazowieckim	78,91	10 355,48	86,17	10 263,44	89,10	7 733,55	90,51	9 399,51
PUP w Wieluniu	93,30	10 716,82	95,19	11 426,84	94,32	7 915,83	93,28	8 908,26
PUP w Wieruszowie	91,54	8 797,74	90,38	9 682,93	93,41	8 256,69	91,88	8 139,78
PUP w Zduńskiej Woli	81,71	11 097,97	86,56	10 555,03	88,61	7 721,48	88,20	10 392,46
PUP w Zgierzu	81,42	12 287,03	81,13	14 111,84	84,36	11 740,97	85,70	10 337,44
PUP w Brzezinach	85,54	11 856,73	86,92	11 187,50	87,76	11 902,39	85,81	11 583,08
PUP w Łodzi	73,39	21 295,52	77,22	19 993,98	81,97	14 761,24	80,62	18 729,69
PUP w Skierniewicach	81,92	11 807,75	85,82	11 334,33	88,54	9 744,87	93,25	10 170,28

Zródło:MRPIPS

Od 2013 r., na stronie Publicznych Służb Zatrudnienia zamieszczane jest opracowanie dotyczące efektywności podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej za rok poprzedzający zamieszczenie raportu. Począwszy od 2014 r. wskaźniki te mają wpływ na ocenę poszczególnych powiatów i wysokość przyznawanych środków.

Efektywność zatrudnieniowa dla powiatu bełchatowskiego była wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej, co świadczy o trafnym dedykowaniu środków finansowych będących w dyspozycji PUP w Bełchatowie.

Analizując Tabelę 13 pod kątem efektywności kosztowej zwraca uwagę fakt, że w porównaniu ze średnią krajową, czy od 2017 r. również wojewódzką, w naszym powiecie ten wskaźnik jest wyższy. Na jego wysokość mają wpływ środki corocznie przeznaczane na dofinansowanie działalności gospodarczej. Na początku 2020 roku Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie ukończył raport (opracowanie własne) pod nazwą *Dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej - ocena skuteczności instrumentu aktywizacji zawodowej na przykładzie PUP w Bełchatowie*.

Celem tego badania była próba oceny skuteczności tego instrumentu rynku pracy w latach 2004-2019. Poniżej przytoczone zostały fragmenty tego opracowania dotyczące lat 2016-2018:

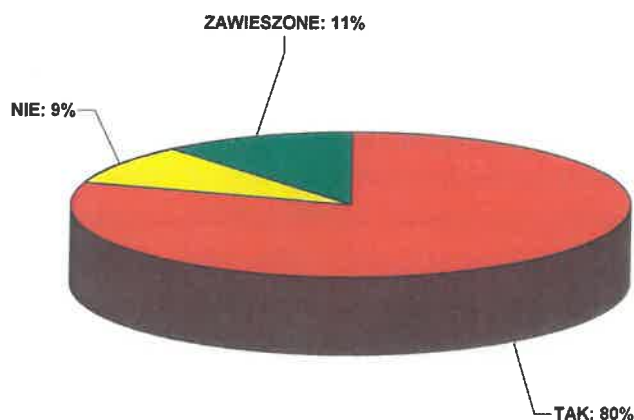
Jak wynika z badania przeprowadzonego przez PARP (Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce", Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2019), analiza danych dotyczących liczby polskich mikroprzedsiębiorstw w latach 2008-2017 pokazuje rosnący trend w tym obszarze. Po zauważalnym spadku liczebności w 2009 r., w kolejnych latach nastąpił ich wzrost i w roku 2017 była ona wyższa o 12% w porównaniu z rokiem 2008. Największe procentowo wzrosty liczby mikrofirm miały miejsce w latach 2014-2016 (o 4,2% r/r w latach 2014 i 2015, o 5,4% r/r w roku 2016). W 2017 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 3,5%. W 2018 r. w Polsce zarejestrowano 393 tys. nowych podmiotów, a wykreślono 332 tys. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba nowo powstałych przedsiębiorstw wzrosła o 8,7%, natomiast zlikwidowanych – o 15,6%. Liczba firm zarejestrowanych w 2017 r. była o blisko 24% wyższa niż w 2008 r. Na przestrzeni lat 2008-2018 liczba przedsiębiorstw nowo powstałych była (poza latami 2009 i 2011) wyższa niż zlikwidowanych. Przy czym, choć obie kategorie wykazywały tendencje wzrostowe, to liczba przedsiębiorstw wyrejestrowanych rosła szybciej w porównaniu z liczbą nowo powstałych firm (w 2018 r. była o ponad 35% wyższa niż w 2008 r.).

Wpływ na sytuację na rynku pracy miało również spowolnienie wzrostu gospodarczego w 2016 r., a następnie poprawa koniunktury w 2017 r. Jednak dane sygnałowe wskazują również na pogorszenie sytuacji w 2018 r. W ostatnich latach obniżył się poziom bezrobocia rejestrowanego, wzrosła liczba ofert pracy w urzędach pracy, wzrósł wskaźnik zatrudnienia.

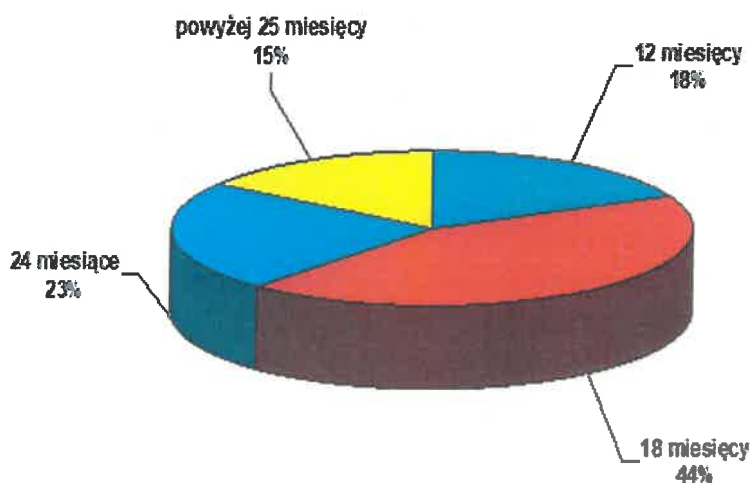
Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie w okresie 3 lat dofinansował łącznie 427 nowopowstałych podmiotów gospodarczych, z czego 80% jest nadal aktywna...

...Spośród 427 podmiotów gospodarczych powstałych w latach 2016-2018, swoje firmy nadal prowadzi 341 przedsiębiorców, 39 zostało zamkniętych, a 47 jest zawieszonych...

...Przeżywalność firm w latach 2016-2018...

...Długość prowadzenia działalności w przypadku podmiotów zamkniętych...

...Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dotacji udzielonych przez PUP w Bełchatowie w latach 2016-2018 wyniósł 98,4%, a kosztowej 21.903,67 zł...

Efektywność zatrudnieniowa:

98,4%

Efektywność kosztowa:

21.903,67 zł

...Współpraca przedsiębiorców z PUP w Bełchatowie po rozliczeniu z dotacji

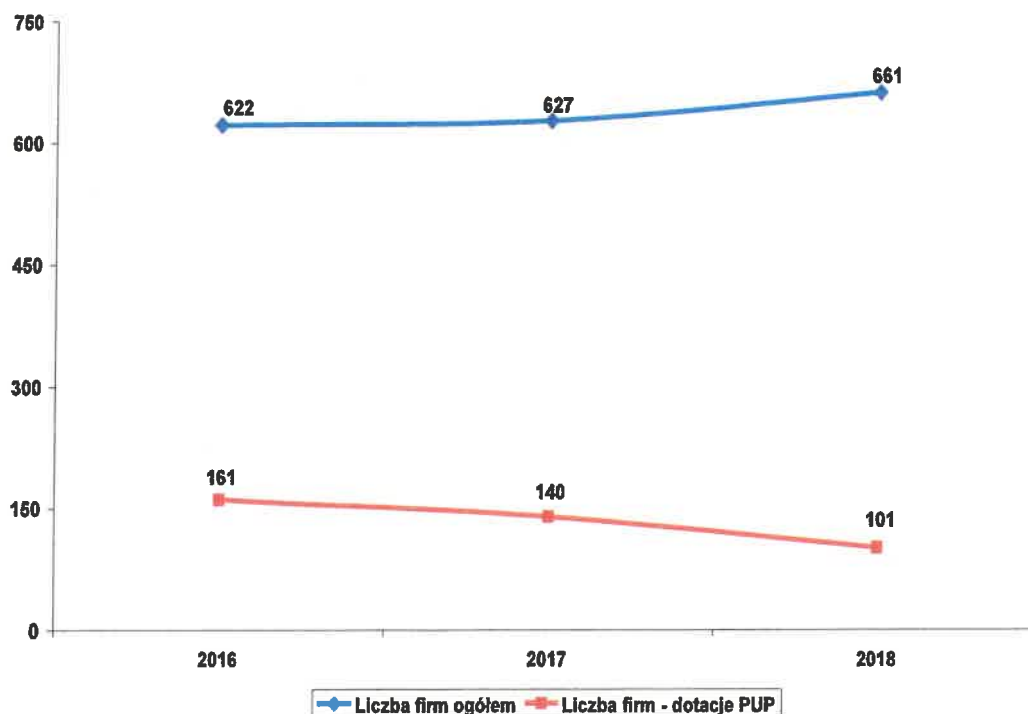
Osoby, które otrzymały dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej i nadal ją prowadzą mogą aplikować o inne środki przeznaczone na aktywizację. Zgodnie z przyjętymi przez Powiatową Radę Rynku Pracy zasadami, możliwe jest to po pierwszych 12 miesiącach od rozpoczęcia działalności gospodarczej i po rozliczeniu się z warunków umowy o dofinansowanie. Z takiego wsparcia skorzystało 24 przedsiębiorców, którzy jako bezrobotni otrzymali dotacje w latach 2016-2018. Zawarto łącznie 34 umowy na subsydiowane miejsca pracy. Najczęściej zawierane to: umowy o refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, prace interwencyjne oraz staże...

...Firmy powstałe w pow. bełchatowskim, w tym przy wsparciu środków publicznych

W latach 2016-2018 w powiecie bełchatowskim powstało 1.910 podmiotów gospodarczych, z czego ponad 1/5 przy wsparciu PUP w Bełchatowie. Wśród ogółu nowopowstających firm widoczny jest ich niewielki wzrost. Odwrotnie przedstawia się sytuacja wśród firm, założonych przy wsparciu urzędu, gdzie odnotowano spadek uruchamianych działalności. Najwięcej firm w powiecie bełchatowskim powstało w roku 2018, ale najmniej przy wsparciu dotacji (15,3%). Rok 2016 zapoczątkował tendencję zwyżkową w ogóle zakładanych przedsiębiorstwach i jednocześnie był to rok, gdzie powstało najwięcej działalności przy wsparciu środków publicznych (25,9%).

Wpływ środków publicznych, których dysponentem jest urząd pracy na kreowanie lokalnej przedsiębiorczości pokazuje poniższy wykres....

... Liczba firm powstałych ogółem i przy wsparciu z PUP w Bełchatowie.

Tabela 14. Wydatki Funduszu Pracy, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego i Programy Specjalne. Zgodnie z Załącznikiem 1 do sprawozdania MRPIPS-02

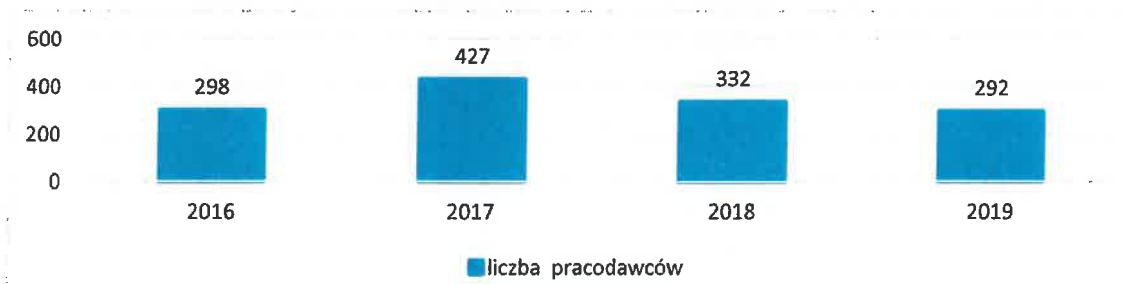
ROK	Wydatki Funduszu Pracy, PO WER i RPO WŁ	Liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji	Liczba osób zatrudnionych
2019	7 295 020 zł	804	741
2018	9 391 600 zł	1 142	851
2017	13 778 400 zł	1 693	839
2016	12 357 400 zł	1 589	981

Źródło: PUP w Bełchatowie

POŚREDNICTWO PRACY

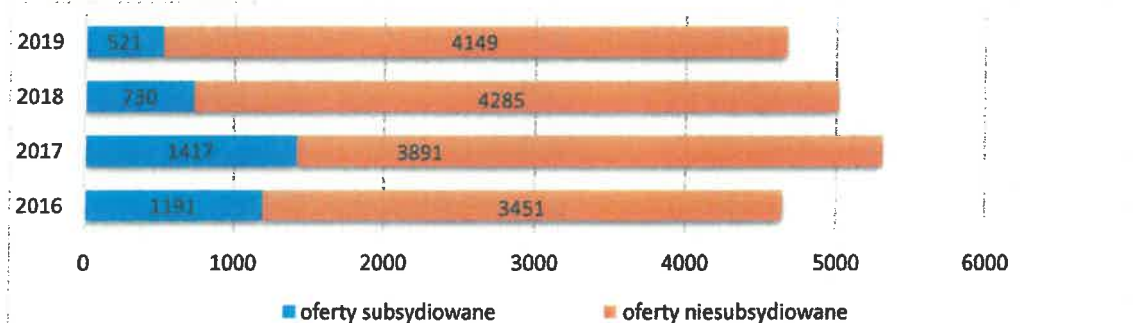
Podstawową usługą rynku pracy jest pośrednictwo pracy, którego głównym zadaniem jest pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, a pracodawcom w znalezieniu pracownika o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych.

Istotnym czynnikiem wpływającym na efektywność działań w zakresie pośrednictwa pracy jest współpraca z partnerami rynku pracy, m. in. pracodawcami.

Wykres 17 . Liczba pracodawców nowo pozyskanych do współpracy w latach 2016- 2019.

Źródło: PUP w Bełchatowie

W wyniku współpracy z pracodawcami, do Powiatowego Urzędu Pracy w Bełchatowie w 2019 r. zgłoszonych zostało 4 670 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wykres 18. Liczba miejsc pracy i aktywizacji zawodowej subsydiowanych i niesubsydiowanych w latach 2016- 2019

Źródło: PUP w Bełchatowie

Zarówno liczba, jak i udział subsydiowanych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej w latach 2018 i 2019 uległy znacznemu zmniejszeniu. Miało to związek z mniejszą kwotą środków na subsydiowane miejsca pracy jakimi dysponował Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie.

Jeśli chodzi o miejsca pracy niesubsydiowane, w latach 2018 i 2019, w porównaniu z latami 2016 i 2017 nastąpił wzrost liczby ofert pracy.

Barometr zawodów 2020

powiat bełchatowski

www.barometrzawodow.pl

DEFICYT

Reflektarze i chłojarze
Bielarze
Cieśle i stolarze budowlani
Dekarze i blacharze budowlani
Elektrycy, elektromechanicy i elektrycy
Inżynierowie budownictwa
Inżynierowie chemicy i chemicy
Kierownicy autobusów
Kierownicy samochodów ciężarowych i ciągników podłowych

Kucharze
Lakiernicy
Montażysty instalacji budowlanych
Montażysty konstrukcji metalowych
Murarze i tynkarze
Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
Operatorzy obrabiarek skrawających
Pielęgniarki i położne
Pracownicy ds. budownictwa drogowego

Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
Robotnicy budowlani
Robotnicy obsługi drzewa i stolarze
Samodzielni księgowi
Sekretarki i asystenci
Sprawczaki
Stolarze

RÓWNOWAGA

Administratorzy stron internetowych
Agenci ubezpieczeniowi
Analitycy, testery i operatorzy systemów teleinformatycznych
Animatory kultury i organizatorzy imprez
Architekci i urbanisci
Architekci krajobrazu
Asystenci w edukacji
Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej
Biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy
Blacharze i lakiernicy samochodowi
Ceramicy przemysłowi
Cukiernicy
Dentysty
Dzielnicy samochodów
Dziennikarze i redaktorzy
Ekonomicy
Farmaceuci
Filolodzy i tłumacze
Fizjoterapeuci i masażysty
Florysty
Fotografowie
Fryzjerzy
Geodeci i kartografowie
Gospodarze obiektów, portierzy, wozni i dozorczy
Górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych
Graficy komputerowi
Inspektorzy nadzoru budowlanego
Instruktorzy nauki jazdy
Instruktorzy rekreacji i sportu
Inżynierowie elektrycy i energetycy
Inżynierowie inżynierii środowiska
Inżynierowie mechanicy
Kamieniarze
Kelnery i barmani
Kierownicy samochodów osobowych
Kierownicy budowy
Kierownicy ds. logistyki
Kierownicy ds. produkcji
Kierownicy ds. usług
Kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu
Kierownicy sprzedaży
Kierownicy w instytucjach społecznych i kultury
Kosmetyczki
Krawcy i pracownicy produkcji odzieży

Lekarze
Listonosze i kuryerzy
Logopedzi i audjiofonodzy
Magazynierzy
Masarze i przetwórcy ryb
Mechanicy maszyn i urządzeń
Mechanicy pojazdów samochodowych
Meteorolodzy, geolodzy, geografowie
Montażysty elektroniki
Montażysty maszyn i urządzeń
Montażysty okien i szklarzy
Nauczyciele języków obcych i lektorzy
Nauczyciele nauczania początkowego
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu
Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących
Nauczyciele przedmiotów zawodowych
Nauczyciele przedszkoli
Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych
Opiekuńcy i sadownicy
Operatorzy aparatury medycznej
Operatorzy maszyn do produkcji i przetworstwa papieru
Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych
Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych
Operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych
Operatorzy maszyn włókienniczych
Operatorzy urządzeń dzwigeno-transportowych
Opiekunki dziecięce
Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
Optycy i pracownicy wytwarzający optykę
Pedagodzy
Piekarze
Plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków
Pomoce kuchenne
Pozostali specjaliści edukacji
Pracownicy administracji i biurowi
Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej
Pracownicy ds. jakości
Pracownicy ds. ochrony środowiska i BHP
Pracownicy ds. techniki dentystycznej
Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
Pracownicy myjni, pralni i prasowni
Pracownicy obsługi ruchu szynowego
Pracownicy ochrony fizycznej

Pracownicy poczty
Pracownicy poligraficzni
Pracownicy przetwórstwa metali
Pracownicy przetwórstwa spożywczego
Pracownicy socjalni
Pracownicy sprzedaży internetowej
Pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankietery, teleankietery
Pracownicy usług potrzebnych
Pracownicy zajmujący się zwierzętami
Prawnicy
Projektanci i administratorzy baz danych, programiści
Przedstawiciele handlowi
Psycholodzy i psychoterapeuci
Ratownicy medyczni
Recepcjonisci i rejestratorzy
Robotnicy leśni
Rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych
Specjaliści administracji publicznej
Specjaliści ds. finansowych
Specjaliści ds. organizacji produkcji
Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży
Specjaliści ds. rynku nieruchomości
Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji
Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki
Specjaliści technologii żywności i żywienia
Specjaliści telekomunikacji
Spedytorzy i logistycy
Sprzątacze i pokojuści
Sprzedawcy i kasjerzy
Szelewi kuchenii
Tapiczerzy
Technicy budownictwa
Technicy informatycy
Technicy mechanicy
Weterynarze
Windykatorzy
Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych
Zaopatrzeniowcy i dostawcy

„Barometr zawodów” jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2020 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2019 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych.

Powiatowy
Urząd Pracy
w Bełchatowie

Realizator badania

Koordynator wojewódzki

Analiza struktury zgłaszanych do Powiatowego Urzędu Pracy w Bełchatowie ofert pracy pozwala co roku dokonywać badania zawodów nadwyżkowych i deficytowych. Barometr zawodów jest instrumentem stosowanym od 2015 roku. Oparty jest na badaniu pod nazwą „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych” oraz stanowi jego uzupełnienie.

Barometr identyfikując zawody nadwyżkowe, zrównoważone i deficytowe może stanowić wskazówkę dla osób wchodzących na rynek pracy, dla zatrudnionych i pracodawców jaką przyjąć ścieżkę kształcenia lub przekwalifikowania się. Pozwala również na krótkookresową prognozę zapotrzebowania na pracowników na rynku lokalnym.

Analizując barometry zawodów dla powiatu bełchatowskiego z lat 2016-2020 zwraca uwagę fakt, że od 2019 r. nie pojawiają się w nim zawody nadwyżkowe, a wśród zawodów deficytowych dominują takie, które można zdobyć na poziomie szkół zasadniczych zawodowych i średnich.

Barometry zawodów dla powiatu bełchatowskiego na lata 2016-2019 zamieszczone są na końcu, w Załączniku 1 do Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2020-2026.

Zgodnie z *INFORMACJĄ O STANIE REALIZACJI ZADAŃ OŚWIATOWYCH POWIATU BEŁCHATOWSKIEGO ZA ROK SZKOLNY 2018/2019*:

W roku szkolnym 2018/2019 Powiat Bełchatowski prowadził: 2 licea ogólnokształcące, 3 zespoły szkół ponadgimnazjalnych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bełchatowie, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Łękawie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Bełchatowie, Bursę Szkolną w Bełchatowie i Centrum Kształcenia Praktycznego w Bełchatowie.

Cztery szkoły ponadgimnazjalne publiczne oraz 4 placówki oświatowe działały na terenie miasta Bełchatowa. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych ma swoją siedzibę w Żelowie, a Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Łękawie...

....Struktura kształcenia w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży w roku szkolnym 2018/2019 z podziałem na typy szkół.

Typy szkoły	Liczba uczniów	Procent ogółu	Liczba oddziałów
	30.09.2018 r.		30.09.2018 r.
licea ogólnokształcące (3)	931	36,75%	37
technika (3)	1062	41,93%	41
zasadnicze szkoły zawodowe (4)	126	4,97%	6
szkoły branżowe I stopnia (4)	279	11,02%	12
szkoła podstawowa w SOS-W i MOS	85	3,36%	14
gimnazjum – SOS-W i MOS	29	1,14%	4
szkoła przysposabiająca do pracy SOSW	21	0,83%	3
Razem	2533	100,00%	117

...Zbiornicze zestawienie wyników rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2018/2019 według stanu na dzień 31.08.2018 r.

Nazwa szkoły/zespołu			
Typ szkoły: LO, T, BS, SSPdP	Profil kształcenia/zawód	Liczba oddziałów	Liczba uczniów w oddziałach
I Liceum Ogólnokształcące			
I Liceum Ogólnokształcące	ogólnokształcący	5	116
II Liceum Ogólnokształcące			
II Liceum Ogólnokształcące	ogólnokształcący	6	152
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 (obecnie ZS Ponadpodstawowych nr 1)			
IV Liceum Ogólnokształcące 27 uczniów/1 oddział	policyjna	0,5	18
	wojskowa	0,5	9
Technikum Energetyczne 146 uczniów/5 oddziałów	technik elektryk	1,5	45
	technik elektroniki	0,25	5
	technik budownictwa	0,5	17
	technik mechaniki	0,5	12
	technik informatyki	1	29
	technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	0,75	24
	technik pojazdów samochodowych	0,5	14
	elektryk	0,5	13
Branżowa Szkoła I stopnia Nr 1 59 uczniów/2 oddziały	mechanik pojazdów samochodowych	0,5	17
	operator obrabiarek skrawających	0,25	6
	monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	0,75	19

KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS), został utworzony ze środków Funduszu Pracy z myślą o wsparciu kształcenia ustawicznego pracodawców oraz pracowników. Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań zmieniającej się gospodarki. Ponadto zwiększenie inwestycji w potencjał kadrowy może przyczynić się do poprawy zarówno pozycji firm jak i samych pracowników na rynku pracy.

Stopień wykorzystania środków na ten cel w latach 2016-2019 przedstawia *Tabela 15*.

Tabela 15. Wydatki Krajowego Funduszu Szkoleniowego i liczba podmiotów objętych wsparciem

Rok	Kwota	Liczba zawartych umów	Liczba osób objętych wsparciem pracodawców i pracowników	Liczba pracodawców	Liczba pracowników
2016	585 797,62 zł	112	542	37	505
2017	405 454,38 zł	49	266	16	250
2018	395 393,15 zł	56	157	25	132
2019	617 280,83 zł	77	442	17	425
Razem	2 003 925,98 zł	294	1 407	95	1 312

Zródło: PUP w Belchatowie

POWIERZANIE PRACY CUDZOZIEMCOM

Kolejnym zadaniem realizowanym w obszarze pośrednictwa jest obsługa pracodawców chcących zatrudnić cudzoziemców. Od 01.01.2018 roku nastąpiła zmiana obowiązujących w tym zakresie przepisów, która istotnie rozszerzyła zakres zadań realizowanych przez PUP w obszarze powierzania pracy cudzoziemcom. Oprócz dotychczas funkcjonujących oświadczeń, przepisy wprowadziły zezwolenia na pracę sezonową. Złożona procedura nałożyła na pracowników szereg nowych obowiązków, dotyczących weryfikacji podmiotów powierzających pracę, jak również cudzoziemców.

Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi

Nowe zasady dotyczące zatrudnienia cudzoziemców w ramach tzw. procedury uproszczonej, pozwalają cudzoziemcom wykonywać pracę w Polsce bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, jeżeli:

- cudzoziemiec jest Obywatелем „6” państw: Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy,
- praca cudzoziemca nie jest związana z działalnością sezonową /podklasy działalności wg klasyfikacji PKD/,
- okresy pracy wykonywanej na podstawie oświadczeń wpisanych do ewidencji oświadczeń wynoszą łącznie nie dłużej niż 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy niezależnie od liczby podmiotów powierzających temu cudzoziemcowi wykonywanie pracy.

Zezwolenia na pracę sezonową

Praca sezonowa to praca wykonywana przez okres nie dłuższy niż 9 miesięcy w roku kalendarzowym w sektorach: rolnictwo, ogrodnictwo, turystyka, w ramach działalności uznanych za sezonowe określonych w rozporządzeniu wykonawczym Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w sprawie podklas działalności według klasyfikacji PKD, w których wydawane są zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca.

Informacja dot. wyniku tzw. testu rynku pracy (tzw. informacja starosty)

Jeżeli zezwolenie dotyczy obywatela innego kraju niż wymienionego w rozporządzeniu (tj. innego niż Armenia, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Rosja lub Ukraina) do wniosku należy dołączyć informację dot. wyniku tzw. testu rynku pracy, tj. informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy.

Wzrost liczby informacji starosty oraz liczby miejsc pracy w ciągu ostatnich czterech lat jest kolejnym dowodem potwierdzającym fakt zmniejszającej się podaży pracy na terenie powiatu bełchatowskiego.

Tabela 16. Ilość oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, liczba zezwoleń na pracę sezonową oraz liczba informacji starosty

Rok	Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	Liczba zezwoleń na pracę sezonową	Liczba informacji starosty/ liczba miejsc pracy
2016	1 549	-----	60/307
2017	2 678	-----	104/1058
2018	2 020	219	145/1525
2019	1 924	218	128/1433

Zródło: PUP w Bełchatowie

PORADNICTWO ZAWODOWE

Jednym z kluczowych problemów obecnego i przyszłego pokolenia jest uświadomienie sobie faktu, że w gospodarce rynkowej trzeba samemu wziąć odpowiedzialność za własną przyszłość zawodową i być przygotowanym do zmian kwalifikacji zawodowych zgodnie z aktualnymi wymaganiami rynku pracy, a także liczyć się z możliwościami utraty pracy. Współczesny rynek pracy wymusza konieczność posiadania wiedzy niezbędnej do podejmowania decyzji zawodowych związanych z poszukiwaniem i podjęciem pracy, wyborem lub zmianą zawodu, możliwościami kształcenia i doskonalenia zawodowego. Wzrasta zatem zapotrzebowanie na profesjonalne poradnictwo zawodowe. Doradca zawodowy pomaga w rozpoznawaniu indywidualnych predyspozycji zawodowych osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także przekazując różnorodne informacje zawodowe przyczynia się do dokonywania racjonalnych decyzji zawodowych człowieka i planowania przez niego swojej przyszłości.

Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu pomocy:

1. bezrobotnym i poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowywaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy,
2. pracodawcom w doborze kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy oraz we wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników przez udzielenie porad zawodowych.

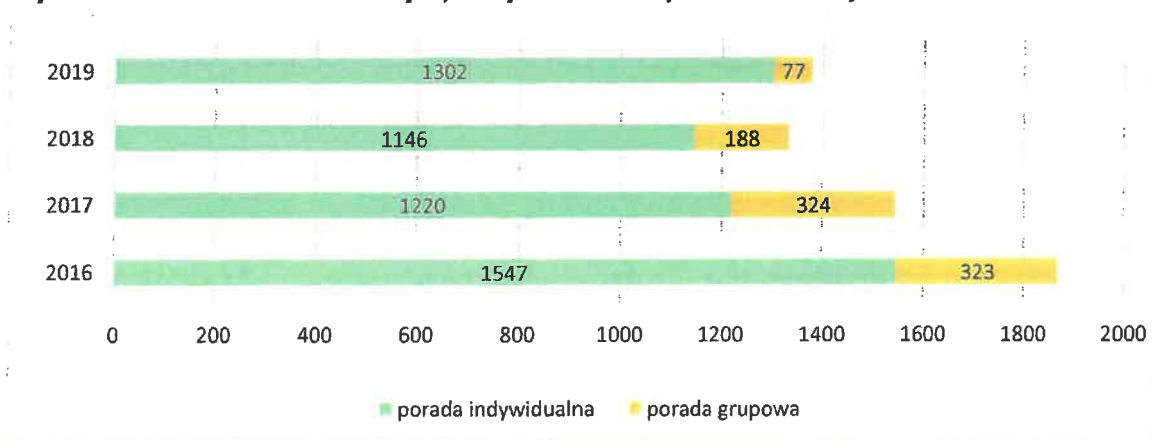
Poradnictwo prowadzone jest w formie indywidualnej i grupowej.

Realizuje usługi w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie:

- **Porady indywidualnej**, w której podstawową metodą pracy doradcy zawodowego jest rozmowa doradcza, polegająca na kontakcie doradcy klienta z osobą zgłaszającą potrzebę pomocy.
- **Porady grupowej**, jeśli pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych potrzebuje więcej osób. Porady grupowe to różnorodne tematycznie zajęcia warsztatowe. W realizacji grupowego poradnictwa zawodowego doradcy wykorzystują autorskie programy z zakresu poradnictwa zawodowego przygotowywane w oparciu o znane metody poradnictwa grupowego (*kurs inspiracji, metoda hiszpańska, metoda edukacyjna*), dostępne publikacje i literaturę, a także w oparciu o wiedzę i umiejętności zdobyte w trakcie szkoleń.

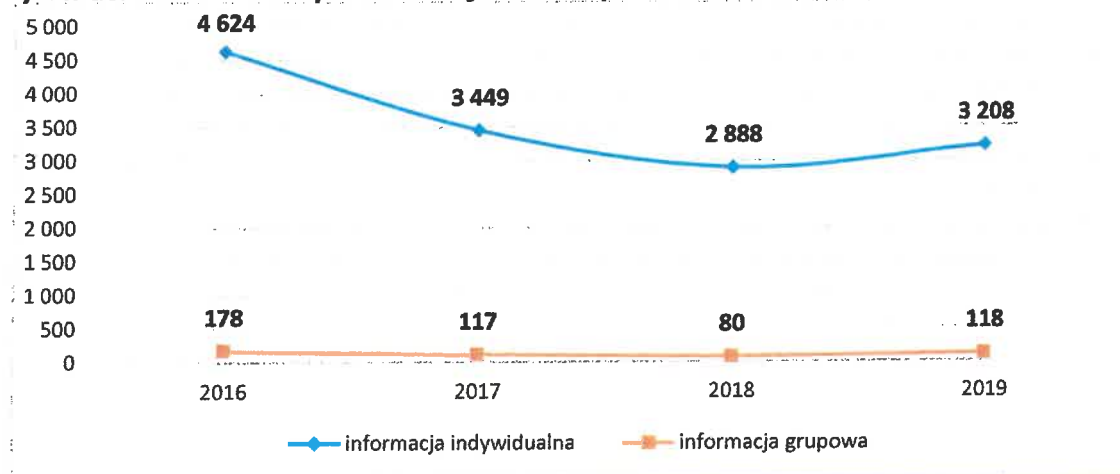
Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych, którym udzielono porad zawodowych w latach 2016-2019

Źródło: PUP w Bełchatowie

Poradnictwo zawodowe świadczy również usługi w zakresie udostępniania szeroko rozumianej **informacji zawodowej**, udzielanej zarówno indywidualnie jak i grupowo. Informacja zawodowa obejmuje zagadnienia rynku pracy, informacje o zawodach, możliwościach kształcenia i szkolenia; wspomaga proces podejmowania decyzji zawodowych, a także umożliwia klientom dokładniejszą orientację w świecie pracy.

Wykres 20. Liczba udzielonych informacji zawodowych w latach 2016-2019

Źródło: PUP w Bełchatowie

Poradnictwo zawodowe kierowane jest także do pracodawców i polega na udzielaniu pomocy w doborze kandydatów do pracy spośród osób zarejestrowanych oraz we wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników poprzez udzielanie porad zawodowych. W latach 2016-2019 liczba pracodawców korzystających z tej formy pomocy przedstawiała się następująco: 2016 r. – 131, 2017 r. – 219, 2018 r. – 146, 2019 r. – 153.

Począwszy od roku 2018 realizowany jest projekt „Młodzież na rynku pracy”, dotyczący informacji i preorientacji zawodowej. Projekt ma na celu przygotowanie uczniów do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy. Pracownicy urzędu pracy we współpracy z przedstawicielami szkół organizują coroczne spotkania z uczniami szkół ponadpodstawowych.

Na spotkaniach omawiane były zagadnienia dotyczące m.in.

- planowania swojej przyszłości zawodowej,
- wyznaczanie celów i ich realizacja,
- rynku pracy (metody poszukiwania pracy, źródła wiedzy o rynku pracy, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek pracy),
- ofert urzędu pracy skierowanych do osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i osób niepełnosprawnych,
- roli pracy i nauki w systemie wartości człowieka.

6. Wnioski i rekomendacje

- I. Biorąc pod uwagę zdominowanie struktury zatrudnienia przez przemysł paliwowo-energetyczny na terenie powiatu bełchatowskiego oraz perspektywę ograniczania zgodnie z *Krajowym planem na rzecz energii i klimatu* oraz innymi strategiami wydobywania węgla, jak również możliwą realizacją jednego z dwóch scenariuszy (patrz rozdział 1) konieczne jest zabezpieczenie krajowych lub europejskich źródeł finansowania (Fundusz Sprawiedliwej Transformacji), pozwalających na płynną zmianę struktury lokalnego rynku pracy.
- II. Lokalny rynek pracy jest rynkiem zmaskulinizowanym. Chociaż odsetek kobiet w wieku produkcyjnym w skali województwa jest zbliżony do odsetka na terenie powiatu, bezrobocie wśród kobiet w powiecie bełchatowskim jest znacznie wyższe niż w województwie. Szczególnym problemem jest również bezrobocie długotrwałe wśród kobiet. Mają na to m.in. wpływ takie czynniki jak:
  - struktura lokalnego rynku pracy,
  - niska dostępność do opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz niewystarczająco rozwinięta publiczna komunikacja transportowa funkcjonująca na terenie powiatu,
  - niski poziom motywacji kobiet do poszukiwania pracy.
- III. Z uwagi na zmniejszoną podaż pracy oraz ze względu na cel szczegółowy EFS+ Poprawa dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy, zwłaszcza osób młodych i długotrwale bezrobotnych, oraz dla osób biernych zawodowo, a jednocześnie promowanie samozatrudnienia i gospodarki społecznej programami wsparcia w szczególności będą obejmowane osoby długotrwale bezrobotne, osoby młode i osoby w wieku 50+.
- IV. Z uwagi na pozytywne efekty systemu wsparcia dla osób podejmujących działalność gospodarczą (startup), należy kontynuować pomoc w tworzeniu i rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości, szczególnie, że firmy powstałe ze środków przyznawanych przez PUP tworzą kolejne miejsca pracy. W obecnej sytuacji dekarbonizacji gospodarki, w rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości należy upatrywać szczególnej szansy dla powiatu.
- V. Potrzebne są zmiany w systemie kształcenia zawodowego:
  - zmiana proporcji między nauczaniem teoretycznym a praktycznym,
  - zachęty dla pracodawców, aby tworzyli miejsca praktyki dla uczniów szkół zawodowych,
  - aplikowanie o środki zewnętrzne pozwalające na stworzenie nowoczesnych pracowni, niezbędnych w kształceniu zawodowym,
  - współpraca na poziomie regionalnym w obszarze szkolnictwa zawodowego (powiaty nie powinny ze sobą konkurować, ale się uzupełniać).
- VI. Większy nacisk na doradztwo zawodowe kładziony powinien być już na poziomie szkół gimnazjalnych. Niezbędna jest także edukacja rodziców, przede wszystkim uświadomienie im, że nie poziom wykształcenia, a kompetencje zawodowe i kluczowe dają szansę na jak najlepszą pracę.
- VII. Potrzebna jest popularyzacja idei uczenia się przez całe życie.

powiat bełchatowski

[illegible]

KAZ
Kazakhstan Agency for
Zoo-epidemiology

PERIODIC
60/24/12

**Wojewódzki
Urząd Pracy
w Łodzi**

www.barometrzwodow.pl

„Barometr zawodów” jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2017 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2016 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych.

Koordynator wojewódzki

www.barometrzwodow.pl

„Barometr zawodów” jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2018 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2017 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych.

Koordynator wojewódzki

www.barometrzwodow.pl

"Barometr zawodów" jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2019 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2018 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych.

Koordynator wojewódzki